

§ 201 Mošuvnnat - joatkka

§ 201.12 M 560 - Ovtastuvvon ovddasvástádus dálkkádatrievdademiin ja nuppástusain

Áššegirjiit

- M 560 Christina Åhrén och Hanna Sofie Utsi, 2021-12-01, dnr 1.1.8-2021-1995
- Stivrabeavdegirji 2021-12-13—15, § 162.5
- Giellalávdegotti beavdegirji 2022-01-18, § 7.1
- Stivrabeavdegirji 2022-04-05—07, § 60.5
- Stivrabeavdegirji 2022-06-14—15, § 122.4
- Stivrabeavdegirji 2022-09-28—29, § 175.19

Christina Åhrén ja Hanna Sofie Utsi leaba 1 b. juovlámnus guođđán mošuvnnas gos gáibideaba:

ahte juohke lávdegottis ja stivrras Sámedikki ruođa bealde Sámi galgá okta birasovddasvástideaddji olmmoš nammaduvvot,

ahte birasovddasvástideddjiin lea ovddasvástádus ja hábmejit oktasaš birasulbmiliid.

Stivra mearridii juovlamánu 13 – 15 b 2021, § 162.5

ahte gohččot hálldahusa válbmet ášši,

ahte viežžat cealkámuša visot lávdegottiin.

Ášši sihkkjuuvvui stivračoahkkimis 5 -7 b. cuorjomanus 2022, § 60.5.

Stivra mearridii geassemánu 14-15 b. 2022, § 122.4

ahte gohččot hálldahusa válbmet mošuvnna vieru mielde, nugo eahpepolitihkalaččat, riektelaččat ja áššálaččat ja čilget ovddibut mearrádusa áššis.

Stivra mearridii čakčamánu 28 - 29 b 2022, § 175.19

ahte joatkit giedahallat ášši.

ahte giedahallat ášši stivračoahkkimis golggotmánu 4 beaivvi.

§ 201 Mošuvnnat - joatkka

§ 201.12 M 560 - Ovtastuvvon ovddasvástádus dálkkádatrievdademiin ja nuppástusain

Ákkastallan gáibádussii

Mii dárbbahit goazahit dálkkádatrievdamiid, meannudit dálkkádatrievdadusaid ja váldi válddi dálkkádatnuppástusas. Mii fertejit ovttastahttit iežamet nu ahte iešguhtege lávdegoddi ja stivra lea jođus bargu ja čohkkehuvvon ovddasvástádus dás.

Sámedikki dievasčoahkkin dohkkehii 2021-02-23--26, § 15 Eallinbiras, Sámedikki eallinbirasprográmma mii čielggada Sámedikki árvovuoddu, višuvnna ja ulbmila eallinfámolaš ja bistevas sámii biras. *Eallinbirrasa* áigumus lea vuodđun leahki olles Sámedikki doibmii.

Dat ulbmilat ja dat strategijja mii diedihuvvo Eallinbirrasis čadno nannosit Sámedikki bargui Agenda 2030 ja lea maid neavvu Sámedikki doaibmabijuide daid našuvnnalaš birasulbmiliidda, earret iežá Storslagen fjällmiljö, Levande skogar, Myllrande våtmarker, Ett rikt växt- och djurliv ja vel Levande sjöar och vattendrag. Sámedikki reglerenreivves diedihuvvo ahte Sámediggi galgá doaibmat nu ahte našuvnnalaš birasulbmilat olahuvvot ja go lea dárbu evttohit doaibmabijuide birasbarggu ovdáneapmái. Sámediggi galgá rámma siskkobealde dán gohččosi analyseret makkár birasulbmilat leat áššáigullevaččat doibmii mas eiseválddis lea ovddasvástádus, ja maid makkár oasit dan iežas doaimmas mii váikkuha eavttuid olahit ulbmiliid. Sámediggi galgá maid rámma siskkobealde dábálaš plánenproseassain ásahtit plána doaibmabijuiguin got áigu doaibmat nu ahte áššáigullevaš oasit birasulbmilis olahuvvot. Gohččos čilgehuvvo Ráđdehushálddahussii (Birasdepartemeanta)

Lassin čatnet moanat Sámedikki politihkalaš doaibmaprográmmat birasulbmiliidda *Eallinbirrasis*, erenoamážit Sámedikki dálkkádatstrategijja mii dohkkehuvvui dievasčoahkkimis 2019-05-21--23, muhto maid njuolggadusat nugo Sámedikki birasjođihanvuogádat ja maid bargu fokálčuoggágohččosiin (art. 8j ja 10c CBD:s) lea guovddázis Sámedikki strategalaš birasbarggus. Sámedikki birasulbmil báidná fas barggu eiseválddis, earret iežá válbmemis cealkámušain, gulaskuddamiin, ráđdehallamiiguin jna.

Globála liegganeapmi čuohtá Arktisa issoras vuogi mielde. Ávkkástallan luonddunávccain ferte unnat jus galget leat vejolašvuodát ealli resiliensii luonddus mii lea báhcán ja ii bil-listuvvon ja maid boahhteáiggi vejolašvuodaide ealáskahttit daid eatnamiid mat leat gillán billisteamii daid manemus jahkelogiid.

§ 201 Mošuvnnat - joatkka

§ 201.12 M 560 - Ovtastuvvon ovddasvástádus dálkkádatrievdademiin ja nuppástusain - joatkka

Eamiálbmotsáttagottit riikkaidgaskasaš servodaga sierra konferánssain leat veahkehan konstruktiivvalaš progresiivva mearrádusaide. Dát fas eai leat ollásit implementerejuvvon našonálastáhtain dan siva dihte maid eamiálbmotsáttagottit ieža leat čuoččuhan: “váilevaš politihkalaš dáhttu”.

Hukset lasit gelbbolašvuoda Sámedikkis čuvvo dan barggu maid stivra ávžžuha. Lea goitge maid ášši dárbbus lassánan budjehtas ja ferte danin vuoruhuvvot buoret daid budjeahttavuoduin maid Sámediggi guođđá ráđđehussii. Dan botta vuordá buoriduvvon budjeahta dálkkádatáššiid de Sámediggi ožžo joatkit láhttet nu diehtu lassána ovttaskas sámiid luhtte ja vejolašvuhta gávdnat daid ráhkaduvvon dokumeantaid ja politihkalaš cealkámušaid mat bures čilgehit dili duodalašvuoda.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna dainna lea vástiduvvon.

Paragrafa dárkkistuvvo dastánaga

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.12 M 560 – Samordnat ansvar för klimatförändringar och omställning

Dokument

- M 560 av Christina Åhrén och Hanna Sofie Utsi, 2021-12-01, dnr 1.1.8-2021-1995
- Styrelseprotokoll 2021-12-13—15, § 162.5
- Rennäringsnämndens protokoll 2022-01-18, § 7.1
- Styrelseprotokoll 2022-04-05—07, § 60.5
- Styrelseprotokoll 2022-06-14—15, § 122.4
- Styrelseprotokoll 2022-09-28—29, § 175.19

Christina Åhrén och Hanna Sofie Utsi har den 1 december inlämnat en motion där de yrkar:

- att i varje nämnd och styrelsen i Sametinget på svensk sida Sápmi ska en miljöansvarig person utses,
- att de miljöansvariga har ett ansvar över och utarbetar gemensamma miljömål.
-

Styrelsen beslutade den 13 – 15 december 2021, § 162.5

- att uppdra till kansliet bereda ärendet,
- att inhämta yttrande från Sametingets samtliga nämnder.
-

Ärendet utgick vid styrelsesammanträdet den 5 -7 april 2022, § 60.5

Styrelsen beslutade den 14-15 juni 2022, § 122.4

- att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.
-

Styrelsen beslutade den 28 -29 september 2022, § 175.19

- att behandla ärendet vidare,
- att behandla ärendet vid styrelsesammanträdet den 4 oktober.

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.12 M 560 – Samordnat ansvar för klimatförändringar och omställning

Skäl för yrkandet

Vi behöver bromsa klimatförändringarna, hantera klimatförändringarna och ta makt över klimatomställningen. Vi måste samordna oss så att vi i varje nämnd och styrelse har ett pågående och samlat ansvar för detta.

Sametingets plenum antog 2021-02-23—26, § 15 *Eallinbiras*, Sametingets livsmiljöprogram som tydliggör Sametingets värdegrund, vision och mål för en livskraftig och hållbar samisk livsmiljö. *Eallinbiras* syftar till att vara ett fundament för hela Sametingets verksamhet.

De mål och den strategi som anges i *Eallinbiras* anknyter starkt till Sametingets arbete med Agenda 2030 och gäller också som vägledning för Sametingets insatser för de nationella miljömålen, bland annat Storslagen fjällmiljö, Levande skogar, Myllrande våtmarker, Ett rikt växt- och djurliv samt Levande sjöar och vattendrag. I Sametingets regleringsbrev anges att Sametinget ska verka för att de nationella miljömålen nås och vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling. Sametinget ska inom ramen för uppdraget analysera vilka miljömål som är relevanta för verksamheten som myndigheten ansvarar för, samt vilka delar av den egna verksamheten som påverkar förutsättningarna att nå målen. Sametinget ska även inom ramen för ordinarie planeringsprocesser upprätta en plan med åtgärder för hur man avser verka för att relevanta delar av miljömålen nås. Uppdraget redovisas till Regeringskansliet (Miljödepartementet).

Vidare knyter flertalet av Sametingets politiska handlingsprogram an till miljömålen i *Eallinbiras*, främst Sametingets klimatstrategi som antogs av plenum 2019-05-21—23, men även riktlinjer såsom Sametingets miljöledningssystem samt arbetet med fokalpunktsuppdraget (art. 8j och 10c i CBD) är centrala i Sametingets strategiska miljöarbete. Sametingets miljömål genomsyrar i sin tur arbetet i myndigheten, bland annat i beredning av yttrande, remisser, samråd mm.

Den globala uppvärmningen drabbar Arktis på ett skoningslöst sätt. Extraktionen av naturresurser måste minska för att det ska kunna finnas möjligheter till en levande resiliens i kvarvarande oförstörd natur samt för framtida möjligheter till en revitalisering av de marker som utsatts för rovdrift under de senaste årtiondena.

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.12 M 560 – Samordnat ansvar för klimatförändringar och omställning – *forts.*

Urfolksdelegationerna vid det internationella samfundets olika konferenser har bidragit konstruktivt till progressiva beslut. Dessa har i sin tur inte till fullo implementerats av nationalstaterna på grund av det som urfolksdelegationerna själva konstaterat: "bristande politisk vilja".

Att kunna upparbeta en ökad kompetens hos Sametinget ligger väl i linje med det arbete som styrelsen förespråkar. Det är emellertid också en fråga om behov av en utökad budget och måste således prioriteras bättre i de budgetunderlag som Sametinget inlämnar till regeringen. I avvaktan på en förbättrad budget för klimatfrågor så får Sametinget fortsätta med att agera för en ökad kunskap hos enskilda samer och genom tillgången till de upparbetade dokument och politiska uttalanden som väl beskriver situationens allvar.

Styrelsen föreslår Sametinget beslutar

att motionen därmed är besvarad.

Paragrafen justeras omedelbart

Motion från Min Geaidnu

Klimatförändringarna påverkar oss alla men i de arktiska områdena märks det i snabbare takt. Hos oss samer påverkar det livet oerhört då markerna förändras, vädret blir, oförutsägbart, tillgång till bete för djuren försämras.

De förnyelsebara energikällorna som idag används tar samisk betesmark i stor anspråk. Effekten blir att både klimatförändringarna och omställningen drabbar oss hårt. Vi behöver bromsa klimatförändringarna, hantera klimatförändringarna och ta makt över klimatomställningen.

Vi måste samordna oss så att vi i varje nämnd och styrelse har ett pågående och samlat ansvar för detta.

Min Geaidnu yrkar på

-att i varje nämnd och styrelsen i Sametinget på svensk sida Sápmi ska en miljöansvarig person utses.

-att de miljöansvariga har ett ansvar över och utarbetar gemensamma miljömål.

2021-12-01 Giron

Hanna Sofie Utsi

Chriscena Åhrén

§ 201 Mošuvnnat - joatkka

§ 201.13 M 562 - Dálkkádatheivehus boazoealáhussii

Áššegirjiit

- M 562 av Káren-Ann Hurri, Paulus Kuoljok, Anja Fjellgren Walkeapää, 2021-12-01, dnr 1.1.8-2021-2008
- Stivrabeavdegirji 2021-12-13—15, § 162.7
- Giellalávdegotti beavdegirji 2022-01-18, § 7.2
- Stivrabeavdegirji 2022-04-05—07, § 60.7
- Stivrabeavdegirji 2022-06-14—15, § 122.6
- Stivrabeavdegirji 2022-09-28—29, § 175.20

Káren-Ann Hurri, Paulus Kuoljok ja Anja Fjellgren Walkeapää leat juovlamánu 1 b. ovddidan mošuvnna gos gáibidit:

ahte Sámediggi bargá oaččuhit dálkkádatheivehus buhtadusa mii gokčá visot massimiid boazodoallofitnodagain ja čearuin dálkkádatrievdadusaid siva dihte.

Stivra mearridii juovlamánu 13 – 15 b 2001, § 162.7

ahte gohččot hálldahusa válbmet ášši,

ahte viežžat cealkámuša boazoealáhuslávdegottis.

Ášši sihkkkojuvvui stivračoahkkimis 5 -7 b. cuoŋománus 2022, § 60.7.

Stivra mearridii geassemánu 14 – 15 b 2022, § 122.6

ahte gohččot hálldahusa válbmet mošuvnna vieru mielde, nugo eahpepolitihkalaččat, riektelaččat
ja áššálaččat ja čilget ovddibut mearrádusa áššis.

Stivra mearridii čakčamánu 28 - 29 b 2022, § 175.20

ahte joatkit giedahallat ášši.

ahte giedahallat ášši stivračoahkkimis golggotmánu 4 beaivvi.

§ 201 Mošuvnnat - joatkka

§ 201.13 M 562 - Dálkkádatheivehus boazoealáhussii - joatkka

Ákkastallan gáibádussii

Dálkkádatheivehus boazodoalus rievdaduvvon dálkkádahkii lea divrras boazobargiide ja dat áidna doarjjahápmi mii gávdno otna lea ohcat doarjjabiebmamii ovddas. Gávdno sihke guhkesáigásaš ja oanehisáigásaš dálkkádatheiveheadji doaibmabijut mat leat dárbbaslaččat dorvvastit bohcco joatkašuhtti vejolašvuoda guohtumii. Boazobargit fertejit oažžut buriid návccaid ja dáinna stimulerejuvvojit oaidnit eanet, ođđa ja sierra vugiid gieđahallatdálkkádatrievdadeami.

Nugo namuhuvvon mošuvnnas Sámediggi sáhtta ohcamuša vuodul addit doarjaga čerrui biebmamii (katastrofskadeskydd STFS 2019:1). SMHI oáččui 2016:s gohččosa ráđđehusas almmuhit ruđaid ruota eiseválddiide ovddidit doaibmaplánaid iežaset dálkkádatheivehanbargui. Sámediggi juolluduvvui ruđa ja lea dan maŋŋil hábmen doaibmaplána dálkkádatheiveheapmái mii lea fámus 2017 rájis ja ovddosguvlui.

Lassin Sámediggi lea daid maŋemus vihtta jagi budjeahttagáibádusas ráđđehussii gáibidan gaskal 5 ja 15 miljovna juolludeapmái 1:22 Ovddideapmi boazoealáhusas jna. dálkkádatheiveheapmái. Sámedikki budjeahttavuodđu 2023-2025 čalmmustahtto ahte čoavdda lihkestuvvon dálkkádatheiveheapmi boazoealáhusas ja sámi servodateallimis lea unnidit rašesvuoda heivehanmuni bokte. Moanat doaibmabijut evttohuvvojit mii dahká vejolažžan heivehit boazodoalu eavttuid omd. maŋibut dálvvit ja jikŋon čázadagat ja maid iežá dálkkádahkii čadnon dilit. Sámediggi gáibida maid ruđa goččosiidda ja návccaid ásahit doarjaga čearuide geat leat ráhkadan doaibmaplánaid doaibmabijuiguin dálkkádatheiveheapmái ja njuolga lea veahkin vákšut ja sealluhit suoji sámi eanadagas.

Stivra lea maŋŋil gulahallama Ealáhusdepartemeanttain ožžon gohččosa guoddit gáibádusa fásta dálkkádatdoarjagii sámi areála ealáhusaide. Áigumuš lea addit ealáhusaide buiret válbmaneamii rievdaduvvon dálkkádagas.

Dát galggai ovddiduvvot ovdal válggaid muhto departemeanta jearai jus sáhtte sáhčalit mearrádusa gitta ođđa ráđđehus lea sajis.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna dainna lea vástiduvvon.

Paragráfa dárkkistuvvo dastánaga

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.13 M 562 – Klimatanpassningsersättning för rennäringen

Dokument

- M 562 av Káren-Ann Hurri, Paulus Kuoljok, Anja Fjellgren Walkeapää, 2021-12-01, dnr 1.1.8-2021-2008
- Styrelseprotokoll 2021-12-13—15, § 162.7
- Rennäringsnämndens protokoll 2022-01-18, § 7.2
- Styrelseprotokoll 2022-04-05—07, § 60.7
- Styrelseprotokoll 2022-06-14—15, § 122.6
- Styrelseprotokoll 2022-09-28—29, § 175.20

Káren-Ann Hurri, Paulus Kuoljok och Anja Fjellgren Walkeapää har den 1 december inlämnat en motion där de yrkar:

- att Sametinget arbetar för inrättande av klimatanpassnings ersättning som täcker alla förluster i renskötsel företag och samebyar orsakade av klimatförändringarna.
-

Styrelsen beslutade den 13 – 15 december 2001, § 162.7

- att uppdra till kansliet bereda ärendet,
- att inhämta yttrande från rennäringsnämnden.
-

Ärendet utgick vid styrelsesammanträdet den 5 -7 april 2022, § 60.7

Styrelsen beslutade den 14 – 15 juni 2022, § 122.6

- att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.
-

Styrelsen beslutade den 28 -29 september 2022, § 175.20

- att behandla ärendet vidare,
- att behandla ärendet vid styrelsesammanträdet den 4 oktober.

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.13 M 562 – Klimatanpassningsersättning för rennäringen – *forts.*

Skäl för yrkandet

Klimatanpassningen av renskötelsen till ett förändrat klimat är kostsam för renskötarna och den enda stödformen som idag finns att söka rör stödutfodring. Det finns både långsiktiga och kortsiktiga klimatanpassningsåtgärder som är nödvändiga för att trygga renens fortsatta möjligheter till renbete. Renskötarna måste ges resurser och därmed stimuleras till att se på fler, nya och olika sätt att hantera klimatförändringen.

Som nämns i motionen kan Sametinget utifrån ansökan lämna bidrag till sameby för utfodring (katastrofskadeskydd STFS 2019:1). SMHI fick under 2016 i uppdrag av regeringen att utlysa medel till svenska myndigheter för att utveckla handlingsplaner för sitt klimatanpassningsarbete. Sametinget beviljades medel och har därefter arbetat fram en handlingsplan för klimatanpassning som gäller för 2017 och framåt.

Vidare har Sametinget i de senaste fem årens budgetäskanden till regeringen begärt mellan 5 och 15 miljoner inom anslag 1:22 Främjande av rennäringen mm för klimatanpassning. I Sametingets budgetunderlag 2023-2025 framhålls att nyckeln till framgångsrik klimatanpassning inom rennäringen och samiskt samhällsliv är att minska sårbarheten genom flexibilitet. Ett antal olika åtgärder föreslås som gör det möjligt att anpassa renskötelsens förutsättningar vid t ex sena vintrar och frusna vattendrag samt övriga klimatrelaterade förhållanden. Sametinget äskar också medel för uppdrag och resurser att etablera ett stöd till samebyar som tagit fram handlingsplaner med åtgärder för klimatanpassning och direkt bidrar till att bevaka och bevara skyddet av det samiska landskapet.

Styrelsen har efter dialog med Näringsdepartementet fått i uppdrag att lämna in en hemställan om fast klimatstöd för samiska areella näringar. Avsikten är att ge näringarna en bättre beredskap vid ändrat klimat.

Denna skulle lämnas in innan valet men departementet bad om att skjuta fram beslutet till dess att en ny regering är på plats.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen därmed är besvarad.

Paragrafen justeras omedelbart

2021-12-02

Kiruna

Mošuvdna dálkadatheivehan buhtadusas boazudoallui.

Otnábeivvis dálkadatrievdadeamiit váikkuhit ovddemusat heajus guohtumiidda dálvet ja guhkes báhka áigudagaide geaset. Mii eat dieđe goht dálkadatrievdadeamiit bohtet váikkuhit boahhteáiggis. Einnostuvvon leat lieggasit geasit ja čavččat. Jahkeáiggit ja daid molssošumiit bohtet rievdat. Boazudoalu nuorat mitalit ahte eat lea sin eallináiggis vásihan buriid guohtundálviid.

Dálkadatdilalašvuohta váikkuha boazudoalu negatiivalaččat ja váhtá ahte boazudoallufitnodagat heivehit iežaset mearrádusaid ja barggu dilálašvuođa jelgii, mii lea eahppesihkkar ja mađoheapmi einnostit.

Dálkadatheiveheapmi boazudoalus lea ekonomalaččat divrras boazudolliide ja áidnat ruhtadoarjja maid dál sáhtta ohčat lea biebmanii. Sámiid Riikkabellodat oaivvilda ahte dat vejolašvuohta gáržu boazudoalu dálkadatheivehan vejolašvuođaid. Dat gávduhit eanet vuogit dálkadatheivehit ja dat vuogit galget maid movttiduvvot ja dorjut, maid nu ahte ođđa vuogit sáhttet hutkut.

Sámiid Riikkabellodat hálida ahte visot boazudoallit galget oaččut doarjja dáidda oanehisáigasas dálkkádatheivejumiide maht soahpet sin ovttaskas doaimmaide. Ovdamearkat dakkár heiveheamin sáhttet leahkit:

- Johtin ja vealtin guohtunláidumiid maht leat váikkuduvvon dálkadatrievdadeamiin.
- Dálkkodeapmi vai iežá bidjusat eastit dávddaid leavváneami.
- Bohčoid biebman heajus guohtuma dihte.

Dat lea mađhin einnostit muhto lieggasit dálkkit buktet mielde ođđa biologia mii bohtá váikkuhit boazudoalu ja mahaččat dávddaid leavvaneapmai.

Goabbeš oanehis ja guhkesáigasas dálkadatheiveheamiit leat bákkolaččat sihkkarastit bohcco guohtumiid ja eallima.

Ovdamearkat guhkesáigasas heiveheamin sáhttet leahkit:

- Restaureret vai muvttin johtingeainnagiin.
- Restaureret jeagel-láidumiid ja láhppu-meahciid.
- Seailluheapmi suhkes mehčiin maht suddjiit bohccoid báhka dálkkiin meahcceguovlluin.

Boazudoallu fitnodagain galgá leahkit ekonomalaš birgemuš, dat lea vuoddu sáhttit ovddidit dálkadatheiveheami ja boazudoalu seailluheami. Nanu vuogatvuodáiguin sáhtta boazudoallu gávduhit vugiid minimeret dálkadatrievdadeamiid negatiivalaš váikkuhusaid.

2021-12-02

Kiruna

Motion om klimatanpassnings ersättning för rennäringen

Klimatkrisen som vi ser idag ger sig främst i uttryck under vintern, i form av låst bete och under sommaren av långa perioder av extrem hetta. Vad vi dock ännu inte ser är hur klimatförändringarna kommer se ut och te sig i framtiden. Det som förutspås är bland annat mildare höstar och varmare somrar. Årstiderna och årstidsväxlingarna kommer bli annorlunda. Vi hör renskötare vittna om att de under sin livstid aldrig upplevt en bra betesvinter.

Den rådande klimatkrisen, som redan idag påverkar rennäringen negativt, kräver att renskötselföretagen anpassar sitt arbete med renarna efter omständigheterna, som ofta är väldigt osäkra och omöjliga att förutspå.

Klimatanpassningen av renskötseln till ett förändrat klimat är kostsam för renskötarna och den enda stödformen som idag finns att söka rör stödutfodring. Sámiid Riikkabellodat menar att denna enda stödformen begränsar hela renskötselns klimatanpassning. Det finns olika sätt att klimatanpassa renskötseln, och renskötarna måste ges resurser och därmed stimuleras till att se på fler, nya och olika sätt att hantera klimatförändringen.

Sámiid Riikkabellodat vill att renskötarna skall kunna få ersättning för de typer av kortsiktiga klimatanpassningsmetoder som passar renskötarens egna förutsättningar.

Exempel på sådana metoder kan vara:

- Flytt av renhjordar för att undvika otillgängliga betesområden.
- Medicinering och andra insatser som förhindrar sjukdomsspridning.
- Stöd matning/fodring av renar på grund av dåligt bete.

Det är omöjligt att förutspå hur, men i och med det varmare klimatet kommer främmande biologi att påverka renbetesområden och eventuellt förorsaka sjukdomar.

Både långsiktiga och kortsiktiga klimatanpassningsåtgärder är nödvändiga för att trygga renens fortsatta möjligheter till renbete. Några exempel på långsiktiga åtgärder kan vara:

- Restaurering eller flytt av flyttleder.
- Restaurering av lavbetesmarker och hänglavsskogar.
- Bevarande eller återställande av täta skogar för att skydda renen från extrem hetta.

Att renskötare kan ha vinstdrivande företag är grundläggande för att kunna utveckla klimatanpassningen och utforska nya, kanske oupptäckta metoder för att minimera

klimatförändringarnas negativa påverkan på renskötsel, för renskötelsns bevarande och utveckling.

Samelandspartiet föreslår Sametinget:

- Att Sametinget arbetar för inrättande av klimatanpassnings ersättning som täcker alla förluster i renskötselföretag och samebyar orsakade av klimatiförändringarna.

§ 201 Mošuvnnat - joatkka.

§ 201.9 M 563 – Ráhkadit ođđa ohcanvuogádaga mošuvnnaide

Dokumeanta

- M 563 Njaitas ja Erika Jannokis, 2021-12-02, dnr 1.1.8-2021-2009
- Stivrra beavdegirji 2021-12-13—15, § 162.8
- Stivrra beavdegirji 2022-06-14—15, § 122.7
- Stivrra beavdegirji 2022-09-28—29, § 175.16

Johanna Njaita ja Erika Jannok leabá buktán mošuvnna juovlamánu 2 gos soai gáibideabá

ahte ohcandoaibma mošuvnnaide Sámediggái ođasmahttu ohcanfunkšuvnnaiguin mošuvnnačállin, bellodahkii, áigodahkii, mearridanbeivviin, mearrádusain ja čoavddasániin.

Stivra mearridii juovlamánu 13 -15 beivviid 2021, § 162.8

ahte addit čállingoddái bargun ráhkkanit ášši,

ahte bivdit cealkámuša jođihangottis.

Ášši ii lean stivračoahkkimis cuonomanánu 5 -7 beivviid 2022, § 60.8

Stivra mearridii geassemánu 14 -15 beivviid 2022, § 122.7

ahte addit čállingoddái bargun ráhkkanit mošuvnna dálá praksisa mielde, ja dasto eahpepolitihkalaččat, rievttilaččat ja áššalaččat čilget ovdalaš mearradusaid áššis.

Stivra mearridii čakčamánu 28- 29 beivviid 2021, § 175.168

ahte meannudit ášši viidáset ,

ahte meannudit ášši stivračoahkkimis golgotmánánu 4 beaivvis

§ 201 Mošuvnnat, joatkka

§ 201.9 M 563 – Ráhkadit ohcanvuogága mošuvnnaid hárrái – joatkka

Ákkat gáibádussii

Odne lea mošuvnnat listtuin dokumeanttas man gávdná Sámedikk ruoktosiiddus. Buot mošuvnnat mat leat čállon leat Sámedikki rahpama ráji leat gávdnamis dán listtus ja dálá rádjái leat 557 mošuvnna. Listu sisdoallá mošuvnna nammara, sisaguđđinbeaivi, bellodat/áirras, ášši, goasse mošuvdna lea vástiduvvon ja bijut/ eará. Muhto ii leat vejolaš ohcat listtus erenoamáš ohcansáni mielde, mošuvnna ášši iige mošuvnna čálli. Eanjkilahttin dihte evttohuvvo ohcanvuogádat ráhkaduvvo mošuvnnaide. Dát vuogádat livččii álkkidahttán ovttaskas sámi ja Sámedikki

Dokemeanta mii oaivvilduvvo mošuvnnas lea gal PDF-fiila ja jus geavaheaddjis ii leat dohkálaš prográmma su dihtoris, lohkanulbosis dahje mobiltelefonuvnnas de ii leat vejolaš ohcat dan dárkkistuvvon ohcansáni. Čállingoddi áigu ordnet dan nu ahte almmuha dokumeanttaid PDF- hámis mii lea vejolaš oaidnit. Ášši almmuhahttit dokumeanttaid buorebut vuogi mielde máhtta obbalaččat váldit vuhtii dalle go Sámedikki ruoktosiid ođasmahttojuvvo lagamus áiggis ja ođđa dierievuogádat ostojuvvo.

Ollu Sámedikkis čađahuvvon čeahkkamat ja mearrádusat leat bures vurkejuvvom beavdegirjiin ja cealkámušain. Dát lea árvvolaš oassi Sámedikki politihkalaš ovdáneamis ja sámi iešmearrideami čuoččuheamis. Lea árvvolaš dáid čállosiid lea álki ohcat ja gávdnat earret eará go addit vejolašvuoda kontinuitehtii ja buori vuodđun bures ákkastallon mošuvnnaide.

Seammás lea ovdáneapmi earret eará dihtoriin, fierpmádagain ja programmain mii dahká álkkideabbon lagamuš áiggis rahkadit buorebut gávdnanvejolašvuoda iešguđet lágaš dokumeanttaide. Dát dan oktavuodas go Sámedikki webbáiki lagamus áiggis boahtá buoriduvvot ja go ostet ođđa dierievuogádaga.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna dasto lea vástiduvvon.

Paragrafen dárkkistuvvo dakkaviđe

Dárkkisteaddji/Justerarnas sign

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.9 M 563 – Upprättande av söksystem gällande motioner

Dokument

- M 563 av Johanna Njaita och Erika Jannok, 2021-12-02, dnr 1.1.8-2021-2009
- Styrelseprotokoll 2021-12-13 – 15, § 162.8
- Styrelseprotokoll 2022-06-14 – 15, § 122.7
- Styrelseprotokoll 2022-09-28 – 29, § 175.16

Johanna Njaita och Erika Jannok har den 2 december inlämnat en motion där de yrkar:

- att sökfunktioner för motioner i Sametinget uppdateras med sökfunktionerna för motionär, parti, datum, beslutsdatum, beslut och nyckelord.
-

Styrelsen beslutade den 13 -15 december 2021, § 162.8

- att uppdra till kansliet bereda ärendet,
- att inhämta yttrande från presidiet.
-

Ärendet utgick vid styrelsesammanträdet den 5 -7 april 2022, § 60.8

Styrelsen beslutade den 14 -15 juni 2022, § 122.7

- att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.
-

Styrelsen beslutade den 28 – 29 september 202, § 175.16

- att behandla ärendet vidare,
- att behandla ärendet vid styrelsesammanträdet den 4 oktober.

§ 201 **Motioner – forts.**

§ 201.9 **M 563 – Upprättande av söksystem gällande motioner – forts.**

Skäl för yrkandet

I dagsläget är motionerna listade i ett dokument som går att finna på Sametingets hemsida. Samtliga motioner som har inlämnats sedan Sametingets öppnande går att finna på denna lista och omfattar i skrivande stund 557 motioner. Listan innehåller motion nr, inlämningsdatum, parti/ledamot, ärende, när motionen har blivit besvarad och åtgärd/övrigt. Dock är det inte möjligt att söka i listan på specifika sökord, ämne på motionen eller motionslämnare. För att förenkla föreslås att ett söksystem kring motionerna upprättas. Detta system skulle underlätta för den enskilde samt för Sametingets ledamöter.

Det dokument som avses i motionen är mycket riktigt en Pdf som – om användaren inte har lämplig programvara på sin dator, läsplatta eller mobiltelefon – inte medger sökning på de sökord som efterfrågas. Kansliet avser åtgärda detta genom att publicera dokumentet som en tillgänglig Pdf. Frågan om att tillgängliggöra dokument på ett bättre sätt rent generellt tas även i beaktande i samband med att Sametingets hemsida uppdateras den närmaste tiden och ett nytt diariesystem upphandlas.

Mycket av Sametingets genomförda möten och beslut finns väl bevarade i protokoll och uttalanden. Dessa är en värdefull del av den politiska utvecklingen i Sametinget och för hävdandet av det samiska självbestämmandet. Det ligger ett värde i att dessa handlingar är lätta att söka och hitta för att bland annat ge möjlighet till kontinuitet och bra underlag till väl motiverade motioner.

Samtidigt pågår en utveckling av bland annat datorer, nätverk samt program som gör att det kommer att bli lättare att inom en nära framtid kunna skapa bättre tillgänglighet till olika dokument. Detta i samband med att Sametingets webbplats kommer att förbättras i nära framtid och med upphandling av ett nytt diariesystem.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen därmed är besvarad.

Paragrafen justeras omedelbart

Dárkkisteaddji/Justerarnas sign

Upprättande av söksystem gällande motioner

I dagsläget är motionerna listade i ett dokument som går att finna på Sametingets hemsida.

Samtliga motioner som har inlämnats sedan Sametingets öppnande går att finna på denna lista och omfattar i skrivande stund 557 motioner. Listan innehåller motion nr, inlämningsdatum, parti/ledamot, ärende, när motionen har blivit besvarad och åtgärd/övrigt. Motionerna är listade utifrån när dessa har blivit inlämnad.

Dock är det inte möjligt att söka i listan på specifika sökord, ämne på motionen eller motionslämnare. För att i dagsläget hitta en motion, utan att behöva läsa igenom samtliga 557 motioner, ska en i princip veta vem som skrivit motionen eller när.

Det finns ett intresse om vad som motionerats genom tiderna i svenska Sametinget och de flesta är intresserad av vad som sagts i ett specifikt ämne, till exempel Samisk idrott eller skyddsjakt.

För att förenkla system att hitta motioner som skrivits föreslår motionären att ett söksystem kring motionerna upprättas. I systemet ska man kunna söka på motionär, parti, datum, beslutsdatum, beslut, nyckelord (tex. samemästerskap/utfodring/örn m.m). Detta system skulle underlätta för den enskilde samt för Sametingets ledamöter.

Samelandspartiet föreslår Sametinget:

- Att sökfunktioner för motioner i Sametinget uppdateras med sökfunktionerna för motionär, parti, datum, beslutsdatum, beslut och nyckelord

Sámiid Riikkabellodat genom ledamot:
Johanna Njaita och Erika Jannok

§ 175 Mošuvnnat - joatkka

§ 175.4 M 564 – Sámefoandda lahtuid čoahkkingoluid meannudeapmi

Áššegirjiit

- M 564 Per-Olof Nutti, Paulus Kuoljok, Johanna Njaita, Anja Fjellgren Walkeapää, Káren-Ann Hurri, Ingrid Inga, Åsa Blind ja Lars-Anders Baer ovddidan, 2021-12-02, dnr 1.1.8-2021-2010
- Stivrabeavdegirji 2021-12-13—15, § 162.9
- Stivrabeavdegirji 2022-04-05—07, § 60. 9
- Stivrabeavdegirji 2022-06-14—15, § 122.8

Per-Olof Nutti, Paulus Kuoljok, Johanna Njaita, Anja Fjellgren Walkeapää, Káren-Ann Hurri,
Ingrid Inga, Åsa Blind ja Lars-Anders Baer leat juovlamánu 2 beaivvi ovddidan mošuvnna mas sii evttohit:

ahte Sámediggi sihkkarastá ahte Sámefoandda lahtuid čoahkkingoluit buhtaduvvojit daid meriid mielde mat leat mearriduvvon "Sámedikki luohhtámušválljejuvvomiid ekonomalaš buorit" nammasaš njuolggadusain.

Stivra mearridii juovlamánu 13 -15 b 2021, § 162.9

ahte gohččut hálldahusa válbmet ášši.

Ášši ii gieđahallon stivračoahkkimis cuoŋománu 5 -7 b 2022, § 60.9

Stivra mearridii geassemánu 14 – 15 b 2022, § 122.8

ahte gohččut hálldahusa gieđahallat mošuvnna dábálaš vieru mielde, eahpepolitihkalaččat, rievttálaččat ja áššečehppodaga vuodul, ja čájehit ovddeš mearrádusaid áššis.

Ákkastallan gáibádussii

Čoahkkingoluit Sámefoanddas eai čuovu daid Sámedikkis dohkkehuvvon bálkádásiid muhto čuvvot dan sajis erenoamáš njuolggadusaid dan dihte go Sámefoanda lea iežá eiseváldi. Praktikalaččat dat mearkkaša ahte lahtut bajil namuhuvvon lávdegottis masset ekonomalaččat sin čoahkkinoasseváldimis. Ášši lea guhkit áiggi gieđahallon ja ii leat olahuvvon bálkádási mii vástida iežá lávdegottiid lahtuid. Sámediggái ii leat vejolaš bálkkáhit daid lahtuid dan dihte go ožžot bálkká

§ 175 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 175.4 M 564 – Sámefoandda lahtuid čeahkkingoluid meannudeapmi - *joatkka*

iežá eiseválddis, goitge mošuvnna ovddideaddjit oaivvildit ahte juoga ferte dahkkot nu olaha dássásaš gieđahallama.

Sámediggi lea juovlamánus 2017 sádden gáibádusa ráđđehussii mii guoská buhtadusaid Sámefoandda ja Sámeskuvlastivrra lahtuide.¹ Gáibádusas ovdanbukto ahte rievdadusa bokte mearrádusas (Sámediggi dievasčoahkkimis 2003-06-04, § 26) beaivebálká lahtuide Sámeskuvlastivrras galgá leat seammá go beaivebálká mii lea lahtuide barggus Sámedikkis ja Sámedikki stivrras ja lávdegottiin jna. Gáibádusas ovdanbukto ahte rievdadusa bokte mearrádusas (Sámediggi dievasčoahkkimis 2010-10-26-28, § 54) beaivebuhtadus lahtuide Sámeskuvlastivrras galgá leat seammá go beaivebálká mii lea lahtuide barggus Sámedikkis ja Sámedikki stivrras ja lávdegottiin jna. Sámedikki (dievasčoahkkima) áigumuš daiguin rievdadusaiguin lea leamaš divvut dan lahtuide duhtameahttun dili ahte go čađaha daid gohččosiid ii oačču seammá buhtadusa seammá dásis go čađaha iežá gohččosiid masa Sámediggi lea nammadan sin.

Sámedikkis mearriduvvon beaivebálkálea leamaš alibut go dat beaivebálká maid lahtut Sámeskuvlastivrras ja Sámefoanddas ožžot njuolgadusaid jelgii mat leat mearriduvvon daidda. Sámedikki oaidnu lea ahte dát buhtadusdásit galget geavahuvvot maid lahtuide geaid Sámediggi nammada bargat Sámefoanddas ja Sámeskuvlastivrras. Sámediggi lea danne buhtadan daid lahtuid dainna erohusain beaivebálká mii lea daid guokte buhtadusdásiid gaskkas mat leat mearriduvvon Sámeskuvlastivrrii ja Sámefondii ja Sámediggái. Jagi 2016 loahpageažis máksin dán erohusas lea heahtihuvvon. Lahtut Sámeskuvlastivrras ja Sámefoanddas eai dainna šat oačču buhtadusa iežaset barggu ovddas dain eiseválddiin mat vástidit dan buhtadussii maid ožžot Sámedikkis.

Gáibádusas Sámediggi ovddida ahte lea Sámediggi, ja ii ráđđehus, mii galgá mearridit makkár buhtadusaid dát lahtut galget oažžut. Dakkár ortnet galggai maid obba álkes vuogi mielde sihkkarastit ahte buhtadusat fas šaddet dássásaččat dainna dásiin maid Sámediggi ieš geavaha iežas lávdegottiin, ja vel gaskaneaset. Sámediggi oaidná omd. ahte sáhtálii dahkkot nu ahte 24 § boazoealáhusmearrádusas ja 6 § dahje 12 § mearrádusas (2011:131) bagadallamii Sámeskuvlastivrrii dahkko lasáhus sisdoaluin ahte Sámediggi mearrida lahtuid buhtadusa. Muhto vuolggasajiin das mii lea ovdanbukton Sámediggi oaidná dárbbu ahte ráđđehus geahčada buhtadusnjuolgadusaid lahtuide Stivrras Sámefondii ja Sámeskuvlastivrrii. Dan oktavuodas ráđđehus berrešii maid veardidit delegeret mearridanválddi daid

¹ Dnr 2017-1627.

§ 175 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 175.4 M 564 – Sámefoandda lahtuid čeahkkingoluid meannudeapmi - *joatkka*

buhtadusain Sámediggái. Maid Sámefoanda sáddii sisa gáibádusa seammá sisdoaluin go Sámedikki gáibádusas giđđat 2018. ²

Ráđđehus vástidii gáibádusa mearrádusas skábmamánus 2021 ³ gos ráđđehus ovddidii Sámedikki ja Sámefoandda čállosiid Láidunlávdegoddái (N 2021:92) ákkastallamiin ahte ovddiduvvon čállosat guske áššiid mat gullojit Láidunlávdegotti bargui.

Sámefoanda lea eiseváldi ealáhusdepartemeantta vuolde. Sámefoanddas lea áigumuš ovddidit ja doarjut boazoealáhusa, sámi kultuvrra ja sámi organisašuvnnaid.

Stivra lea váldán oasi válbmaneamis bajil ja oaivvilda ahte mošuvdna dainna lea vástiduvvon.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna dainna lea vástiduvvon.

Paragrafa dárkkistuvvo dastánaga

² Gáibádus Sámefoanddas, dnr 2018:16, Sámefoandda ságadoalli Sylvia Simma.
dnr 2021-1982

§ 175 Motioner – *forts.*

§ 175.4 M 564 – Hantering av mötesarvoden till ledamöter inom Samefonden

Dokument

- M 564 av Per-Olof Nutti, Paulus Kuoljok, Johanna Njaita, Anja Fjellgren Walkeapää, Káren-Ann Hurri, Ingrid Inga, Åsa Blind och Lars-Anders Baer, 2021-12-02, dnr 1.1.8-2021-2010
- Styrelseprotokoll 2021-12-13 – 15, § 162.9
- Styrelseprotokoll 2022-04-05 – 07, § 60. 9
- Styrelseprotokoll 2022-06-14 – 15, § 122.8

Per-Olof Nutti, Paulus Kuoljok, Johanna Njaita, Anja Fjellgren Walkeapää, Káren-Ann Hurri, Ingrid Inga, Åsa Blind och Lars-Anders Baer har den 2 december inlämnat en motion där de yrkar:

att Sametinget säkerställer att Samefondens ledamöter arvoderas av de nivåer som fastställs i regelverket för "Ekonomiska förmåner för förtroendevalda i Sametinget".

Styrelsen beslutade den 13 -15 december 2021, § 162.9

att uppdra till kansliet bereda ärendet.

Ärendet utgick vid styrelsesammanträdet den 5 -7 april 2022, § 60.9

Styrelsen beslutade den 14 – 15 juni 2022, § 122.8

att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.

Skäl för yrkandet

Mötesarvoden inom Samefonden följer inte de av Sametinget antagna arvodesnivåerna utan följer istället ett särskilt regelverk eftersom Samefonden är en annan myndighet. I praktiken innebär det att ledamöterna inom ovan nämnda nämnd förlorar ekonomiskt på sitt mötesdeltagande. Frågan har hanterats under en längre tid utan att man har uppnått en arvoderingsnivå motsvarande övriga nämnders ledamöter. Det är inte möjligt för Sametinget att arvodera dessa ledamöter eftersom de arvoderas av en annan myndighet, dock anser motionärerna att någonting måste göras för att uppnå en jämlik hantering.

§ 175 Motioner – *forts.*

§ 175.4 M 564 – Hantering av mötesarvoden till ledamöter inom Samefonden – *forts.*

Sametinget har i december 2017 skickat en hemställan till regeringen avseende ersättningar för ledamöter i styrelsen för Samefonden och Sameskolstyrelsen.⁴ I hemställan framförs att genom ändring av förordningen (Sametinget i plenum 2003-06-04, § 26) kom dagarvode för ledamöter i Sameskolstyrelsen att likställas med det dagarvode som gäller för ledamöters arbete i Sametinget och Sametingets styrelse och nämnder etc. Genom ändring av förordningen (Sametinget i plenum, 2010-10-26-28, § 54) kom också ersättningen för ledamöter i Samefonden att beloppsmässigt likställas med det arvode som Sametingets ledamöter uppbär för arbete i Sametinget, Sametingets styrelse och nämnder etc. Sametingets (i plenum) avsikt med dessa förändringar har varit att råda bot på den för ledamöterna otillfredsställande situationen att de vid fullgörande av dessa uppdrag inte uppbär ersättning i samma nivå som vid fullgörande av andra uppdrag som Sametinget utsett dem till.

Det av Sametinget fastställda dagarvode har varit högre än det dagarvode som ledamöterna i Sameskolstyrelsen och Samefonden uppbär enligt det regelverk som gäller för dessa. Det är Sametingets uppfattning att dessa ersättningsnivåer ska tillämpas även för ledamöter som Sametinget utser att tjänstgöra i Samefonden och Sameskolstyrelsen. Sametinget har därför ersatt dessa ledamöter med den skillnad i dagarvode som gäller mellan den ersättningsnivå som gäller för Sameskolstyrelsen respektive Samefonden och Sametinget. Sedan slutet av år 2016 har utbetalningen av denna mellanskillnad upphört. Ledamöterna i Sameskolstyrelsen och Samefonden uppbär således inte längre en ersättning för sitt arbete i dessa myndigheter som motsvarar den ersättning som de erhåller inom Sametinget.

I hemställan framför Sametinget att det är Sametinget, inte regeringen, som ska besluta om vilka ersättningar som dessa ledamöter ska erhålla. En sådan ordning skulle också på ett förhållandevis enkelt sätt säkerställa att ersättningarna återigen blir likvärdiga med dels den nivå Sametinget själv tillämpar i sina egna nämnder, dels sinsemellan varandra. Sametinget ser t.ex. att det skulle kunna åstadkommas genom att det i 24 § rennäringsförordningen och i 6 § eller 12 § förordningen (2011:131) med instruktion för Sameskolstyrelsen görs ett tillägg med innebörden att Sametinget beslutar om ersättning för ledamöterna. Med utgångspunkt från det anförda ser Sametinget därför ett behov av att regeringen ser över ersättningsreglerna för ledamöter i Styrelsen för samefonden och Sameskolstyrelsen. I samband därmed bör regeringen också överväga att delegera beslutanderätten om dessa ersättningar till Sametinget. Även Samefonden skickade in en begäran med likalydande innehåll som Sametingets hemställan under våren 2018.⁵

⁴ Dnr 2017-1627.

⁵ Begäran från Samefonden, dnr 2018:16, Samefondens ordförande Sylvia Simma.

§ 175 **Motioner – *forts.***

§ 175.4 **M 564 – Hantering av mötesarvoden till ledamöter inom Samefonden – *forts.***

Regeringen besvarade hemställan i beslut från november 2021⁶ där regeringen överlämnade Sametingets och Samefondens skrivelser till Renmarkskommitten (N 2021:02) med motiveringen att de inkomna skrivelserna rör frågor som omfattas av Renmarkskommitténs uppdrag.

Samefonden är en myndighet under näringsdepartementet. Samefonden har till ändamål att främja och stödja rennäringen, den samiska kulturen och samiska organisationer. Styrelsen har tagit del av beredningen ovan och anser därmed att motionen är besvarad.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen därmed är besvarad.

Paragrafen justeras omedelbart

⁶ Dnr 2021-1982

2021-12-02

Kiruna

Hantering av mötesarvoden till ledamöter inom Samefonden

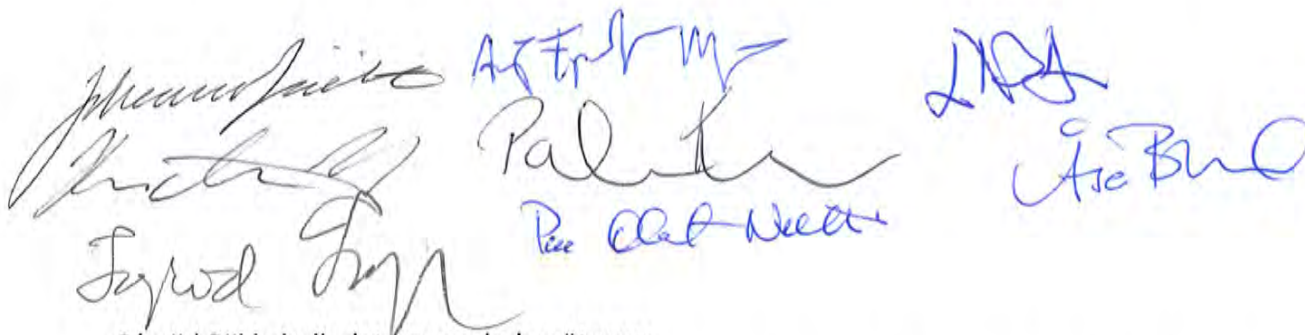
Mötesarvoden inom Samefonden följer inte de av Sametinget antagna arvodesnivåerna utan följer istället ett särskilt regelverk.

I praktiken innebär det att ledamöterna inom ovan nämnda nämnd förlorar ekonomiskt på sitt mötesdeltagande.

Frågan om att se till att denna arvoderingsnivå skall korrigeras, har hanterats under en längre tid utan att man har uppnått en arvoderingsnivå motsvarande övriga nämnders ledamöter. Det är inte möjligt för Sametinget att arvoda dessa ledamöter eftersom de arvodas av en annan myndighet, dock anser Sámiid Riikkabellodat att någonting måste göras för att uppnå en jämlik hantering.

Samelandspartiet föreslår Sametinget besluta:

Att Sametinget säkerställer att Samefondens ledamöter arvodas av den nivå som fastställs i regelverket för "Ekonomiska förmåner för förtroendevalda i Sametinget"

Sámiid Riikkabellodat genom ledamöterna:

Per-Olof Nutti, Paulus Kuoljok, Johanna Njaita, Anja Fjellgren Walkeapää, Káren-Ann Hurri,
Ingrid Inga, Åsa Blind och Lars-Anders Baer

§ 201 Mošuvnnat – joatkka

§ 201.3 M 566 – Sierra juolludus sámii valáštallamii

Áššegirjiit

- M 566 Johanna Njaita, Paulus Kuoljok, Anja Fjellgren Walkeapää ja Káren-Ann Hurri ovddidan
2021-12-02, dnr 1.1.8-2021-2012
- Stivrabeavdegirji 2021-12-13-15, § 162.11
- Stivrabeavdegirji 2022-04-05—07, § 60.11
- Stivrabeavdegirji 2022-06-14—15, § 122.10
- Dearvvašvuoda, vuorrasiid- ja valáštallanlávdegoddi beavdegirji 2022-09-12, § 31
- Stivrabeavdegirji 2022-09-28—29, § 175.5

Johanna Njaita, Paulus Kuoljok, Anja Fjellgren Walkeapää ja Káren-Ann Hurri leat juovlamánu 2 b ovddidan mošuvnna mas sii evttohit:

ahte oččodit sierra juolludusa sámii valáštallamii Sámedikki juolludusreivves.

Stivra mearridii juovlamánu 13 – 15 b 2021, § 162.11

ahte gohččut hálldahusa giedahallat ášši,

ahte bivdit cealkámuša dearvvašvuoda,- boarrásiid ja valáštallanlávdegottis.

Ášši ii giedahallon cuoŋománu 5 -7 b 2022, § 60.11.

Stivra mearridii geassemánu 14 – 15 b 2022, § 122.10

ahte gohččut hálldahusa giedahallat mošuvnna dábalaš vieru mielde, eahpepolitihkalaččat, rievttálaččat ja áššečehppodaga vuodul, ja čájehit ovddeš mearrádusaid áššis

Stivra mearridii čakčamánu 28 - 29 b 2022, § 175.5

ahte joatkit giedahallat ášši.

ahte giedahallat ášši stivračoahkkimis golgotmánu 4 beaivvi.

§ 201 Mošuvnnat – joatkka

§ 201.3 M 566 – Sierra juolludus sámi valáštallamii - joatkka

Sámediggi lea juolludanruhtaduvvon eiseváldi ja Sámediggi guođđá jahkásaččat budjeahtavuodu ráđđehushálddahussii, juolludangáibádusa reforpmaid birra, njuolggadusa (2000:605) jelgii jahkečilgehusa ja budjeahtavuodu birra. Reglerenreive lea ráđđehusa deháleamos reaidu doaimmalaččat stivret eiseválddiid doaimmaid áigumušain doaimmahit ráđđehusa politihka.

Ášši sámi valáštallama birra ja dan ruhtadeapmi lea leamaš áigeguovdil Sámedikkis guhkes áiggi. Earret iežá mošuvdna M 432 sisdoaluin, *“ahte Sámediggi jahkásaččat mearridan ruđa sámi valáštallamii ja doaibma nu ahte ruđat sámi valáštallamii lassána!*, lea dohkkehuvvon dievasčoahkkimis 2013. Jagiid 2014 -- 2019 Sámediggi lea iežas budjeahtavuodus gáibidan erenoamáš ruđa sámi valáštallamii. Earret gáibádus budjeahtavuodus ášši sámi valáštallama ja ruhtadeami birra Sámediggi lea lokte ságastallama ja čállosiid bokte ráđđehushálddahussii, earret iežá čállosiin ovtta SIF:n, dnr 2017-86.

Mii guoská almmolaš ruhtadeami valáštallamis Ruotas de lea Sveriges Riksidrottsförbund mii geahččala áššiid stáhtadoarjaga juohkimis valáštallandoaimmas ráđđehusa njuolggadusaid mielde, mii lea mearriduvvon lágas (1995:361) addin hálddahusdieđuin Sveriges Riksidrottsförbundii. Riksidrottsförbundeta juolludeapmi reglerejuvvo njuolggadusas (1999:1177) stáhtadoarjaga birra valáštallandoaimmaide.

Sámi valáštallan ja sámi valáštallanorganisašuvnnat sáhttet ohcat doarjaga Sámedikki kulturlávdegotti bokte. Kulturlávdegottis lea delegašuvdna mearridit juohkima stáhta doarjagis, (ruhta golloguovllus 17, juolludeapmi 1:2, ap.5, Juolludeapmi sámi kultuvrii, mii láve namuhuvvot kulturjuolludeapmin).

Sámedikki reglerenreivves ráđđehusa vuoruhusat bohtet ovdan mii guoská ap.5.

Dearvvašvuoda, vuorrasiid- ja valáštallanlávdegoddi mearridii 2022-09-12, § 31

ahte evttohit stivrra ahte mošuvdna dainna lea vástiduvvon.

Paragrafa dárkkistuvvo dastánaga

§ 201 Mošuvnnat – joatkka

§ 201.3 M 566 – Sierra juolludus sámi valáštallamii - joatkka

Jennie Granberg diedidha bealátvuoda ja ii oassálaste gieddahallamis ja mearrádusas § 201.3

Stivra oaivvilda hate dárbbaha nannet sámi valáštallama.

Stiva lea dál geahčadeame hámiid buoriduvvon ruhtadeapmái ja juolludeapmái.

Stiva lea maid lokte ášši dan čiekŋalit eiseváldde gulahallamis

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna dainna lea vástiduvvon.

Paragrafa dárkkistuvvo dastánaga

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.3 M 566 – Särskilt anslag till samisk idrott

Dokument

- M 566 av Johanna Njaita, Paulus Kuoljok, Anja Fjellgren Walkeapää och Káren-Ann Hurri
2021-12-02, dnr 1.1.8-2021-2012
- Plenumprotokoll 2013-02-19—21, § 10.8
- Samisk idrott i Sverige, dnr 2017-86
- Styrelseprotokoll 2021-12-13-15, § 162.11
- Styrelseprotokoll 2022-04-05—07, § 60.11
- Styrelseprotokoll 2022-06-14—15, § 122.10
- Hälso-, äldre och idrottsnämndens protokoll 2022-09-12, § 31
- Styrelseprotokoll 2022-09-28—29, § 175.5

Johanna Njaita, Paulus Kuoljok, Anja Fjellgren Walkeapää och Káren-Ann Hurri har den 2 december inlämnat en motion där de yrkar:

att arbeta för ett särskilt anslag för samisk idrott i Sametingets regleringsbrev.

Styrelsen beslutade den 13 – 15 december 2021, § 162.11

att uppdra till kansliet bereda ärendet,

att inhämta yttrande från hälso,- äldre och idrottsnämnden.

Ärendet utgick vid styrelsesammanträdet den 5 -7 april 2022, § 60.11.

Styrelsen beslutade den 14 – 15 juni 2022, § 122.10

att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.

Styrelsen beslutade den 28 – 29 september 2022, § 175.5

att behandla ärendet vidare,

att behandla ärendet vid styrelsesammanträdet den 4 oktober.

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.3 M 566 – Särskilt anslag till samisk idrott – *forts.*

Sametinget är en anslagsfinansierad myndighet och Sametinget inlämnar årligen till regeringen budgetunderlag, ett äskande om reformer, enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Regleringsbrevet är regeringens viktigaste instrument för att operativt styra myndigheternas verksamhet i syfte är att verkställa regeringens politik.

Frågan om samisk idrott och dess finansiering har varit aktuell på Sametinget under lång tid. Bl. a. har motion M 432 med innebörd, ” att Sametingets årligen fastställer medel för samisk idrott och verkar för att medlen för samisk idrott ökar”, antagits av plenum 2013. Under åren 2014 – 2019 har Sametinget i sitt budgetunderlag äskat om särskilda medel till samisk idrott. Förutom äskande i budgetunderlag har frågan om samisk idrott och finansiering aktualiserats av Sametinget genom dialog med och skrivelser till regeringskansliet, bl. a. skrivelse tillsammans med SIF, dnr- 2017-86.

Vad gäller allmänt om finansiering av idrott i Sverige så är det Sveriges Riksidrottsförbund som prövar frågor om fördelning av statsbidrag till idrottsverksamhet i enlighet med vad regeringen bestämmer, vilket stadgas av lag (1995:361) om överlämnande av förvaltningsuppgifter till Sveriges Riksidrottsförbund. Riksidrottsförbundets bidragsgivning regleras av förordning (1999:1177) om statsbidrag till idrottsverksamhet.

Samisk idrott och samiska idrottsorganisationer kan söka bidrag genom Sametingets kulturnämnd. Kulturnämnden har delegation på att besluta om fördelning av statens bidrag, (medel ur utgiftsområde 17, anslag1:2, ap.5 , Bidrag till samisk kultur, vilket brukar benämnas som kulturanslag).

I Sametingets regleringsbrev framkommer regeringens prioriteringar avseende ap.5.

Hälso-, äldre- och idrottsnämnden beslutade 2022-09-12, § 31

att föreslå styrelsen besluta att motionen därmed är besvarad.

Paragrafen justerades omedelbart.

Styrelsen beslutade den 28 -29 september 2022, § 175.5

att behandla ärendet vidare,

att behandla ärendet vid styrelsesammanträdet den 4 oktober.

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.3 M 566 – Särskilt anslag till samisk idrott – *forts.*

Jennie Granberg anmäler jäv och deltar inte i behandling och beslut av § 201.3

Styrelsen anser att den samiska idrotten behöver stärkas.

Styrelsen arbetar nu för att se över former för förbättrad finansiering och bidragsgivning.

Styrelsen har även lyft frågan vid den fördjupade myndighetsdialogen.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen därmed är besvarad.

Paragrafen justeras omedelbart

Särskilt anslag till samisk idrott

Idrott har i alla tider haft en stor social betydelse i det samiska samhället och de årliga samiska mästerskapen är viktiga mötesplatser i Sápmi.

"Samisk idrottsorganisering ska vara en fri samt självbestämmande idrottsrörelse som skapar hälsa, glädje och välbefinnande hos den samiska befolkningen. Den ska främja och visa stolthet över det idrottsliga kulturella arvet. Samisk idrott eftersträvar att skapa en mångfald av idrottsaktiviteter som ger möjlighet till gemenskap för samer från olika områden. I Sápmi skall idrott kunna utövas året runt utan begränsningar eller ekonomiska restriktioner."

- Samernas idrottsförbunds vision

December 2006 bemyndigade regeringen en särskild utredare i uppdrag att utvärdera effekterna av statens stöd till idrotten. Utredningen, som tog namnet Idrottsstödsutredningen, lade i juni 2008 fram betänkandet Föreningsfostran och tävlingsfostran (SOU 2008:59). Tidigt i denna utredning betonade SIF att samisk idrott uppfyller de svenska idrottspolitiska målen och därmed borde vara berättigad som bidragsmottagare av statens stöd till idrotten. SIF ansåg att beredning och fördelning av medel för samisk idrott i första hand skulle ske inom det samiska samhället och genom Sametinget. Den svenska idrottsrörelsen och finansieringen för denna utgår från ett samarbete mellan Riksidrottsförbundet och den statliga politiken. Staten har det övergripande ansvaret för den svenska idrottens varande och utveckling, men idrottsrörelsen beskrivs som en självständig folkrörelse. Riksdagen beslut, redan år 1999, att överlämna uppgiften att fördela bidrag till idrotten till Riksidrottsförbundet (RF) i stället för att detta skulle administreras av en statlig myndighet. Idrottsrörelsen, inom de ramar som staten sätter upp, ska själv ta ansvar för anslagets fördelning, administration, organisation och uppföljning. Samernas idrottsförbund har länge framhållit att det nuvarande systemet helt saknar urfolksperspektiv samt möjligheter för en självständig samisk idrottsrörelse.

Samerna som ett folk i fyra länder har inom vissa idrottsgrenar gemensam landslagsverksamhet på både ungdoms och seniornivå. Idag så finansieras stora delar av den samiska idrottsrörelsens internationella verksamhet av Sametinget i Norge.

Vi anser att utifrån de skyldigheter svenska staten har gentemot samer som urfolk så borde det finnas ett särskilt stöd för samisk idrott och hälsa. Vi anser att samisk idrott har rätt till att uppbära statligt idrottsstöd för sin verksamhet och inte att ett förbund

ska behöva uppbära medlemskap under ett annat förbund för att få ta del av de statliga bidrag som ska utdelas.

Att samiska idrottsorganisationer dessutom nekas inträde i RF av organisatoriska skäl, omöjliggör att man via RF kan ta del av statliga medel.

Samerna har en myndighet Sametinget, med ansvar för att "verka för en levande samisk kultur och därvid ta initiativ till verksamheter och föreslå åtgärder som främjar denna kultur". Eftersom finansiering till samisk idrott trots enträget arbete inte kunnat möjliggöras via RF föreslår vi nu att dessa medel istället skall kanaliseras via Sametinget.

Samelandspartiet föreslår Sametinget:

- Att arbeta för ett särskilt anslag för samisk idrott i Sametingets regleringsbrev

Sámiid Riikkabellodat genom ledamöterna:

Johanna Njaita, Paulus Kuoljok, Anja Fjellgren Walkeapää och Káren-Ann Hurri

§ 201 Mošuvnnat - joatkka

§ 201.10 M 567 - Okta návdečivgan ila ollu boazodoalloguovllus

Áššegirjiit

- M 567 Marianne Gråikas ja Káren-Ann Hurris 2021-12-02, dnr 1.1.8-2021-2013
- Stivrabeavdegirji 2021-12-13—15, § 162.12
- Stivrabeavdegirji 2022-04-05—07, § 60.12
- Stivrabeavdegirji 2022-06-14—15, § 122.11
- Stivrabeavdegirji 2022-09-28—29, § 175.17

Marianne Gråik och Káren-Ann Hurri leaba juovalmánu 2 beaivvi guođđán mošuvnna gos gáibideaba:

ahte Sámedikki stivra doaibma nu ahte nuorta ovttasdoaibmaguovlu gáibida bearráigeahču našuvnnalaš vuolimus návddemearis.

ahte Sámedikki stivra doaibma nollágierdima návddis boazodoalloguovlus.

Stivra mearridii juovlamánu 13 – 15 b 2022, § 152.12

ahte gohččut hálldahusa giedahallat ášši,

ahte viežžat cealkámuša boazoealáhuslávdegottis.

Ášši sihkkjuuvvui stivračoahkkimis 5 -7 b. cuonománus 2022, § 60.12.

Stivra mearridii geassemánu 14 – 15 b 2022, § 122.11

ahte gohččot hálldahusa válbmet mošuvnna vieru mielde, nugo eahpepolitihkalaččat, riektelaččat ja áššálaččat ja čilget ovddibut mearrádusa áššis.

Stivra mearridii čakčamánu 28 - 29 b 2022, § 175.17

ahte joatkit giedahallat ášši.

ahte giedahallat ášši stivračoahkkimis golggotmánu 4 beaivvi.

§ 201 Mošuvnnat - joatkka

§ 201.10 M 567 - Okta návdečivgan ila ollu boazodoalloguovllus - joatkka

Ákkastallan gáibádussii

Luonddugáhttendoaimmahat mearridii 2019 ahte rievdadit vuolimus meari návddiide 270 rájis gitta 300 čivgamiidda. Dát mearkkašii vel golbma čivgama daid golbma ovtasdoaimbagaovlluide. Miessemánu 9 beaivvi 2020 Luonddugáhttendoaimmahat mearridii ođđa mearrádusa vuolimus meriid ektui návddiide ja ahte Jämtláanddas galggai leat okta návdečivgan, mii vástida logi návddi. Mearrádus váldui váikko Nuorta ovtasdoaimbagaovllu visot meahcceallehálldahussáttagottit ledje mearridan ahte ii aktage návdečivgat galggai gávdnot guovllus. Veahkehan dihte dan heahte dili mii lea erenoamážit oarje guovllus Jämtláanddas de ulbmil ovttá čivgamiin ferte váldot eret. Ealáhusdepartemeanta lea evttohan rievdadusaid mearrádusas (2009:1263) hálldahusas biertnas, návddis, geatkkis, albasis ja goaskimis. Evttohus mearkkaša ahte vuolimus mearit čadnot ovtasdoaimbagaovlluide dan sadjái go leanaide. Dan bokte rehkenasto návdečivgan Jämtláanddas Nuorta ovtasdoaimbagaovlui nu ahte olles boazodoalloguovlu ferte doalahit vuolimus meriide. Guhkit áigái vejolašvuohta suodjebivdui visot čearuide šaddá váddásit. Geasset 2021 okta návdečivgan lea kvalitehtasihkkaraston Oarje hálldahus-guovllus mii dahká ođđa juohkima vejolažžan. Luonddugáhttendoaimmahaga neavvu jalgii de bearráigeahču vuolimus meriide stuorra meahcielliide de lea vejolaš ovtasdoaimbagaovllus gáibidit bearráigeahču vuolimus meriin daid dábálaš áigodagaid gaskkas jus leat erenoamáš ákkat. Leat stuorra vahárat ja váttisvuođat jodihit boazodoalu go návdi lea das. Boazodoallu šaddat čielgasit váddásit, mii dagaha uhkádusa árbevirolaš boazodollui.

Áššit meahcieallehálldahusa birra meahcieallehálldahusguovllus, ovtasdoaimmaráđdi ja vuolimus mearit reglerejuvvojit mearrádusas (2009:1263) hálldahusas biertnas, návddis, geatkkis, albasis ja goaskimis.¹

Hálldahussii stuorra meahcielliide gávdno meahcieallihálldahusguovlu. Nuorta meahcceallehálldahusguvlui gullo Västernorrláandda, Jämtláandda, Västerbottena ja Norrbottena leana. Gaskkamus meahcieallehálldahusguvlui gullo Stockhoalmma, Uppsala, Västra Götaláandda, Värmláandda, Örebro, Västmanláandda, Dalarna ja Gävleborga leanat. Oarje meahcieallehálldahusguvlui gullo Södermanláandda, Östergötaláandda, Jönköpinga, Kronoberga, Kalmar, Gotláandda, Blekinge, Skåne ja Hallanda leana.

Iešguhtege meahcieallehálldahusguvlui galgá gávdnot okta ovtasdoaimmaráđdi ovtasdoaimmii leanastivrraid gaska meahcieallehálldahusguovllus áššiin mat ovtasdoaimmat guhte

¹ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-20091263-om-forvaltning-av-bjorn_sfs-2009-1263

§ 201 Mošuvnnat - joatkka

§ 201.10 M 567 - Okta návdečivgan ila ollu boazodoalloguovllus - joatkka

guimmiin dakkár áššiin. Ovttasdoaibmaráđis Nuorta meahcieallehálldahusguvlui ja Gaskamus meahcieallehálldahusguvlui leat ovddasteaddjit Sámedikkis.

Daid rievdadusaid vuodul mearrádusas (2009:1263) hálldahusas biertnas, geatkis, albasis ja goaskimis mii bohtá fápmui skábmamánu 1 beaivvi 2022 vuolimus mearit návdaí galgá vuolgit meahcieallehálldahusguovllus dan sajis go leanas. Lea ain leanastivra mii guođđá evttohusa vuolimus mearráí návddiide ovttasdoaibmaráđđái sin meahcieallehálldahusguovllus. Leanastivrraid evttohusaid vuodul de guđdet evttohusa Luonddugáhttendoaimmahakkii vuolimus meriid ektui návdegávdnamiidda sin meahcieallehálldahusguovllus. Evttohus ii oačču mearkkašit ahte doalaheapmi buorre seailluhanstáhtusis šlájaid sin lunddolaš leavvanguovllus šaddá vaddásit. Luonddugáhttendoaimmahat mearrida dan maŋnil vuolimus meriid ovttasdoaibmaráđi evttohusa mielde. Luonddugáhttendoaimmahat ii leat čadnon ovttasdoaibmaráđi evttohusas. Vuolimus mearit galget mearriduvvot rámmaid siskkobealde daid nášuvnnalaš ulbmiliidda iešguđet šládji ja váldá vuhtii šlája lunddolaš leavvanguovllu.

Luonddugáhttendoaimmahat galgá unnimusat oktii juohke viđat jagi bearráigeahččat vuolimus meriid juohkima. Vuolimus mearit fámus dál návdaí mearriduvvui Luonddugáhttendoaimmahagas miessemánu 9 beaivvi 2019 gos ovttasdoaibmaráđi evttohuuvon vuolimus mearit návdaí meahcieallehálldahusguovlodásis rievdaduvvui nu ahte oktiibuot vástida dan našuvnnalaš refereansaárvvu 300 indiviiddaiguin. Nuorta hálldahusguvlui lea okta návdečivgan mearriduvvon vuolimus mearrin. Boahtte juohkinberráigeahčču lea jeavddalaš gaskkaid mielde jagi 2024.

Sámedikki oaidnu ja barggut

Sámediggi bargá unniduvvon meahcieallečeardda váras gierdanmeriin 10 % ja ahte ii aktage návdi galgá gávdnat boazodoalloguovllus. Bargu vuolgá váldooassái boazoealáhuspolitihkalaš doaibmaprográmmas, ráđđehusgohččosis gierdanmeriid birra. Jearaldagat vuolimus meriid birra ja dan dohkketmeahttun meahciealle- ja návdedilli boazodoalloguovllus loktejuvvo jeavddalaččat ealáhusdepartementii ja ovddasvástideaddji eiseválddiide.

Meahcielliid lohku oktiibuot boazodoalloguovllus lea ain ila alla boazoealáhusa dohkkeheami ektui. Meahcieallelohku, buhtadusat ja vahátrehkenastimat vuosehit ahte massinmearit eai leat rievdaduvvon ja ahte gierdanmearri lea ollu badjelii go logi proseantta ja dáinna ii čuovu riikabeaivemearrádusa 2013 rájis. Sámediggi ii leat dássáži ožžon vástádusa daid evttohuuvon doaibmabijuide.

2018:s Sámediggi guđii gáibádusa muhtin vuodđonjuolggadusarievdadusaide mat guske reglerema meahcielliid hálldahusas. Almmolaš gáibádus lea geassemánus ja čakčamánus

§ 201 Mošuvnnat - joatkka

§ 201.10 M 567 - Okta návdečivgan ila ollu boazodoalloguovllus - joatkka

2022 čuovvuluvvon hálldahusas čeahkkimiin virgeolbmuiquin ealáhusdepartemeanttas ja birasdepartemeanttas.

Sámediggi lea mángii čielgasit vuosttildan Luonddugáhttendoaimmahaga mearrádusa návdečivgama birra Jämtlánda leanas. Geassemánu 28 beaivvi 2019 Sámediggi váidalii Luonddugáhttendoaimmahaga ođđasit geahččaluvvon mearrádusa návdečivgama birra Jämtlánda (NV-4358-19) hálldahusriektái. Sámediggi gáibidii ahte hálldahusriekti galggai máhcahit ášši Luonddugáhttendoaimmahahkii ođđa gieđahallamii ja mearrádussii. Hálldahusriekti hilggui Sámedikki váidaleami ákkastallamiin ahte Sámediggi - stáhtalaš eiseváldin - váillahe celkojuvvon vuodđonjuolggaduslaš doarjaga mii addá diggái rievtti váidalit áigeguovdilis mearrádusa (sárdnunvuoigatvuođa). Luonddugáhttendoaimmahaga mearrádus návdečivgama birra Jämtlánda leanas bissu.

Váidaleamis Sámediggi buvttii ovdan earret iežá čuovvovačča Gáibiduvvo ollu nanu ákkat spiehkastit ovttasdoaimmaráđi árvoštallama ja evttohusa. Sámediggi oaivvilda ahte Luonddugáhttendoaimmahat, ovdabargocealkámuša ja riikabeaivemearrádusa vuodul gierdanmearit lea váillahan doarvái ollu ákkaid spiehkastit ovttasdoaimmaráđi evttohusa.

Spiehkastat dan gáržžes oaivilis návddi vuostá boazoguohtunguovllus mii lea proposišuvnnas En hållbar rovdjurspolitik (prop 2012/13:191) lea jus soames gearddi galgalii ihtit *“vejolašvuohta lassin”*. Daid guorahallamiid jalgii mat leat dahkkon ovttasdoaimmaráđis ja meahciealledelegašuvnnas báikkálaš čatnosiin de ii gávdno dakkár vejolašvuohta. Iige Sámediggi ipmir ahte gávdno dakkár vejolašvuohta. Nuppe dáfus ovdáneapmi, lassánan meahciealledeattuin boazodollui, lea unnidan vejolašvuođa ahte dakkár vejolašvuohta livččii sáhttit šaddat juoste boazodoalloguovllus. Luonddugáhttendoaimmahaga mearrádus ožžo dáinna ipmirduvvot ahte eiseválddit leat gávdnan dakkár vejolašvuođa. Doarjagiid dása ii goitge gávnna ii Luonddugáhttendoaimmahaga mearrádusákkastallamis iige mearrádusvuodus.

Luonddugáhttendoaimmahaga mearrádus guoská hálldahusa návddis boazodoalloguovllus. Návdi lea dat meahciealit mii lea váddáseamos boazodollui gieđahallat, go dan bivdovuohki ii dušše daga stuorra massimiid muhto maid ahte ealut bieđganit ja vuojuhuvvojit guhkás. Doaimmalaš návdi guohtunguovllus sáhtta addit mánggaid mánuid lasse barggu boazodollui guovllus. Dáinna duogážiin lea čielggas ahte ášši guoská čearuid ja danne galge oazžut váikkuhanvejolašvuođa ráđđehallamiid bokte. Áigumuš dakkár ráđđehallamiin lea váldit vuhtii sámiid oainnuid ja dárbbuid eiseválddiid mearrideamis.

§ 201 Mošuvnnat - joatkka

§ 201.10 M 567 - Okta návdečivgan ila ollu boazodoalloguovllus - joatkka

Sámedikki váikkuhanvejolašvuohta ráđđehallamiid bokte sihkkarasto 3 § bokte njuolggadusas hálddahuš stuorra meahcielliin gos čužžo ahte Sámedikki ovddasteaddjit galget leat mielde ovttasdoaibmaráđis Nuorta ja Gaskkamus meahcieallehálddahušguovlluin. Muhto go Luonddugáhttendoaimmahat spiehkasta ovttasdoaibmaráđi mearrádusas de mearkkaša ahte boazodoalu dárbbut ja oainnut eai leat váldon vuhtii ja ahte Sámediggi massá sin duohta váikkuhanvejolašvuoda eiseválddiid mearrideamis.

Sámedikki jahkečilgehusas 2021 ovdanbukto ahte návdeásaheapmi Jämtlánddas lea lasihan Sámedikki goluid vaháteastideaddji ruhtii dássái gos Sámediggi fas lokte ášši manne galgá gávdnot návdečivgan Jämtlánddas.

Miessemánus 2022 Luonddugáhttendoaimmahat juolluduvvui moanat ráđđehusgohčosiid áigumušain ovddidit návdeháldaheami. Oassái Luonddugáhttendoaimmahat galgá analyseret jus, ja jus nu makkár eavttuide mielde, návddi refereansaárvu áššis populašuvdnasturrodat buorre seailluhanstáhtusii šládja- ja habitáhtadierktiivva jelgii galggai sáhttit leahkit 170-270 mii diedihuvvui proposišuvnnas En hållbar rovdjursförvaltning man birra riikabeaivi mearridii 2013. Luonddugáhttendoaimmahat galgá maid guorahallat jus suodjebivdu návddis sáhtta ovddiduvvot nu ahte veahkeha meahcieallepolitihka oppalaš ja guhkesáigásaš ulbmiliid.

Riikabeaivi lea miessemánu 18 beaivvi 2022 mearridan ahte ráđđehussii dahká almmuhusaid návdečeardda háldaheami birra. Almmuhusa jelgii de riikabeaivi oaivvilda ahte refereansaárvu návdečerdii - namalassii galle návddi gáibiduvvojit nu ahte návdečeardda galgá oaivvilduvvot atnit buori seailluhanstáhtusa - galggalii leahkit, gaskal 170 ja 270 návddi. Goitge galggale doallat dan vuolit ravddas 170 indiviiddaiguin, earret iežá go váldá vuhtii ahte návdepopulašuvnna lassána. Lassin ja Luonddugáhttendoaimmahaga gohččosa ja merkejit ahte ii leat jáhkehahtti ahte oktage ođđasit geahččaleapmi vuolimus mearrái návddiide boahtá dahkkon daid proseassaid botta.

Jearaldat ođđasit geahččalit vuolimus meari návdái lea Luonddugáhttendoaimmahaga mearrádusa rájis bistevaččat digaštallon Nuorta ovttasdoaibmaguovllus. Sámediggi boahtá maid ovddusguvlui jođihit ášši ođđasit geahččalit ášši rádis.

§ 201 Mošuvnnat - joatkka

§ 201.10 M 567 - Okta návdečivgan ila ollu boazodoalloguovllus - joatkka

galggale gávdnot guovllulaš hálldahusplánat návdaí dan dihte go návdečearda rievda báikkis báikái riikkas. Sámediggi čuvvo ovdáneami riikabeaivvi mearrádusas

Sámediggi ii leat rievadan oainnu návddi ektui boazodoalloguovllus.

Ovttasdoaimmaráđit leat ovttaoaivilis Sámedikkiin ahte referánsaárvu meahcielliide galgá vuoliduvvot ja erenoamážit mii guoská návddi.

Jus návdi goitge boahťa boazodoalloguovlui go ii sáhte eastit dan go bohtet sihke Suomas ja Norggas.

Ulbmil lea goitge ain ahte ii makkárga čivgan návddis galggat gávdnot, mii oaidnit ahte bohtet rájis rastá maid muhto maid ahte suoddjebivddut stuorit muddui dahkkot návddiid vuostá.

Luonddugáhtendoaimmahat lea dainna duogážiin gáibádusat mat bohtet ovdan ja riikabeaivvi mearrádusas bidjat alla vuohčima vai galgá lahkoniit vuolit referánsalogu. Sámediggi joatkka áššiin referánsaloguin meahcielliide ja ahte dássi eanemusat 10 % massimiin oláhuvvo.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna dainna lea vástiduvvon.

Paragrafa dárkkistuvvo dastánaga

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.10 M 567 – En vargföryngring för mycket i renkötselområdet

Dokument

- M 567 av Marianne Gråik och Kären-Ann Hurri 2021-12-02, dnr 1.1.8-2021-2013
- Styrelseprotokoll 2021-12-13 – 15, § 162.12
- Rennäringsnämndens protokoll 2022-01-18, § 7.3
- Styrelseprotokoll 2022-04-05 – 07, § 60.12
- Styrelseprotokoll 2022-06-14 – 15, § 122.11
- Styrelseprotokoll 2022-09-28 – 29, § 175.17

Marianne Gråik och Kären-Ann Hurri har den 2 december inlämnat en motion där de yrkar:

- att Sametingets styrelse verkar för att norra samverkansområdet begär en översyn av den nationella miniminivån för varg,
- att Sametingets styrelse verkar för nolltolerans av varg i renkötselområdet.
-

Styrelsen beslutade den 13 – 15 december 2022, § 152.12

- at uppdra till kansliet bereda ärendet,
- att inhämta yttrande från rennäringsnämnden.
-

Ärendet utgick vid styrelsesammanträdet den 5 -7 april 2022, § 60.12.

Styrelsen beslutade den 14 – 15 juni 2022, § 122.11

- att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.
-

Styrelsen beslutade den 28 – 29 september 2022, § 175,17

- att behandla ärendet vidare,
- att behandla ärendet vid styrelsesammanträdet den 4 oktober.

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.10 M 567 – En vargföryngring för mycket i renskötselområdet – *forts.*

Skäl för yrkandet

Naturvårdsverket beslutade år 2019 att ändra miniminivån för varg i Sverige från 270 till 300 föryngringar. Detta innebar ytterligare tre föryngringar i de tre samverkansområdena. Den 9 maj 2020 fattade Naturvårdsverket nytt beslut om miniminivåer för varg och att Jämtland skulle ha en vargföryngring, vilket motsvarar tio vargar. Beslutet fattades trots att Norra samverkansrådets samtliga viltförvaltningsdelegationer beslutat att ingen vargföryngring ska finnas inom området. För att avhjälpa den akuta situation som råder inom främst södra delen av Jämtland måste målet om en föryngring tas bort. Näringsdepartementet har föreslagit förändringar i förordning (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn. Förslaget innebär att miniminivåer kopplas till samverkansområde istället för län. Därigenom räknas vargföryngringen i Jämtland till Norra samverkansområdet så att hela renskötselområdet måste förhålla sig till miniminivån. I förlängningen försvåras möjligheten till skyddsjakt för alla samebyar. Under sommaren 2021 har en vargföryngring kvalitetssäkrats inom Södra förvaltningsområdet vilket möjliggör en omfördelning. Enligt Naturvårdsverkets vägledning om översyn av miniminivåer för stora rovdjur är det möjligt för ett samverkansområde att begära översyn av miniminivåerna mellan ordinarie intervaller om det föreligger särskilda skäl. Det är stora skador och svårigheter att bedriva renskötsel i vargens närvaro. Renskötseln försvåras påtagligt, vilket utgör ett hot mot traditionell renskötsel.

Frågor om rovdjursförvaltning rovdjursförvaltningsområde, samverkansråd och miniminivåer regleras i förordning (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.²

För förvaltningen av stora rovdjur finns rovdjursförvaltningsområden. Det norra rovdjursförvaltningsområdet omfattar Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Det Mellersta rovdjursförvaltningsområdet omfattar Stockholms, Uppsala, Västra Götalands, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Dalarnas och Gävleborgs län. Det Södra rovdjursförvaltningsområdet omfattar Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Skåne och Hallands län.

² https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-20091263-om-forvaltning-av-bjorn_sfs-2009-1263

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.10 M 567 – En vargföryngring för mycket i renskötseområdet – *forts.*

För varje rovdjursförvaltningsområde ska det finnas ett samverkansråd för samverkan mellan länsstyrelserna inom rovdjursförvaltningsområdet i frågor om förvaltning av de stora rovdjuren. Samverkansråden ska också samverka med varandra i sådana frågor. I samverkansråden för Norra rovdjursförvaltningsområdet och Mellersta rovdjursförvaltningsområdet ingår företrädare för Sametinget.

Utifrån de ändringar av förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn som träder i kraft den 1 november 2022 ska miniminivåer för varg utgå från rovdjursförvaltningsområde istället för län. Det är fortsatt länsstyrelsen som lämnar förslag på miniminivå för varg till samverkansrådet inom sitt rovdjursförvaltningsområde. Med utgångspunkt i länsstyrelsernas förslag lämnar de förslag till Naturvårdsverket om miniminivåer för vargförekomst inom sitt rovdjursförvaltningsområde. Förslagen får inte innebära att upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för arterna i deras naturliga utbredningsområden försvåras. Naturvårdsverket fastställer sedan miniminivåer efter samverkansrådets förslag. Naturvårdsverket är inte bunden av samverkansrådets förslag. Mininivåerna ska fastställas inom ramen för de nationella målen för respektive art och med beaktande av arternas naturliga utbredningsområden.

Naturvårdsverket ska minst en gång vart femte år se över fördelningen av miniminivåerna. Nu gällande miniminivå för varg fastställdes av Naturvårdsverket den 9 maj 2019 där samverkansrådets föreslagna miniminivåer för varg på rovdjursförvaltningsområdesnivå justerades så att det sammantaget motsvarar det nationella referensvärdet på 300 individer. För det norra förvaltningsområdet har en vargföryngring fastställts som miniminivå. Nästa fördelningsöversyn sker enligt regelbundet intervall år 2024.

Sametingets inställning och insatser

Sametinget arbetar för minskade rovdjursstammar i paritet med toleransnivån på 10 % och att ingen varg ska finnas i renskötseområdet. Arbetet utgår huvudsakligen från rennäringsspolitiskt handlingsprogram, regeringsuppdrag om toleransnivåer. Frågorna om miniminivåer och den ohållbara rovdjurs- och vargsituationen inom renskötseområdet lyfts regelbundet till näringsdepartementet och ansvariga myndigheter.

Det totala antalet rovdjur i renskötseområdet är fortfarande för högt i förhållande till rennäringens acceptans. Rovdjursantal, ersättningar och skadeberäkningar visar att förlustnivåerna inte ändrats och att toleransnivån är

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.10 M 567 – En vargföryngring för mycket i renskötseområdet – *forts.*

långt över tio procent och därmed inte följer riksdagsbeslutet från 2013. Sametinget har hittills inte fått något gensvar för de åtgärder som föreslagits.

Under 2018 lämnade hemställde Sametinget om vissa författningsändringar vad gäller reglering om förvaltning av stora rovdjur. Hemställan har under juni och september 2022 följts upp av kansliet vid möten med tjänstepersoner på näringsdepartementet och miljödepartementet.

Sametinget har vid flertalet tillfällen tydligt markerat mot Naturvårdsverkets beslut om vargföryngring i Jämtlands län. Den 28 juni 2019 överklagade Sametinget Naturvårdsverkets omprövningsbeslut om vargföryngringen i Jämtland att inte ändra fastställda miniminivåer för varg (NV-4358-19) till förvaltningsrätten. Sametinget yrkade att förvaltningsrätten skulle återförvisa ärendet till Naturvårdsverket för ny handläggning och beslut. Förvaltningsrätten avvisade Sametingets överklagan med motiveringen att Sametinget - i egenskap av statlig myndighet - saknar uttryckligt författningsstöd som ger tingen rätt att överklaga det aktuella beslutet (talerätt). Naturvårdsverkets beslut om en vargföryngring i Jämtlands län kvarstår.

I överklagan framförde Sametinget bl.a. följande
Det krävs mycket starka skäl till att frånga samverkansrådets bedömning och förslag. Sametinget anser att Naturvårdsverket, utifrån förarbetsuttalanden och riksdagsbeslut om toleransnivå har saknat tillräckliga skäl att frånga samverkansrådets förslag.

Det undantag från den restriktiva hållningen gentemot varg i renskötseområdet som uppställs i propositionen En hållbar rovdjurspolitik (prop. 2012/13:191) är ifall det vid något tillfälle skulle uppkomma "möjlighet därtill". Enligt de utredningar som gjorts av samverkansråd och viltdelegationer med lokal anknytning existerar inte någon sådan möjlighet. Inte heller Sametinget uppfattar att det finns någon sådan möjlighet. Snarare har utvecklingen, med ökat rovdjurstryck för rennärings, minskat utsikterna för att en sådan möjlighet skulle kunna uppkomma någonstans inom renskötseområdet. Naturvårdsverkets beslut får därmed förstås så att myndigheten har funnit en sådan möjlighet. Några stöd för detta går dock inte att finna i vare sig Naturvårdsverkets beslutsmotivering eller beslutsunderlag.

Naturvårdsverkets beslut rör förvaltning av varg inom renskötseområdet. Vargen är det rovdjur som är svårast för renskötelsen att hantera, då dess jaktsätt

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.10 M 567 – En vargföryngring för mycket i renskötseområdet – *forts.*

inte bara orsakar stora förluster utan även gör att renhjordar splittras och drivs långa sträckor. En aktiv varg i ett betesområde kan skapa flera månaders merarbete för renskötelsen i området. Mot denna bakgrund är det uppenbart att samerna berörs av frågan och därför ska ges möjlighet till inflytande genom samråd. Syftet med ett sådant samråd är att beakta samernas synpunkter och behov i myndighetens beslutsfattande.

Sametingets möjlighet till inflytande genom samråd säkerställs genom 3 § förordningen om förvaltning av stora rovdjur där det stadgas att företrädare för Sametinget ska ingå i samverkansråden för Norra och Mellersta rovdjursförvaltningsområdena. Men när Naturvårdsverket frångår samverkansrådets beslut innebär det att renskötelsens behov och synpunkter inte beaktats och att Sametinget förlorar sin reella möjlighet till inflytande i myndighetens beslutsfattande.

I Sametingets årsredovisning 2021 framförs att vargetableringen i Jämtland har ökat Sametingets kostnader för skadeförebyggande medel till en nivå där Sametinget åter aktualiserar frågan om varför det ska finnas en vargföryngring i Jämtland.

I maj 2022 tilldelades Naturvårdsverket flera regeringsuppdrag i syfte att utveckla vargförvaltningen. Dels ska Naturvårdsverket analysera om, och i så fall under vilka förutsättningar, vargens referensvärde i fråga om populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet skulle kunna vara inom det intervall på 170–270 som angavs i proposition En hållbar rovdjursförvaltning som riksdagen beslutade om 2013. Naturvårdsverket ska också utreda hur skyddsjakt efter varg kan utvecklas för att bättre bidra till rovdjurspolitikens övergripande och långsiktiga mål.

Riksdagen har den 18 maj 2022 beslutat rikta tillkännagivanden till regeringen om förvaltning av vargstammen. Enligt tillkännagivandet anser riksdagen att referensvärdet för vargstammen - det vill säga hur många vargar som krävs för att vargstammen ska anses ha gynnsam bevarandestatus - bör vara, mellan 170 och 270 vargar. Dock bör det hållas i det nedre spannet om 170 individer, bland annat med tanke på att vargpopulationen förtätats. Vidare att det bör finnas regionala förvaltningsplaner för varg eftersom vargstammen varierar över landet. Sametinget följer utvecklingen av riksdagens beslut och Naturvårdsverkets uppdrag och noterar att det är osannolikt att någon

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.10 M 567 – En vargföryngring för mycket i renskötselområdet – *forts.*

omprövning miniminivå för varg kommer att ske under tiden för dessa processer.

Frågan om omprövning av miniminivå för varg har sedan Naturvårdsverkets beslut kontinuerligt diskuterats i Norra samverkansrådet. Sametinget kommer även fortsättningsvis att driva frågan om omprövning i rådet.

Sametinget har inte ändrat uppfattning om varg i renskötselområdet. Samverkansråden är eniga med Sametinget att referensvärdet för rovdjuren ska minskas och särskilt gäller det varg. Att varg ändå kommer in i renskötselområdet går inte att förhindra då inpassering sker dels från Finland och dels från Norge. Målet är fortfarande att ingen föryngring av varg ska finnas, vi noterar att invandring sker men också att skyddsjakter i allt högre grad vidtas mot varg. Naturvårdsverket har mot bakgrund av de krav som framställts och riksdagens beslut lagt en hög avskjutning för att närma sig det lägre referenstalet. Sametinget fortsätter med frågan om referenstal på rovdjur och att nivån om högst 10 % förluster fullföljs.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen därmed är besvarad

Paragrafen justeras omedelbart

2021-12-02

Kiruna

En vargföryngring för mycket i renskötselområdet

Naturvårdsverket ändrade miniminivån för varg i Sverige genom beslut i mars -19 från 270 vargar i Sverige till 300. Det innebar att ytterligare tre föryngringar skulle in i miniminivåarbetet ute i de tre samverkansområdena.

Trots att Norra Samverkansområdets alla Viltförvaltningsdelegationer beslutade om noll och ingen vargföryngring så fattade Naturvårdsverket den 9 maj 2020 beslut om nya miniminivåer för varg i Sverige. Beslutet innebar att Jämtlands län nu skulle ha en föryngring vilket motsvarar tio vargar.

Med ett mål om minst 10 vargar i Jämtland så både försvåras möjligheten att få skydds jakt och i det fall skydds jakt medges så överklagas besluten ofta av Rovdjursföreningen/ Skandulv o.d. bevarande organisationer. Flera gånger har samebyar i främst södra Jämtland fått se sin skydds jakt överklagad och stoppad innan skyddsjakten hunnit verkställas. Detta får förödande konsekvenser då en skada faktisk pågår.

För att avhjälpa den akuta situation som råder främst i södra delen av Jämtland gällande varg så måste målet om en föryngring tas bort.

I februari 2021 sände Näringsdepartementet ut en remiss om Ändring i förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn (N2020/02821) i vilken de syftar till att förändra så att miniminivå kopplas till samverkansområde istället för län.

Detta skulle då betyda att Jämtlands mål om 1 vargföryngring flyttas från Jämtland till att gälla hela Norra samverkansområdet, dvs Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland tillsammans.

Då har hela renbetesområdet att förhålla sig till miniminivå för varg, och i förlängningen försvåras då skydds jaktbeslut för alla samebyar.

Under sommaren 2021 har en vargföryngring kvalitetssäkrats inom Södra förvaltningsområdet och det kan bidra till att en omfördelning av miniminivåerna är möjlig.

Enligt NV vägledning om översyn av miniminivåer för björn, varg, järv och lo, Rapport 6826 April 2018, p. 6.1.1 är det möjligt för ett samverkansområde att begära översyn av miniminivåerna mellan det ordinarie intervallerna då särskilda skäl föreligger.

Renskötseln är påtagligt försvårad av vargens närvaro, det är stora skador och svårigheter att kunna bedriva renskötsel i vargens närvaro, det hot detta utgör mot traditionell renskötsel är ett särskilt skäl menar undertecknade ledamöter

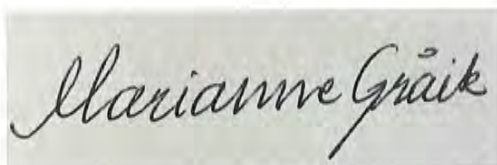
Samelandspartiet föreslår Sametinget:

- Att Sametingets styrelse verkar för att Norra samverkansområdet begär en översyn av den nationella miniminivån för varg.
- Att sametingets styrelse verkar för nolltolerans av varg i renskötselområdet.

Sámiid Riikkabelloodat genom ledamöterna

Marianne Gråik

Anja Fjellgren Walkeapää

§ 201 Mošuvnnat - joatkka

§ 201.11 M 568 - Odđa boazodoalloláhka - dássásaš sámi ovddasteapmi lahtuin lávdegottis

Áššegirjiit

- M 568 Lars Miguel Utsi ja Marita Stinnerbom 2021-12-02, dnr 1.1.8-2021-2014
- Stivrabeavdegirji 2021-12-13 — 15, § 162.13
- Stivrabeavdegirji 2021-12-13 — 15, § 60.13
- Stivrabeavdegirji 2022-06-14 — 15, § 122.12
- Stivrabeavdegirji 2022-09-28 — 29, § 175.18

Lars Miguel Utsi ja Marita Stinnerbom leaba juovlamánu 2 beaivvi ovddidan mošuvnna gos gáibideaba:

ahte Sámediggi gáibida ahte ráđđehus dievasmahtta lávdegotti ovddasteddjiiguin Sámedikkis ja čearuin (RSR) dievaslaš lahttun.

Stivra mearridii juovlamánu 13 – 15 b 2021, § 162.13

ahte gohččut hálldahusa giedahallat ášši.

Ášši sihkkjuvvui stivračoahkkimis 5 -7 b. cuonomanus 2022, § 60.13.

Stivra mearridii geassemánu 14 – 15 b 2022, § 122.12

ahte gohččot hálldahusa válbmet mošuvnna vieru mielde, nugo eahpepolitihkalaččat, riektelaččat ja áššálaččat ja čilget ovddibut mearrádusa áššis.

Stivra mearridii čakčamánu 28 - 29 b 2022, § 175.18

ahte joatkit giedahallat ášši.

ahte giedahallat ášši stivračoahkkimis golggotmánu 4 beaivvi.

Akkastallan gáibádussii

Lea diehttelas ja álbmotrievttalaš prinsihpaid jelgii ahte sámi galge leat dássásaččat ovddastuvvon go stáhta guorahallá sámiid rivttiid eatnamiidda ja čáziide Alimus duopmostuolu duomu in jelgii galge suodjaluvvot ja leat sámiide lága bokte. Sámi in lea, spiehkastagain (SOU 1989:41) 100 jagi rájis leamaš dássásaš stáhtus eanetloguovddasteddjiiguin

§ 201 Mošuvnnat - joatkka

§ 201.11 M 568 - Ođđa boazodoalloláhka - dássásaš sámi ovddasteapmi lahtuin lávdegottis - joatkka

guorahallamiin mat gusket boazoealáhuslága.

Ráđđehus lea miessemánu 20 beaivvi 2021 ásahan parlamentáralaččat oktiibidjon lávdegotti (láidunlávdegoddi) mii galgá guorahallat ja guođđit evttohusa ođđa boazodoalloláhkii mii galgá buhtadit dálá boazoealáhuslága. Direktiivvain (Dir. 2021:35 Ođđa boazodoalloláhka - sámi álbmoga riekti boazodollui, bivdui ja guolásteapmái) boahtá ovdan ahte lávdegoddi maid galgá analyseret sámi álbmoga rievtti bivdui ja guolásteapmái - sihke sámiide geat otne leat miellahtut čearus ja daidda geat eai leat. Gohččosii gullo maid evttohit daid rievdadusaid iežá vuodđonjuolggadusa mii sáhtta gáibiduvvot vuhtiiváldimis boazodoallorievtti. Evttohusaid maid guđđet galget čuovvut Alimus duopmostuolu loahppajurdagiid Girjasduomus. (NJA 2020 s. 3) ja Ruota álbmotrievttelaš geatnegasvuodaid. Lávdegoddi galgá earret iežá

- árvvoštallat makkár osiin stáhtalaš oamastuvvon eatnamis birrajagieatnamat leat, badjelis daid nu gohččoduvvon lappmarksráji goas boazodoallu lea
- lobalaš das, gos čearuin lea stáhta ektui doloža rájes geavaheami bokte
- lea oktonas riekti hálldahit smávvafođđobivddu ja guolásteami
- váldit vuhtii jus oktonas riekti hálldahussii bivddus dušše gullo smávvafođđobivddu dahje jus guoske visot meahcceelliid
- evttohut got čearut galggale leat organiserejuvvon
- árvvoštallat jus soabadanmekanisma berreha ásahuvvot čoavdin dihte riidduid
- čearuid, eananoamasteddjiid ja iežá geavaheadjeoamasteddjiid gaskkas eatnamiidda gos lea áššit boazodoallorievtti birra
- ođasmahttit giela ja čielggadit termonologii ja boazodoallolágas
- analyseret jus riekti bivdui ja guolásteapmái maid lea daid sámiide geat
- eai leat miellahtut čearuin, ja jus lea dárbu evttohit vuodđonjuolggadusreglerema dahje iežá doaibmabijuid sihkarastin dihte dan rievtti
- evttohit daid rievdadusaid mat sáhtte gáibiduvvojit iežá lánkaásahasas vuhtiiváldimis
- boazodoalus.

Ráđđehus lea guođđán gohččosa Sámediggái lahka gulahallmiin čearuiguin analyseret áššiid got čearuid siskkáldas organisašuvdna, mearrideapmi ja njuolggadusat miellahtuide galgá leahkit. Lávdegoddi galgá iežaset barggus vuolgit daid loahppajurdagiin maid Sámediggi váldá iežaset ráđđehusgohččosa vuodul ja maid guorahallanbarggus doallat bistevaš gulahallama Sámedikkiin got bargu manná.

Láidunlávdegottis leat ovcci lahtu daid sierra riikabellodagain ja maid ságadoalli. Lávdegottis leat maid logi n.g. áššedovdi, ja gávccis ovddastit sámi bellodagaid ja organisašuvnnaid ja guovttis ealáhusdepartemeanttas. Lávdegoddi lea maid čehpiidjoavku 25 ovddasteddjiiguin earret iežá eiseválddiin, berošteaddje/bránšaorganisašuvnnain, akademii ja dutkamis. Sámedikkis lea okta ovddasteaddji čehpiidjoavkkus. Maid RSR, Same Ädnam Koncessionssamebyarnas intresseförening lea okta ovtasteaddji goabbá

§ 201 Mošuvnnat - joatkka

§ 201.11 M 568 - Ođđa boazodoalloláhka - dássásaš sámi ovddasteapmi lahtuin lávdegottis - joatkka

čehpiidjoavkkus. Earuhus lahtuid, áššedovdiid ja čehpiid gaskkas boahtá ovdan lávdegoddenjuolggadusas (1998:1474), geahča vuolil.

Ovdal mearrádusa lávdegotti ja direktiivvaid birra de ealáhusdepartemeantta lea gulahallan earret iežá Sámedikkiin.

Sámedikki cealkámuš ja čállosat guorahallama birra.
Sámedikki dievasčoahkkin lea guovvamánu 20 beaivvi 2020 dohkkehan cealkámuša Girjasduomu dihte gos čuovvovaččat boahtá ovdan.

Sámediggi čuoččuha ahte lea áigi ruota stáhtii bargagoahit sámi riekteáššiiguin. Sámediggi oaivvilda ahte ferte ásaheavvot *parlamentáralaš guorahallan* áigumušain ráhkadit ođđaáigásaš sámedipolitiikka ja heivehit lágaid sámi riekteáššiin doloža rájes geavaheami vuodul, vieruiduvvon rievtti, ja gustovaš riektepraksisa vuodul ja ahte sámi álbmot lea sihke álbmot ja eamiálbmot daid vuoigatvuodáiguin mat čuvvot

Sámedikki čállosis ráđđehussii guorahallama birra Girjasduomu dihte (30 b. geassemánu 2021) cuiggoduvvui earret iežá čuovvovačča.
Go guorahallan boahtá giedahallat sámi vuoigatvuodááššiid de lea Sámedikki nanu oaidnu ahte sámi ovddasteaddjit, beroštumit ja dárbbut galge stivret ja bidjat rámaid got njuolggadusat hábmehuvvojit.

Sámiid sajádat álbmogin ja eamiálbmogin mearkkaša ahte gávdnot ákkat positiivvalaččat sierra meannudit sámi doibmiid. Lea guovddázis ahte proseassa ovdanbuktimis guorahallannjuolggadusaid govveda dán vuodđosaji, ii goitge dainna ahte addit sámi ovddasteaddji ásaheavvot nanu mandáhta sihke válbmaneami- ja guorahallanbarggus. Dát ii oaivvil ahte ii čuovu demokráhtalaš ja almmolašrievttálaš prinsihpaid transpareanta ja siskkildeaddji proseassas gos sii geasa gullo besset sárdnut. Muhto lea sáhka ahte čielgasit ráddjet makkár doaimmaheaddjit galget boahtit sisa makkár lávkkis ja man stuorra váikkuhanvejolašvuoda sis galgá leahkit direktiivvaid hábmema badjel ja ieš guorahallamis.

Sámedikki čálalaš oainnuin ráđđehussii evttohusas njuolggadusaide (19 b. guovvamánu 2021) Sámediggi čujuha dievasčoahkkincealkámušii muhto lea ovdanbuktán ahte dalle háliida oaidnit ahte guorahallan jodihuvvo erenoamáš guorahallis geas lea joavku áššedovdiiguin/čehpiiguin muhto ahte viidát digaštallamat hámiide birra ferte čađahuvvot.

Lassin ovdanbuktui ahte sámi ovddasteaddjit ásaheavvot galget leat nanu mandáhta guorahallanbarggus ja ahte sámi čanus ja váikkuhanvejolašvuoda guorahallamis lea eaktu

§ 201 Mošuvnnat - joatkka

§ 201.11 M 568 - Ođđa boazodoalloláhka - dássásaš sámi ovddasteapmi lahtuin lávdegottis - joatkka

sihkkarastit ahte evttohus vástida daid sámi dárbbuid ja sávaldagaid. Oainnuin ovdanbuktui maia ahte joatkki proseassa gos váldá ovdan direktiivvaid, válljen guorahallanhámis ja vejolaš guorahalli galgá vuolgit daid prinsihpain ja meannunjuolggadusaid vuodul mat bidjot evttohussii láhkii ráđđehallamiid ektui áššiin erenoamáš mearkkašumiin sámiide.

Guorahallama ja lávdegottiid birra

Ovdal go ráđdehus bidjá ovdan láhkaevttohusa de dávjá bidjo guorahallan mii ožžo gohččosa guorahallat muhtin ášši. Boađus čohkkehuvvo rapportas mii gohččoduvvo *betänkande* ja almmuhuvvo ráiddus Statens offentliga utredningar, SOU. Guorahallangohččos sáhtta addot ovttá áidna olbmui ja gohččoduvvo dalle erenoamáš guorahallin dahje jovkui ng. lávdegoddái dahje parlamentáralaš lávdegoddái. ¹Parlamentáralaš lávdegottis leat ovddasteaddjit daid sierra

politihkalaš bellodagat. Lávdegoddi lea iežas eiseváldi ja lea ovddasvástádus su iežas doaimmas. Mearrádus ásahit lávdegotti válde ráđdehusas ja bargo reglerejuvvo lávdegoddemearrádusas (1998:1447).

Lávdegottis lea ságadoalli ja okta dahje mánga iežá lahtu. Ságadoalli jodiha lávdegotti barggu. Lávdegottis sáhtte leat veahkkebargit earret iežá áššedovdiin, čehpiin ja čállin. Áššedovdit galge seammá muddui go lahtut oažžut oassi daid áššebáhpiriin mat leat oaivvilduvvon lávdegoddái. Sis lea riekti leahkit sajis lávdegotti čoahkkimiin ja oassálastit lávdegotti ráđđehallamiin. Erenoamáš diliin sáhtta mearridit spiehkastaga dás. Čeahpit leat veahkin lávdegoddái dan muddui lávdegoddi dahje ságadoalli mearrida.

Lahtut ožžot mildosii bidjat reservašuvnnaid ja erenoamáš cealkámušaid lávdegotti čállosa ektui. Áššedovdit ožžot mildosii bidjat erenoamáš cealkámušaid lávdegotti čállosa ektui. Jus lávdegoddi miehtá dasa, de dan guhte lea čeahppi mildosii bidjat erenoamáš cealkámuša lávdegotti čállosii áššiin masa čehppodatgohččos gullo.

Ráđdehus dahje, ráđdehusa doaimmahanváldi, stáhtaráđđi nammada dahje eret bidjá ságadoalli ja iežá lahtuid ja mearrida áššedovdiid, čehpiid, čállid ja iežá veahki birra lávdegottiide. Formálalaččat nammaduvvojit maid lahtut ovddasteaddji ministaris. Evttohusat bohtet dávjá dan ossodagas mii meannuda áigejuovdilis ášši departemeanttas. Mii guoská parlamentáralaš lávdegottiid daid sierra politihkalaš bellodagaid riikabeaivejoavkkut guđdet evttohusaid lahtuide. Ovddasvástideaddji ossodat guođđa loahpalaš evttohusa lávdegotti

¹Ráđdehus sáhtte maid guorahallat ášši siskkáldasat Ráđdehushálddahasas. Dát loahppajurdagat ja evttohusat almmuhuvvojit Departementsserienis (Ds).

čoahkkádussii. Eai leat makkárge formálalaš eastagat nammadit iežáid go bellodatpolitihkalaš ovddasteddjiid lahttun. Gávdnojit ovdamearkkat parlamentáralaš lávdegottiin gos sihke

§ 201 Mošuvnnat - joatkka

§ 201.11 M 568 - Ođđa boazodoalloláhka - dássásaš sámi ovddasteapmi lahtuin lávdegottis - joatkka

bellodatpolitihkalaš ja iežá lahtut leat leamaš mielde omd. boazoealáhuspolitihkalaš lávdegoddi (SOU 2001:101).

Lea diehttelas ja álbmotrievttalaš prinsihpaid jelgii ahte sámi galge leat dássásaččat ovddastuvvon go stáhta guorahallá sámiid rivttiid eatnamiidda ja čáziide Alimus duopmo stuolu duomuin jelgii galge suodjaluvvot ja leat sámiide lága bokte. Sámiin lea, spiehkastagain (SOU 1989:41) 100 jagi rájis leamaš dássásaš stáhtus eanetloguovddasteddjiiguin guorahallamiin mat gusket boazoealáhuslága.

Láidunlávdegotti čoahkkimiin oassálaste earret ságadoalli ja lávdegotti čáli, lahtut, okta juohke riikabeaivebellodagas. Dasa lassin ossálaste ng. áššedovdit, okta iešguhtege sámediggebellodagas, okta RSR:s ja maid sierra ráđđelahtu. Čehpiin leat iežas čoahkkimat.

Go Láidunlávdegoddit leat čoahkkimat de visot oassálastiin lea seammá vejolašvuohta cealkit. Ságadoalli guhte jođiha čoahkkima juohká sáni beroškeahhtá gii lea jus lea lahttu dahje áššedovdi. Otnázii de eai leat njuolga mearrádusat váldon muhto ságadoallis lea leamaš áigumuš beassat ovttaoaivilvuhtii mearrádusain.

Láidunlávdegotti lahtu, áššedovdit ja čeahpit

Ságadoalli

Eric M Runesson, ságadoalli (justitieráđđi)

Lahtut

Isak From (Socialdemokraterna)

Liselott Hagberg (Liberalerna)

Olof Johansson Rago (Miljöpartiet)

Emilia Töyrä (Socialdemokraterna)

Mattias Karlsson (Moderaterna)

Linda Modig (Centerpartiet)

Kjell-Arne Ottosson (Kristdemokraterna)

Michael Rubbestad (Sverigedemokraterna)

Jessica Wetterling (Vänsterpartiet)

Áššedovdit

Anders Erling Fjällås, RSR

Ingrid Inga, Sámiid riikabellodat
Håkan Jonsson, Jakt- och Fiskesamerna

§ 201 Mošuvnnat - joatkka

§ 201.11 M 568 - Odda boazodoalloláhka - dássásaš sámi ovddasteapmi lahtuin lávdegottis - joatkka

Kristina Labba, Samerna
Sara Larsson, Min Geaidnu
Inger-Ann Omma, Guovsonasti
Jan Rannerud, Vuovdegat
Torkel Stångberg, Landspartiet Svenska Samer
Bilge Tekin Befrits (hálddahusráđđi)
Jacob Wichmann (ávnnsaráđđi)

Čeahpit

Christina Allard Svenska Samers Riksförbund (jur.dr., veahkkeprofessor
riektedieđalašvuodas)
Bertil Bengtsson (ovddit justitieráđđi)
Anders Blomberg Landbrukarnas Riksförbund (juridihkalaš čeahppi)
Ove Bring (professor emeritus álbmotrievttis)
Kerstin Ejderstedt Fortifikationsverket (opmodatjuristta)
Ann-Sofie Eriksson Sveriges Kommuner och Regioner(seksjuvndnahoavda)
Eva Furmark Trafikverket (strategalaš plánejeaddji)
Hans Geibrink Svenska Jägarförbundet (bivdodikšokonsuleanta)
Marita Granström Riksorganisationen Same Ätnam (ságadoalli)
Lina Gruvhagen Justitiedepartementet (riekteáššedovdi)
Richard Hager (doseanta siviilariivttis ja universitehtalektor opmodatrievttis)
Anders Karlsson Sportfiskarna (veahkke generálačálli)
Tobias Kluge Svemin
Thomas Lundgren Energiföretagen
Annette Löf Sveriges Lantbruksuniversitet (dutki)
Anna-Carin Mangi Koncessionssamebyarnas intresseförening (boazoeaiggát)
Matilda Månsson Sametinget (jurista)
Ingemar Näslund Länsstyrelsen Jämtland (čáhcestratega)
Cecilia Persson Skogsstyrelsen (spesialistta meahccedoallu.boazoealáhus)
Anna Skarhed (ovddit Justitiekánsler)
Peter Sköld (professor historjjás ja sámi kultuvrras)
Karin Sparrman Naturvårdsverket (hoavdajuristta)
Göran Ternbo Kulturdepartementet (ávnnsaráđđi)
Jan Olov Westerberg Statens Fastighetsverk (opmodatdirektevrra)
Morgen Yngvesson Skogsindustrierna (meahccehálddaheaddji)

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna dainna lea vástiduvvon.
Paragrafa dárkkistuvvo dastánaga

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.11 M 568 – En ny renskötellagstiftning – jämbördig samisk representation som ledamöter i kommittén

Dokument

- M 568 av Lars Miguel Utsi och Marita Stinnerbom 2021-12-02, dnr 1.1.8-2021-2014
- Styrelseprotokoll 2021-12-13 – 15, § 162.13
- Styrelseprotokoll 2021-12-13 – 15, § 60.13
- Styrelseprotokoll 2022-06-14 – 15, § 122.12
- Styrelseprotokoll 2022-09-28 – 29, § 175.18

Lars Miguel Utsi och Marita Stinnerbom har den 2 december inlämnat en motion där de yrkar:

att Sametinget begär att regeringen kompletterar kommittén med företrädare för Sametinget och samebyarna (SSR) som fullvärdiga ledamöter.

Styrelsen beslutade den 13 -15 december 2021, § 162.13

att uppdra till kansliet bereda ärendet.

Ärendet utgick vid styrelsesammanträdet den 5 -7 april 2022, § 60.13

Styrelsen beslutade den 14 – 15 juni 2022, § 122.12

att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.

Styrelsen beslutade den 28 -29 september 2022, § 175.18

att behandla ärendet vidare,

att behandla ärendet vid styrelsesammanträdet den 4 oktober.

Skäl för yrkandet

Det är självklart och i enlighet med folkrättsliga principer att samerna ska vara jämbördigt representerade när staten utreder hur samernas rätt till mark och vatten enligt Högsta domstolens domar ska skyddas och tillkomma samerna genom lag. Samerna har, med ett

undantag (SOU 1989:41) sedan 100 år tillbaka haft jämbördig status med majoritetsföreträdare i utredningar som berör rennäringslagstiftningen.

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.11 M 568 – En ny renskötsellagstiftning – jämbördig samisk representation som ledamöter i kommittén – *forts.*

Regeringen har den 20 maj 2021 tillsatt en parlamentariskt sammansatt kommitté (renmarkskommittén) som ska utreda och lämna ett förslag till en ny renskötsellagstiftning som ska ersätta nuvarande rennäringslag (1971:437). Av direktiven (Dir. 2021:35 En ny renskötsellagstiftning – det samiska folkets rätt till renskötsel, jakt och fiske) framgår att kommittén även ska analysera det samiska folkets rätt till jakt och fiske – såväl för de samer som i dag är medlemmar i samebyar som för dem som inte är det. I uppdraget ingår också att föreslå de ändringar i annan författning som kan krävas av hänsyn till renskötselrätten. De förslag som lämnas ska vara förenliga med Högsta domstolens slutsatser i Girjasdomen (NJA 2020 s. 3) och med Sveriges folkrättsliga förpliktelser. Kommittén ska bland annat

- bedöma inom vilka delar av statligt ägd mark dels inom åretruntmarkerna, dels ovanför den så kallade lappmarksgränsen när renskötsel är
- tillåten där, som samebyar i förhållande till staten genom urminnes hävd
- har ensamrätt att upplåta småviltsjakt och fiske
- ta ställning till om ensamrätten till upplåtelser av jakt enbart gäller småviltsjakt eller om den gäller allt vilt
- föreslå hur samebyarna bör vara organiserade
- bedöma om en förlikningsmekanism bör inrättas för att lösa tvister
- mellan samebyar, markägare och andra nyttjanderättshavare till mark som har med frågor om renskötselrätt att göra
- modernisera språket och förtydliga terminologin i renskötsellagstiftningen
- analysera om en rätt till jakt och fiske även tillkommer de samer som
- inte är medlemmar i samebyar, och vid behov föreslå författningsreglering eller andra åtgärder för att säkerställa den rätten
- föreslå de ändringar som kan krävas i annan lagstiftning om hänsyn till
- renskötseln.

Regeringen har lämnat ett uppdrag till Sametinget att i nära dialog med samebyarna analysera frågorna om hur samebyarnas interna organisation, beslutsfattande och regler för medlemskap bör se ut. Kommittén ska i sitt arbete utgå från de slutsatser som Sametinget drar inom ramen för sitt regeringsuppdrag och även under utredningsarbetet ha en löpande dialog med Sametinget om hur arbetet fortskrider.

Renmarkskommittén består av nio ledamöter från de åtta riksdagspartierna samt ordförande. I kommittén finns även tio s.k. sakkunniga, varav åtta representerar samiska partier och organisationer och två från näringsdepartementet. Till kommittén finns även en expertgrupp på 25 representanter från bl.a. myndigheter, intresse/branschorganisationer,

akademi och forskning. Sametinget har en representant i expertgruppen. Även SSR, Same Ätnam och Koncessionssamebyarnas intresseförening har varsin representant i

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.11 M 568 – En ny renskötsellagstiftning – jämbördig samisk representation som ledamöter i kommittén – *forts.*

expertgruppen.² Skillnaderna mellan ledamöter, sakkunniga och experter framgår av kommittéförordningen (1998:1474), se nedan.

Inför beslut om kommittén och direktiv har näringsdepartementet fört dialog med bl.a. Sametinget.

Sametingets uttalanden och skrivelser om utredningen
Sametingets plenum har den 20 februari 2020 antagit ett uttalande med anledning av Girjasdomen där följande framgår.

Sametinget konstaterar att det är hög tid för svenska staten att ta itu med de samiska rättsfrågorna. Sametinget anser att det måste tillsättas en *parlamentarisk utredning* med syfte att skapa en modern samepolitik och anpassa lagstiftningen i samiska rättsfrågor till urminneshävd, sedvana, gällande rättspraxis och till att det samiska folket är både ett folk och ett urfolk med de rättigheter som medföljer

I Sametingets skrivelse till regeringen om en utredning med anledning av Girjasdomen (30 juni 2021) påpekades bl.a. följande.

Eftersom en utredning kommer att behandla samiska rättighetsfrågor är det Sametingets starka uppfattning att samiska företrädare, intressen och behov ska styra och sätta ramarna för hur direktiven utformas.

Samernas ställning som folk och urfolk innebär att det finns skäl för att positivt särbehandla samiska aktörer. Det är centralt att processen för framtagande av utredningsdirektiv speglar denna grundsats, inte minst genom att ge samiska representativa institutioner starka mandat i både förberedelse- och utredningsarbetet. Detta innebär inte att avkall görs på demokratiska och offentligrättsliga principer om en transparent och inkluderande process där de som berörs får komma till tals. Utan det handlar om att tydligt avgränsa vilka aktörer som ska komma in i vilket skede och hur stort inflytande de ska ha över utformning av direktiv och utredningen i sig.

I Sametingets skriftliga synpunkter till regeringen på utkast till direktiv (19 februari 2021) Sametinget hänvisat till plenumsuttalandet men framfört att man vid tidpunkten förordar

² https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/kommitteberattelse/renmarkskommitten-n-202102_H9B2N02

att utredningen leds av en särskild utredare med en grupp av sakkunniga/expertyper men att vidare diskussioner om former behöver föras. Vidare framfördes att samiska representativa institutioner ska ha starka mandat i utredningsarbetet samt att en samisk förankring och

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.11 M 568 – En ny renskötslagstiftning – jämbördig samisk representation som ledamöter i kommittén – *forts.*

inflytande över utredningen är en förutsättning för att säkerställa att förslagen motsvarar samiska behov och önskemål. I synpunkterna framhölls även att fortsatt process med framtagandet av direktiv, val av utredningsform och eventuell utredare ska utgå från de principer och förfaranderegler som uppställs i förslag till lag om konsultation i ärenden av särskild betydelse för samerna.

Om utredningar och kommittéer

Innan regeringen lägger fram ett lagförslag tillsätts ofta en utredning som får i uppdrag att utreda en viss fråga. Resultatet samlas i en rapport som kallas betänkande och som publiceras i serien Statens offentliga utredningar, SOU. Utredningsuppdraget kan lämnas till en enda person och kallas då för särskild utredare eller till en grupp en s.k. kommitté eller en parlamentarisk kommitté.³ En parlamentarisk kommitté består av företrädare för de olika politiska partierna. Kommittén är en egen myndighet och ansvarar för sin egen verksamhet. Beslut om att tillsätta en kommitté tas av regeringen och arbetet regleras i kommittéförordningen (1998:1474).

En kommitté består av en ordförande och en eller flera andra ledamöter. Ordföranden leder kommitténs arbete. En kommitté kan biträdas av bl.a. sakkunniga, experter och sekreterare. Sakkunniga ska i samma utsträckning som ledamöter få del av de handlingar som är avsedda för kommittén. De har rätt att närvara vid kommitténs sammanträden och att delta i kommitténs överläggningar. I särskilda fall besluta om undantag från detta. Experter biträder kommittén i den omfattning som kommittén eller ordföranden bestämmer.

Ledamöter får foga reservationer och särskilda yttranden till kommitténs betänkande. Sakkunniga får foga särskilda yttranden till kommitténs betänkande. Om kommittén går med på det, får den som är expert foga ett särskilt yttrande till kommitténs betänkande i frågor som omfattas av expertuppdraget.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, ett statsråd utser och entledigar ordförande och andra ledamöter och beslutar om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt kommittéer. Formellt utses alltså ledamöterna av ansvarig minister. Förslagen kommer i regel från den enhet som har hand om den aktuella frågan på departementen. När det gäller parlamentariska kommittéer lämnar de olika politiska partiernas riksdagsgrupper förslag på ledamöter. Den ansvariga enheten lämnar ett slutligt förslag på kommitténs sammansättning.

³ Regeringen kan även utreda en fråga internt inom Regeringskansliet. Dessa slutsatser och förslag publiceras i Departementsserien (Ds).

Det finns inga formella hinder för att utse andra än partipolitiska representanter som ledamöter. Det finns flera exempel på parlamentariska kommittéer där både partipolitiska och andra ledamöter ingått t.ex. rennäringspolitiska kommittén (SOU 2001:101).

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.11 M 568 – En ny renskötslagstiftning – jämbördig samisk representation som ledamöter i kommittén – *forts.*

Det är självklart och i enlighet med folkrättsliga principer att samerna ska vara jämbördigt representerade när staten utreder hur samernas rätt till mark och vatten enligt Högsta domstolens domar ska skyddas och tillkomma samerna genom lag. Samerna har, med ett undantag (SOU 1989:41) sedan 100 år tillbaka haft jämbördig status med majoritetsföreträdare i utredningar som berör rennäringslagstiftningen.

Vid Renmarkskommitténs sammanträden deltar förutom ordförandena och kommitténs sekreterare, ledamöterna, en från varje riksdagsparti. Dessutom deltar de sk sakkunniga, en från varje sametingsparti, en från SSR samt olika rådsmedlemmar. Experterna har egna möten.

När Renmarkskommittén har möten så har alla deltagare, samma möjlighet att yttra sig. Ordföranden som leder mötet fördelar ordet likartat oavsett om man är ledamot eller sakkunnig. Fram till idag har inga direkta beslut tagits men ordföranden har haft en ambition att komma fram till konsensus i beslut.

Renmarkskommitténs ledamöter, sakkunniga och experter

Ordförande

Eric M Runesson, ordförande (justitieråd)

Ledamöter

Isak From (Socialdemokraterna)
Liselott Hagberg (Liberalerna)
Olof Johansson Rago (Miljöpartiet)
Emilia Töyrä (Socialdemokraterna)
Mattias Karlsson (Moderaterna)
Linda Modig (Centerpartiet)
Kjell-Arne Ottosson (Kristdemokraterna)
Michael Rubbestad (Sverigedemokraterna)
Jessica Wetterling (Vänsterpartiet)

Sakkunniga

Anders Erling Fjällås, SSR
Ingrid Inga, Samelandspartiet
Håkan Jonsson, Jakt- och Fiskesamerna
Kristina Labba, Samerna

Sara Larsson, Min Geuidnu
Inger-Ann Omma, Guovsonasti
Jan Rannerud, Skogssamerna

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.11 M 568 – En ny renskötellagstiftning – jämbördig samisk representation som ledamöter i kommittén – *forts.*

Torkel Stångberg, Landspartiet Svenska Samer
Bilge Tekin Befrits (kansliråd)
Jacob Wichmann (ämnesråd)

Experter

Christina Allard Svenska Samers Riksförbund (jur.dr., biträdande professor
rättsvetenskap)
Bertil Bengtsson (f.d. justitieråd)
Anders Blomberg Landbrukarnas Riksförbund (juridisk expert)
Ove Bring (professor emeritus i folkrätt)
Kerstin Ejderstedt Fortifikationsverket (fastighetsjurist)
Ann-Sofie Eriksson Sveriges Kommuner och Regioner(sektionschef)
Eva Furmark Trafikverket (strategisk planerare)
Hans Geibrink Svenska Jägarförbundet (jaktvårdskonsulent)
Marita Granström Riksorganisationen Same Ätnam (ordförande)
Lina Gruvhagen Justitiedepartementet (rättssakkunnig)
Richard Hager (docent i civilrätt och universitetslektor i fastighetsrätt)
Anders Karlsson Sportfiskarna (bitr.generalsekreterare)
Tobias Kluge Svemin
Thomas Lundgren Energiföretagen
Annette Löf Sveriges Lantbruksuniversitet (forskare)
Anna-Carin Mangi Koncessionssamebyarnas intresseförening (renägare)
Matilda Månsson Sametinget (jurist)
Ingemar Näslund Länsstyrelsen Jämtland (vattenstrateg)
Cecilia Persson Skogsstyrelsen (specialist skogsbruk-rennäring)
Anna Skarhed (f.d. Justitiekansler)
Peter Sköld (professor i historia och samisk kultur)
Karin Sparrman Naturvårdsverket (chefsjurist)
Göran Ternbo Kulturdepartementet (ämnesråd)
Jan Olov Westerberg Statens Fastighetsverk (fastighetsdirektör)
Morgen Yngvesson Skogsindustrierna (skogsförvaltare)

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen därmed är besvarad.

En ny renskötellagstiftning – jämbördig samisk representation som ledamöter i kommittén

Dokument

- En ny renskötellagstiftning – det samiska folkets rätt till renskötsel, jakt och fiske, Dir. 2021:35
- Kommittén för en ny renskötellagstiftning (N 2021:02)
- Rennäringslag (1971:437)
- Lapparnas renskötsel m.m. (SOU 1923:51)
- Rennäringen i Sverige (SOU 1968:16)
- Samerätt och sameting (SOU 1989:41)
- En ny rennäringspolitik (SOU 2001:101)
- FN:s deklaration om urfolks rättigheter 2007, art. 18-19 och 26-27

Bakgrund

En parlamentariskt sammansatt kommitté ska lämna ett förslag till en ny renskötellag som ska ersätta den nuvarande rennäringslagen (1971:437). Kommittén består en ordförande och 8 företrädare för riksdagspartierna. Ingen företrädare för samerna ingår som ledamot i kommittén. (bilaga 1)

Den ska även analysera det samiska folkets rätt till jakt och fiske – såväl för de samer som i dag är medlemmar i samebyar som för dem som inte är det. I uppdraget ingår också att föreslå de ändringar i annan författning som kan krävas av hänsyn till renskötselrätten. De förslag som lämnas ska vara förenliga med Högsta domstolens slutsatser i Girjasdomen (NJA 2020 s. 3) och med Sveriges folkrättsliga förpliktelser. Kommittén ska bland annat

- bedöma inom vilka delar av statligt ägd mark dels inom åretruntmarkerna, dels ovanför den så kallade lappmarksgränsen när renskötsel är tillåten där, som samebyar i förhållande till staten genom urminnes hävd har ensamrätt att upplåta småviltsjakt och fiske
- ta ställning till om ensamrätten till upplåtelser av jakt enbart gäller småviltsjakt eller om den gäller allt vilt
- föreslå hur samebyarna bör vara organiserade
- bedöma om en förlikningsmekanism bör inrättas för att lösa tvister mellan samebyar, markägare och andra nyttjanderättshavare till mark som har med frågor om renskötselrätt att göra
- modernisera språket och förtydliga terminologin i renskötellagstiftningen
- analysera om en rätt till jakt och fiske även tillkommer de samer som inte är medlemmar i samebyar, och vid behov föreslå författningsreglering eller andra åtgärder för att säkerställa den rätten
- föreslå de ändringar som kan krävas i annan lagstiftning om hänsyn till renskötseln.

I uppdraget ingår inte att överväga eller lämna förslag till ändringar i grundlag.

Den del av uppdraget som handlar om att utreda inom vilka delar av statligt ägd mark som samebyar har ensamrätt i förhållande till staten att upplåta småviltsjakt och

fiske, och om denna ensamrätt omfattar jakt på annat vilt än småvilt, ska redovisas i ett delbetänkande senast den 21 november 2022. Uppdraget i övrigt ska slutredovisas senast den 20 maj 2025.

Motiv

Jämbördig samisk representation

Det är självklart och i enlighet med folkrättsliga principer att samerna ska vara jämbördigt representerade när staten utreder hur samernas rätt till mark och vatten enligt Högsta domstolens domar ska skyddas och tillkomma samerna genom lag.

För Sverige är FN:s urfolksdeklaration inte juridiskt bindande men är ändå ett viktigt dokument för att tydliggöra att urfolk ska tillförsäkras skydd för sina rättigheter. Staterna ska bl.a. samråda och samarbeta i gott uppsåt med de berörda urfolken genom deras egna representativa institutioner för att få deras fria och informerade förhandsmedgivande innan de antar och verkställer lagstiftningsåtgärder. Urfolken har rätt att delta i beslutsfattande om frågor som kan inverka på deras rättigheter.

Samerna har, med ett undantag (SOU 1989:41), sedan 100 år tillbaka haft jämbördig status med majoritetsföreträdare i utredningar som berör rennäringslagstiftningen, jfr.

- SOU 1923:51 Lapparnas renskötsel m.m., (bilaga 2)
- SOU 1968:16 Rennäringen i Sverige, (bilaga 3)
- SOU 1989:41 Samerätt och sameting, (bilaga 4) och
- SOU 2001:101 En ny rennäringspolitik, (bilaga 5).

Andra aktörer söker påverka

Andra aktörer har redan innan utredningen kommit igång börjat ställa krav på grundlagsstridiga inskränkningar i samernas användning av rätten till fiske och jakt:

- Ledamöter i riksdagens miljö- och jordbruksutskott (bilaga 6) har föreslagit riksdagen ett tillkännagivande att utredningen tar hänsyn till lokalbefolkningens och övriga svenskars tradition, intresse och behov att jaga och fiska,
- Jägareförbundet har uttalat att utredningen av rennäringslagen inte får leda till inskränkningar i svenska jägares jakt (bilaga 7), och
- Svenska Tornedalingars Riksförbund har tillsammans med Svenska Kväner frågat regeringen på vilka grunder den anser att den nationella minoriteten tornedalingar, kväner och lantalaiset inte är direkt berörda av rennäringslagen. Utformningen av rennäringslagen har en stark direktpåverkan på minoritetens förutsättningar att bibehålla och utveckla sitt kulturarv och sina traditioner (bilaga 8).

Sådana omedelbara initiativ från andra aktörer tydliggör det självklara behovet av dialog, ansvarstagande och bestämmande på jämbördig nivå inom utredningen mellan företrädarna för riksdagen och samerna.

Yrkande

att Sametinget begär att regeringen kompletterar kommittén med företrädare för Sametinget och samebyarna (SSR) som fullvärdiga ledamöter.

För sametingspartiet Guovssonásti

Lars Miguel Utsi

Marita Stinnerbom

Kommittén En ny renskötellagstiftning - det samiska folkets rätt till renskötsel, jakt och fiske (N 2021:02)

Ordförande: Runesson, Erik M., fr.o.m. 2021-05-20
Ledamot: From, Isak (s), fr.o.m. 2021-06-21
Ledamot: Hagberg, Liselott (fp), fr.o.m. 2021-06-21
Ledamot: Johansson Rago, Olof (mp), fr.o.m. 2021-06-21
Ledamot: Karkiainen, Ida (s), fr.o.m. 2021-06-21
Ledamot: Karlsson, Mattias (m), fr.o.m. 2021-06-21
Ledamot: Modig, Linda (c), fr.o.m. 2021-06-21
Ledamot: Ottosson, Kjell-Arne (kd), fr.o.m. 2021-06-21
Ledamot: Söderlund, Per (sd), fr.o.m. 2021-06-21
Ledamot: Wetterling, Jessica (v), fr.o.m. 2021-06-21
Sakkunnig: Erling Fjällås, Anders, fr.o.m. 2021-06-21
Sakkunnig: Inga, Ingrid, fr.o.m. 2021-06-21
Sakkunnig: Jonsson, Håkan, fr.o.m. 2021-06-21
Sakkunnig: Labba, Kristina, fr.o.m. 2021-06-21
Sakkunnig: Larsson, Sara, fr.o.m. 2021-06-21
Sakkunnig: Omma, Inger-Ann, fr.o.m. 2021-06-21
Sakkunnig: Rannerud, Jan, fr.o.m. 2021-06-21
Sakkunnig: Stångberg, Torkel, fr.o.m. 2021-06-21
Sakkunnig: Tekin Befrits, Bilge, fr.o.m. 2021-06-21
Sakkunnig: Wichmann, Jacob, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Allard, Christina, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Bengtsson, Bertil, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Blomberg, Anders, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Bring, Ove, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Ejderstedt, Kerstin, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Eriksson, Ann-Sofie, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Furmark, Eva, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Geibrink, Hans, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Gruvhagen, Lina, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Hager, Richard, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Karlsson, Anders, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Kluge, Tobias, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Löf, Annette, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Mangi, Anna-Carin, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Månsson, Matilda, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Näslund, Ingemar, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Persson, Cecilia, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Påve, Joakim, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Skarhed, Anna, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Sköld, Peter, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Sparrman, Karin, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Sunér, Maria, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Ternbo, Göran, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Weckfelt, Caroline, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Westerberg, Jan Olov, fr.o.m. 2021-06-21
Expert: Yngvesson, Morgen, fr.o.m. 2021-06-21
Huvudsekreterare: Englund Krafft, Lisa, fr.o.m. 2021-06-28
Sekreterare: Martinsson, Maja, fr.o.m. 2021-06-01
Sekreterare: Pucher, Magdalena, fr.o.m. 2021-08-16
Sekreterare: Rahlén, Elisabeth, fr.o.m. 2021-09-20

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1923: 51
SOCIALDEPARTEMENTET

FÖRSLAG

ANGÅENDE

LAPPARNAS RENSKÖTSEL M. M.

AVGIVET

AV

1919 ÅRS LAPPKOMMITTÉ

TILL KONUNGEN.

Genom nådigt brev den 13 juni 1919 uppdrog Eders Kungl. Maj:t åt en kommitté att utföra en allmän revision av de bestämmelser, som reglera lapparnas förhållanden inom riket och den icke lappska befolkningens rätt att hålla renar. Uppdragets innebörd angavs närmare i statsrådsprotokollet för samma dag sålunda att det skulle åligga kommittén

1) att pröva, vilka åtgärder, som borde vidtagas för att vidmakthålla, värna och trygga den nomadiserande lappbefolkningens tillvaro och främja renskötselns även för staten ur såväl social som nationalekonomisk synpunkt viktiga utveckling på de trakter, där förutsättningar i sådant hänseende vore för handen;

2) att pröva lämpligheten av en förening av renskötsel med jordbruk såväl för lapparnas egen del som för den jordbruksidkande befolkningen i de trakter, där renskötsel bedreves i sådan ordning;

3) att pröva frågan om lapparnas rätt till bosättning å kronomark och vad därmed ägde sammanhang;

4) att pröva möjligheterna till bättre utkomst för de lappar, vilka såsom bofasta idkade jordbruk eller hade andra yrken;

5) att pröva och definitivt ordna den nomadiserande lappbefolkningens skolfråga;

6) att företaga en genomgripande revision av de särskilda bestämmelser, som avsåge lapparnas fattigvård;

7) att pröva den bofasta icke lappska befolkningens inom lappmarkerna rätt att innehava renar;

8) att pröva framställningar om rätt för befolkningen i trakterna nedanför lappmarksgränsen i Norrbottens län att därstädes året om hålla renar; samt

9) att pröva, i vad mån den bofasta befolkningen i Västerbottens läns fjällsocknar vore i behov av bete för sina kreatur å kronomark utanför de skiften, som vid avvitrningen kunde komma att tilläggas dem, samt huru ett dylikt behov kunde tillgodoses utan sådant intrång på lapparnas renbetesmarker, som menligt inverkade på renskötseln.

Genom nådiga brevet den 13 juni 1919 förordnades till ordförande i kommittén landshövdingen Walter Murray, till ledamöter under kommittéarbetet i det hela kanslirådet Lennart Berglöf, lappfogden Johan Olof Holm, landssekreteraren Sten Albin Lilja samt ledamöterna av riksdagens andra kammare lantbrukaren Johan Rehn och sparbankskamreraren Ernst Isidor Lindley, till ledamöter vid behandling av frågor angående det lappska skolväsendet ledamoten av riksdagens andra kammare folkskolläraren Emil Kristensson, komministern Hans Leonard Marklund och dåvarande teologie studeranden, numera komministern Gustaf Park, samt till sakkunniga att med kommittén överlägga rörande frågor, som anginge västerbottenslapparna, dåvarande lappfogden, numera nomadskolinspektören filosofie doktorn Erik Bergström, kommunalnämndsordföranden Gustaf Johansson, dåvarande landsfiskalen, numera lappfogden Gustaf David Laurentius Lindström samt lappmännen Torkel Larsson Kråjk och Torkel Tomasson.

Sedermåra har kommittén utökats med ytterligare ledamöter. Genom nådigt brev den 7 november 1919 förordnades sålunda till ledamot under

kommittéarbetet i det hela assessorn, numera hovrättsrådet i Sven hovrätt Philipp Joseph Aastrup, åt vilken tillika uppdrogs att tjänstgöra såsom kommitténs sekreterare. Vidare förordnades genom nådigt brev den 6 juni 1921 till ledamöter under kommittéarbetet i det hela lappmännen Jonas Åhrén för Jämtlands län, lappmannen Torkel Tomasson för Västerbottens län och lappmannen Nils Anders Gruvvisare för Norrbottens län, varjämte till ledamot i kommittén vid behandling av skogslapparna vidkommande frågor utsågs lappmannen Nils P. Stenberg från Araksuolo i Arvidsjaurns socken. Genom sistnämnda brev förklarades tillika att det Tomasson genom nådiga brevet den 13 juni 1919 meddelade förordnandet såsom sakkunnig i kommittén skulle upphöra.

Under hösten 1920 ägde i fråga om ordförandeskapet i kommittén en tillfällig förändring rum, i det att, sedan landshövdingen Murray utnämnts till statsråd och chef för kommunikationsdepartementet, landssekreteraren Lilja genom nådigt brev den 19 november 1920 förordnades att i stället för Murray fullgöra de på kommitténs ordförande ankommande åligganden. Sedan emellertid Murray den 13 oktober 1921 entledigats från sitt statsrådsämbete, har han åter inträtt i tjänstgöring såsom ordförande i kommittén.

Till ledning för kommittén i dess arbete har till kommittén överlämnats riksdagens skrivelse till Eders Kungl. Maj:t den 15 juni 1917 i anledning av dels nådiga propositionen den 23 mars 1917, nr 169, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnas rätt till reubete i Sverige dels ock två inom riksdagens andra kammare väckta motioner i ämnet, nr 404 och nr 405.

Till kommittén har vidare, för att tagas i övervägande vid fullgörande av kommitténs uppdrag, remitterats åtskilliga av myndigheter och enskilda hos Eders Kungl. Maj:t gjorda framställningar, sammanhängande med de här ovan under 1, 3, 5, 8 och 9 omnämnda frågorna. Dessutom har Eders Kungl. Maj:t efter hand till kommittén remitterat ett hundratal ärenden, vilka föranlett särskilda utlåtanden från kommitténs sida. Ett flertal av dessa ärenden har påfordrat ett vidlyftigt utredningsarbete inom kommittén. Slutligen hava från myndigheter och enskilda till kommittén direkt inkommit åtskilliga framställningar, vilka av kommittén besvarats.

Kommittén i dess helhet eller underavdelningar av kommittén eller ock enskilda dess ledamöter hava under åren 1919, 1920 och 1921 företagit omfattande resor för att å ort och ställe hålla överläggningar med den lappska allmogen eller befolkningen i övrigt i frågor, vilka ägde samband med kommitténs arbete.

Under dessa resor hava besökts så gott som samtliga trakter i riket, där renskötsel för närvarande drives, och har kommittén, då sammanträden med befolkningen å trakterna hållits, låtit föra särskilda protokoll över ärenden, som å sammanträdena behandlats. I studiesyfte hava även vissa delar av Norge besökts.

För att erhålla kännedom om renantalet i riket har kommittén med nådigt bemyndigande låtit under de första månaderna av år 1921 verkställa en allmän renräkning i Idre socken av Kopparbergs län samt i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. I sammanhang med renräkningen har kommittén efter en på förhand uppgjord och av Eders Kungl. Maj:t godkänd plan låtit anteckna och avbilda av de skilda renägarna i riket använda renmärken ävensom låtit inhämta uppgifter angående bland annat den lappska allmogens antal, bostadsförhållanden och jordinnehav samt vissa uppgifter angående den renägande, icke lappska befolkningen. Det sålunda insamlade materialet har varit föremål för bearbetning inom kommittén.

Under sitt arbete har kommittén tagit vederbörlig hänsyn till de utredningar, vilka under tidigare år verkställts angående förhållandena bland lapparna och vilka delvis finnas omnämnda i statsrådsprotokollet för den 13 juni 1919.

De förslag till nya bestämmelser, som kommittén nu avlämnar, äro följande:

- a) förslag till lag om fjällrenskötsel;
- b) förslag till lag om skogsrenskötsel;
- c) förslag till lag om renmärken; och
- d) förslag till kungörelse om renmärkesförteckningens förande och vad i sammanhang därmed skall iakttagas.

Med avlämnandet av dessa författningsförslag har kommittén fullgjort sitt uppdrag i vad angår de under punkterna 1, 2, 3, 7, 8 och 9 här ovan anmärkta frågorna.

Vad angår den under punkt 5 upptagna frågan om den nomadiserande lappbefolkningens skolväsende har kommittén jämväl i denna del fullgjort sitt uppdrag och hänvisar kommittén härutinnan till en särskild, av kommittén denna dag till Eders Kungl. Maj:t avgiven skrivelse, varmed till Eders Kungl. Maj:t överlämnats förslag till ny stadga för nomadundervisningen i riket ävensom till ny instruktion för nomadskolinspektören.

De under punkterna 4 och 6 här ovan anmärkta frågorna, vilka angå förbättrade utkomstmöjligheter för icke renskötande lappar ävensom lapparnas fattigvård, hava inom kommittén varit föremål för utredning. Uppdraget i denna del har dock icke kunnat i sin helhet slutföras på grund av begränsningen av den tid, inom vilken kommitténs arbete skall vara fullbordat. Emellertid hava sistnämnda frågor i vissa viktigare delar föranlett särskilda bestämmelser i kommitténs förslag till lag om fjällrenskötsel och lag om skogsrenskötsel.

Beträffande motiven till de nya författningsförslag, som kommittén nu överlämnar, får kommittén anmäla, att desamma icke bunnit bliva föremål för samma ingående behandling inom kommittén, som de särskilda lagförslagen, utan avfattats av ett för ändamålet inom kommittén utsett förstärkt arbetsutskott med ledning av de vid kommitténs sammanträden förda överläggningarna.

I allmänhet gäller om de föreliggande förslagen, att de på grund av den ovan antydda tidsbegränsningen för kommitténs arbete icke, åtminstone vad angår enskildheterna, framträda i det genomarbetade skick, som varit önskligt.

Stockholm den 31 maj 1923.

Underdånigst

WALTER MURRAY.

PH. AASTRUP.

LENNART BERGLÖF.

NILS ANDERS GRUVVISARE.

J. O. HOLM.

S. A. LILJA.

ERNST LINDLEY.

J. REHN.

NILS P. STENBERG.

TORKEL TOMASSON.

JONAS ÅHRÉN.

ERIK BERGSTRÖM.

GUSTAF JOHANSSON.

T. LARSSON KRÅJK.

GUSTAF LINDSTRÖM.

Statens offentliga utredningar

1968:16

Jordbruksdepartementet

Rennäringen i Sverige

Betänkande avgivet av 1964 års Rennäringssakkunniga
Stockholm 1968

Till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet

Kungl. Maj:t bemyndigade den 20 mars 1964 chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla högst fem sakkunniga för att verkställa utredning och avge förslag rörande rennäringen i Sverige och därmed sammanhängande frågor.

Med stöd härav tillkallades den 21 maj 1964 såsom sakkunniga vattenrättsdomaren L. af Klintberg, tillika ordförande, numera lantbruksdirektören N. Agerberg, ordningsmannen A. Persson-Blind, numera landshövdningen i Norrbottens län I. R. Lassinantti och överinspektören L. A. Wikman. Samtidigt förordnades numera avdelningsdirektören L. O. Ovegård att vara sekreterare åt utredningen. De sakkunniga antog namnet 1964 års rennäringsakkunniga.

På därom gjord framställning entledigades Ovegård den 25 mars 1965. Samtidigt förordnades numera departementssekreteraren U. N. O. Hänniger till sekreterare. Den 31 januari 1966 entledigades Hänniger på därom gjord framställning, samtidigt som numera avdelningsdirektören K.-E. H. Rydberg förordnades att vara sekreterare åt de sakkunniga.

Att såsom experter biträda utredningen förordnades den 22 januari 1965 professorn vid Göteborgs universitet H. Hyrenius och den 28 februari 1966 revisionssekreteraren S. Ekberg.

Utredningen får härmed vördsamt överlämna sitt betänkande »Rennäringen i Sverige». Det åt de sakkunniga ursprungligen lämnade uppdraget är därmed avslutat.

Till betänkandet är fogad en reservation av herr Lassinantti.

De sakkunniga har den 22 januari 1965 medgivits att låta utföra en särskild undersökning rörande den renskötande befolkningen i landet. Resultatet av undersökningen, vilken verkställts av Hyrenius, redovisas i bilagorna 1 och 2 till betänkandet.

Av ärenden, som Kungl. Maj:t under hand överlämnat till utredningen för övervägande eller beaktande, återstår ännu att behandla *dels* vissa av domänstyrelsen i skrivelse den 11 september 1963 upptagna frågor om markbyten m. m. berörande lappfondsskogarna, m. m. (överlämnade till rennäringsakkunniga den 29 april 1966), *dels* ock frågan om den framtida organisationen av den statliga renforskningen (överlämnad den 13 januari 1967). Därjämte har de sakkunniga i anledning av remiss den 1 juni 1967 att före den 1 mars 1968 avge utlåtande över Länsförvaltningsutredningens betänkande »Den statliga länsförvaltningen» (SOU 1967: 20 och 21).

Stockholm den 13 februari 1968.

L. af Klintberg

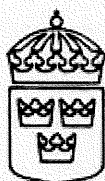
Nils Agerberg

Anders Persson-Blind

Ragnar Lassinantti

Åke Wikman

K.-E. Rydberg

Statens offentliga utredningar

1989:41

Justitiedepartementet

71

Samerätt och sameting

Huvudbetänkande av samerättsutredningen
Stockholm 1989

Till statsrådet och chefen för justitiedepartementet

Samerättsutredningen tillkallades av chefen för justitiedepartementet i maj 1983 efter bemyndigande av regeringen i september 1982. I maj 1986 överlämnade utredningen delbetänkandet (SOU 1986:36) Samernas folkrättsliga ställning.

Utredningen får härmed överlämna sitt huvudbetänkande (SOU 1989:41) Samerätt och sameting.

I arbetet med betänkandet har som ledamöter deltagit hyresrådet och chefen för hyresnämnden och arrendenämnden i Stockholm Hans-Åke Wängberg, ordförande, f. d. riksdagsledamoten Karl-Erik Häll samt riksdagsledamöterna Martin Olsson och Åke Selberg (den sistnämnde fr. o. m. den 30 maj 1986).

Som sakunniga har deltagit socionomen Ulla Barruk-Sunna, förbundsjuristen Jörgen Bohlin, sektionschefen Lars-Nila Lasko, renägaren Nikolaus Stenberg, rektorn Per Mikael Utsi, kulturchefen Ingvar Åhrén och renägaren Tage Östergren.

Som experter har deltagit departementsrådet Marianne Eliason (fr. o. m. den 9 mars 1988), chefsrådmannen Sigurd Heuman (t. o. m. den 8 mars 1988), rättschefen Hans Petterson (t. o. m. den 4 februari 1987), departementssekreteraren Gunnel Stenqvist (t. o. m. den 15 november 1988), hovrättsassessorn Bjarne Örnstedt (fr. o. m. den 5 februari 1987), rådmannen Robert Östberg (fr. o. m. den 1 september 1987) och skriftställaren Hans-Erik Östlund (fr. o. m. den 1 september 1987).

I arbetet med detta betänkande har cheffjuristen Tore Ljungkvist varit sekreterare. Kammarrättsassessorn Lennart Börjesson (fr. o. m. den 1 mars 1988) och rådmannen Robert Östberg (t. o. m. den 31 oktober 1987) har varit biträdande sekreterare.

Till betänkandet har fogats särskilda yttranden av Hans-Åke Wängberg, av Jörgen Bohlin, Nikolaus Stenberg, Per Mikael Utsi och Ingvar Åhrén gemensamt, av Ulla Barruk-Sunna och Lars-Nila Lasko gemensamt och av Tage Östergren.

Utredningen fortsätter sitt arbete och avser att i ett slutbetänkande behandla resterande delar av utredningsuppdraget.

Stockholm i juni 1989

Hans-Åke Wängberg

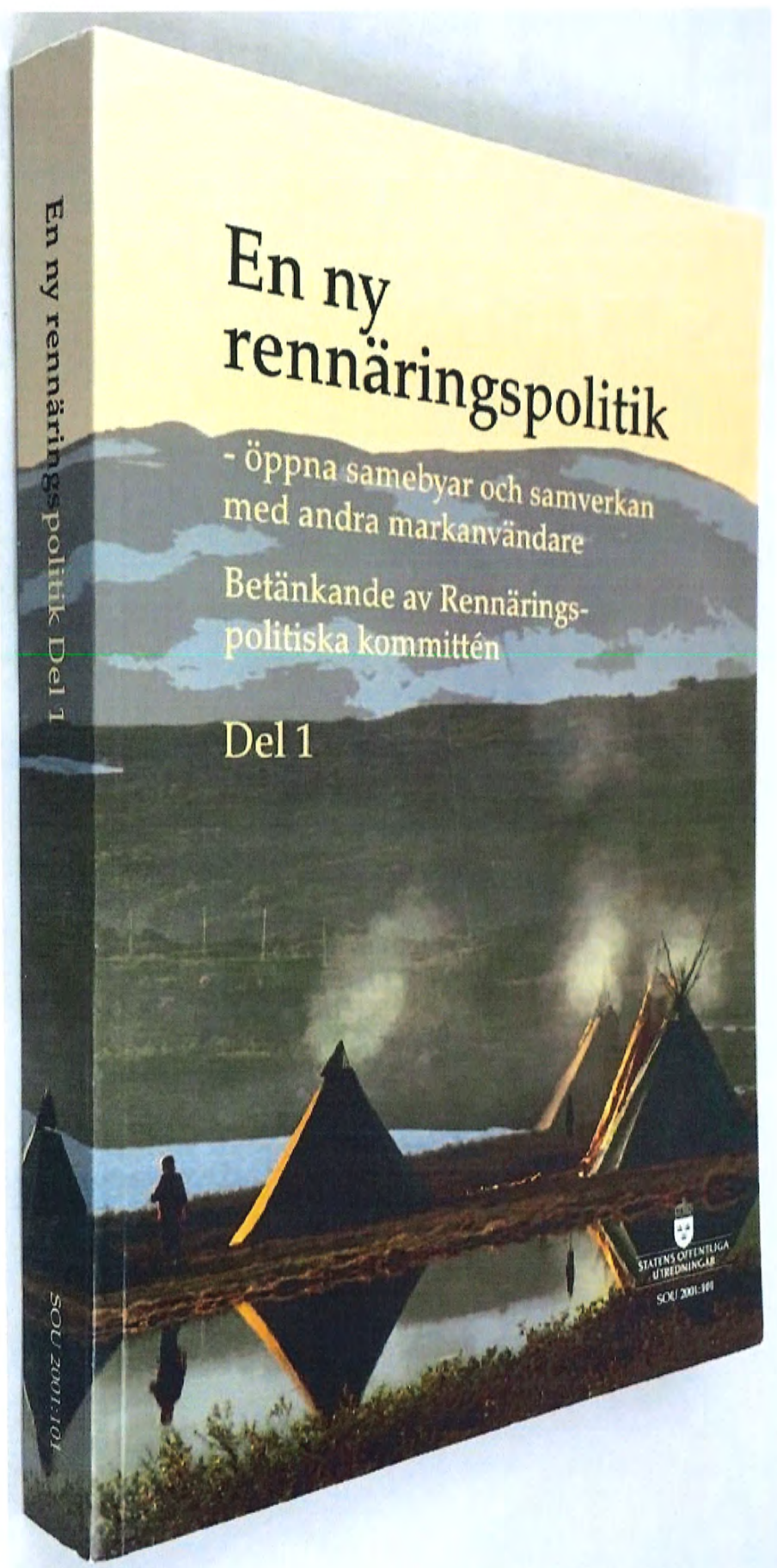
Karl-Erik Häll

Martin Olsson

Åke Selberg

/Tore Ljungkvist

Lennart Börjesson

Till statsrådet Margareta Winberg

Regeringen beslutade den 11 september 1997 att tillkalla en kommitté med uppgift att lämna förslag till en ny rennäringspolitik samt göra en översyn av stödet till rennäringen och samisk kultur, rennäringsadministrationen och rennäringslagstiftningen, m.m (dir. 1997:102).

Till ordförande i kommittén förordnades den 11 februari 1998 numera f.d. universitetsdirektören Görel Oscarsson. Samtidigt förordnades riksdagsledamöterna Birgitta Carlsson, Ann-Kristine Johansson och Ola Sundell, numera f.d. riksdagsledamoten Leif Marklund samt renägaren Per Mikael Utsi som ledamöter. Den 8 juni 1999 förordnades dessutom riksdagsledamöterna Siv Holma och Gunilla Tjernberg som ledamöter. Den 2 april 2001 förordnades ombudsmannen Lennart Degerliden och renägaren Olof T. Johansson som ledamöter. Sedan Siv Holma begärt entledigande från sitt uppdrag, förordnades den 10 april 2001 riksdagsledamoten Maggi Mikaelsson som ledamot.

Att som experter biträda kommittén förordnades den 11 november 1998 departementssekreteraren Eric De Groat, handläggaren Hilka Eskelinen, renägaren Aina Jonsson, vaktmästaren Bengt Oskarsson, renägaren Lena Ruth-Jonsson, rennäringsdirektören Jan-Ivar Rönnbäck, näringshandläggaren Bror Saitton, ekonomen Olov Johan Sikku, departementssekreteraren Göran Ternbo, agronomen Caroline Trapp och numera ämnesrådet Bjarne Örnstedt. Den 8 juni 1999 förordnades dessutom avdelningsdirektören Tord Constenius, departementsrådet Anders Holmgren, skogsmästaren Henrik Sandström och renägaren Lars Wilhelm Svonni att som experter biträda kommittén. Samma dag entledigades handläggaren Hilka Eskelinen från sitt uppdrag att vara expert.

Till sekreterare förordnades den 11 februari 1998 hovrättsassessorn Ulrika Geijer. Den 12 april 1999 förordnades agronomen Ann-Marie Karlsson som biträdande sekreterare. Under tiden den 16 juni 1999 - 30 september 1999 och den 1 januari 2000 till den 30 november 2001 har även hovrättsassessorn Marie B. Hagsgård varit förordnad som sekreterare.

Kommittén har antagit namnet Rennäringspolitiska kommittén (Jo 1998:03).

Härmed överlämnas kommitténs betänkande En ny rennäringspolitik (SOU 2001:101).

Till betänkandet fogas reservationer och särskilda yttranden.

Kommittén har därmed slutfört sitt arbete.

Stockholm i november 2001

Görel Oscarsson

Birgitta Carlsson

Lennart Degerliden

Ann-Kristine Johansson

Olof T. Johansson

Leif Marklund

Maggi Mikaelsson

Ola Sundell

Gunilla Tjernberg

Per Mikael Utsi

/Ulrika Geijer

/Marie B. Hagsgård

/Ann-Marie Karlsson

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2020/21: MJU22
<https://www.riksdagen.se/sv/aktuellt/2021/jun/17/renskotselutredning-bor-ta-hansyn-till-lokalbefolkningens-och-ovriga-svenskars-jakt-och-fiskebehov/>

Renskötselutredning bör ta hänsyn till lokalbefolkningens och övriga svenskars jakt- och fiskebehov

Publicerad: 17 juni 2021 klockan 12.04

Utredningen om en ny renskötsellag ska utöver samers rätt ta hänsyn till lokalbefolkningens och övriga svenskars tradition, intresse och behov att jaga och fiska. Det tycker miljö- och jordbruksutskottet som föreslår att riksdagen riktar ett tillkännagivande, en uppmaning, till regeringen om kompletterande direktiv för utredningen.

Den nyligen tillsatta utredningen består av en parlamentariskt sammansatt kommitté som ska lämna ett förslag till en ny renskötsellag som ska ersätta den nuvarande rennäringslagen. Utredningen ska redovisa ett delbetänkande senast den 21 november 2022 och slutredovisa uppdraget senast den 20 maj 2025.

Förslag ska vara förenliga med Girjasdomen

Enligt direktiven för utredningen ska de förslag som lämnas vara förenliga med Högsta domstolens slutsatser i den så kallade Girjasdomen i målet mellan Girjas sameby och staten. Enligt domen som kom i januari 2020 har Girjas sameby på grund av urminnes hävd en ensamrätt i förhållande till staten till småviltsjakt och fiske på området.

För svaga direktiv enligt utskottet

Nuvarande utredningsdirektiv har enligt miljö- och jordbruksutskottet skapat en stor osäkerhet hos lokalbefolkningen och andra som i generationer jagat och fiskat i de områden som nu samebyn fått ensamrätt till. Dessa grupper nämns inte i direktiven och inte heller de organisationer som samlar jägare. Direktiven bör också i större grad beakta annan näringsverksamhet såsom skogsbruk och turism. Utskottet anser att direktiven till den parlamentariska kommittén är alltför svaga på dessa punkter och att nuvarande direktiv riskerar att öka de spänningar som finns istället för att minska dem.

Hänsyn även till lokalbefolkning och övriga svenskar

Sammanfattningsvis anser utskottet att utredningens direktiv ska kompletteras med att förslag ska tas fram som tar hänsyn till samers rätt men också beaktar lokalbefolkningens och övriga svenskars tradition, intresse och behov av att jaga och fiska på det sätt som skett under lång tid. Detta ska ske i en inkluderande dialog med berörda parter för att hitta en hållbar väg framåt. Utskottet föreslår att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om detta.

Förslaget om tillkännagivande kom när utskottet behandlade förslag i motioner från allmänna motionstiden 2020.

S, V, MP och L reserverar sig mot förslaget

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet anser enligt en gemensam reservation att det inte behövs något tillkännagivande till regeringen om kompletterande direktiv till utredningen om ny renskötsellag.

Inte heller Liberalerna tycker att ett tillkännagivande om kompletterande direktiv behövs i nuläget. Partiet anser att arbetet med utredningen bör avvaktas.

**Jägareförbundet: Utredningen av rennäringslagen får inte leda till
inskränkningar i svenska jägares jakt**
2021-10-11

Ett återupprättat Fjällråd och en expertplats i den grupp som är knuten till utredningen av rennäringslagen. Detta är bara några av de åtgärder som Jägareförbundet vidtagit för att med alla till buds stående medel bevara och försvara jakten på minst en tredjedel av landets yta.

– Frågan är så ofantligt mycket större än en lokal fråga i norr utan en angelägenhet för jägare i hela landet, säger Gun Fahlander ordförande i Jägareförbundets Fjällråd.

Anledningen till att rennäringslagstiftningen ska utredas är den så kallade Girjasdomen. Domen fastställde att Girjas sameby har bättre rätt än staten till småviltjakt och fiske på Girjas samebys marker och därmed ensamrätt till upplåtelse. – Det är viktigt att komma ihåg det Högsta domstolen (HD) säger i sin dom att den endast omfattar statens marker inom Girjas samebys åretruntmarker och inte andra områden, säger Hans Geibrink med nationellt samordningsansvar för fjälljaksfrågor inom Svenska Jägareförbundet. Detta är viktigt inte minst för att förhållandena inom Girjas på många sätt skiljer sig från andra samebyar.

Hans Geibrink ingår även som expert i den expertgrupp som är kopplad till utredningen av rennäringslagen.

Jägareförbundets Fjällråd hade i mitten av september ett möte med utredaren.

– Vi ville bland annat visa att frågan är komplex och mycket mer än enbart juridik. Att man måste ta hänsyn till övriga intressen än enbart en kategori, i detta fall renskötsel företag, säger Gun Fahlander.

Enligt Gun Fahlander finns det ytterligare farhågor med utredningen.

– Utredaren har även i uppdrag att titta på rättigheterna på andra marker, även privata, där både samebymedlemmar och markägare har rätt att jaga. Man ska även undersöka om lagen om viltvårdsområden behöver ändras. Den här utredningen kan få en mycket stor påverkan på all jakt, menar Gun Fahlander.

Utredningens delbetänkande ska vara klart i november 2022, med andra ord om ett knappt år.

– I regeringens direktiv till utredningen sägs att den ska börja med att fastslå inom vilka områden som samebyarna ska ha ensamrätt till jakten på statens marker. Detta är att börja i fel ände. Viktigare vore att utreda vilka som kan ha rättigheter. Dessutom ska delbetänkandet vara klart redan nästa höst vilket är alldeles för kort tid för en sådan komplex och svår fråga. Den korta tiden kommer att göra det omöjligt för utredningen att hinna med att ta hänsyn till de förhållanden som råder i de olika samebyarna och då är risken stor att man bara kopierar Girjasdomen, säger Fahlander.

Många jägare runt om i landet känner stor oro över vad utredningen ska komma fram till och att det i slutänden kan leda till en kraftigt begränsad jakt på minst en tredjedel av landets yta.

– Från Jägareförbundet kommer vi att göra allt som står i vår makt för att så inte ska ske, utan i stället förbättra den modell för jaktupplåtelse vi har idag, avslutar Gun Fahlander.

Bilaga 8

Tornedalingar, kväner och lantalaiset är exkluderade ur utredningen som ska se över rennäringslagen

Svenska Tornedalingars Riksförbund – Tornionlaaksolaiset har den 22 oktober 2021, tillsammans med Svenska Kväner – Lantalaiset, lämnat in ett öppet brev till statsminister Stefan Löfven och näringsminister Ibrahim Baylan där förbundet redogör sitt ställningstagande i frågan om översynen av renskötsellagen.

Förbundet reagerar kraftigt mot att den nationella minoriteten tornedalingar, kväner och lantalaiset fullständigt exkluderats ur kommittédirektiven till utredningen och även ur en plats i den parlamentariska kommittén trots att frågan är högst angelägen för minoriteten och utformningen av rennäringslagen har en stark direktpåverkan på minoritetens förutsättningar att bibehålla och utveckla sitt kulturarv och sina traditioner. En handling från regeringens sida som går emot, den av Sverige ratificerade, ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter.

– Den svenska staten ska verka för att främja dessa förutsättningar. Det man nu istället gör, är att man försvårar och i många fall omöjliggör dem, säger arbetande ordförande Eva Kvist.

STR-T ser regeringens handlande i frågan som en utfrysning av en nationell minoritet i modern tid som sker parallellt med en pågående statlig utredning av kränkningar och övergrepp på samma minoritet.

Förbundet väntar svar till frågor ställda i det öppna brevet, riktade till Stefan Löfven, Näringsdepartementet och Regeringen.

§ 175 Mošuvnnat – joatkka

§ 175.6 M 571 – Politihkalaš bargguid njuolggadusaid geahčadeapmi boahhte doaibmaáigodahkii

Áššegirjiit

- M 571 Lars Miguel Utsi ja Marita Stinnerbom ovddidan 2021-12-02, dnr 1.1.8-2021-2017
- Stivrabeavdegirji 2021-12-13—15, § 162.17
- Stivrabeavdegirji 2022-04-05—07, § 60.16
- Čoahkkinjodihangotti beavdegirji 2022-05-13, § 4.2
- Stivrabeavdegirji 2022-06-14—15, § 122.15

Lars Miguel Utsi ja Marita Stinnerbom leaba juovlamánu 2 beaivvi ovddidan mošuvnna mas soai evttoheaba:

- ahte Sámediggi álggaha guorahallama politihkalaš bargguid várás boahhte doaibmaáigodahkii,
- ahte guorahallama jodiha barggojavku mas juohke Sámediggebellodagas lea okta lahttu ja okta várrelahttu,
- ahte guorahallanbarggus leat čuovvovaš direktiivvat:

Mannat čađa ja evttohit:

- o Stivračoahkkádusa ja ovddasvástádussurggiid njuolggadusaid,
- o Ovddasvástádusa juohkima lávdegottiid ja stivrra gaskkas
- o Politihkalaš barggohččosiid bálkkáid njuolggadusaid ja bušeahta
- o Politihkalaš orgánaid bargguide čilgehusaid ja raporterema
- o Vejolaš bistevaš funkšuvnna politihkalaš bargguid iskkadeami várás
- o Vejolaš dárbbut rievdadusaide dahje ahte geahčadit iežá surggiid mat eai leat dás namuhuvvon.

Guorahallamis berrejit evttohuvvot vejolaš rievdadusat delegašuvdnaortnegiin, Sámediggeortnegis, ekonomalaš buriid dáfus ja iežá guoskevaš dokumeanttain.

- ahte guorahallan gárve iežas konklusuvnnaid ja evttohusaid raporttas Sámediggái ovdal čakčamánu 2024,
- ahte Sámedikki dievasčoahkkin oažžu vejolašvuođa giedahallat rapporta ja dahkat rievdadusaid ovdal doaibmaáigodaga loahpa.

Stivra mearridii juovlamánu 13 – 15 b 2021, § 162.17

- ahte gohččut hálldahusa giedahallat ášši,
- ahte bivdit cealkámuša čoahkkinjodihangottis.

§ 175 Mošuvnnat – joatkka

§ 175.6 M 571 – Geahčadit politihkalaš bargguid njuolggadusaid boahhte doaibmaáigodahkii – joatkka

Ášši ii gieđahallo stivračoahkkimis cuoŋománu 5 -7 april 2022, § 60.16.

Čoahkkinjođihangoddi mearridii miessemánu 13 b 2022, § 4.2

ahte addá čuovvovaš cealkámuša;

Mošuvnna ulbmi lea rievdadit Sámedikki bargovuogi nu ahte dat nanne Sámedikki transpareansa ja ahte lea vejolaš einnostit go vuodđudeapmi dahkko mannel válggaid. Dákkár rievdadusaid berre hui vuđolaččat guorahallat daningo dat duddjojit stabilitehta muhto sáhttet maiddái ráddjet doaibmaviidodaga boahtteáiggi stivrraide. Čoahkkinjođihangoddi árvvoštallá ahte evttohus vuosttažettiin duddjošii stabilitehta ja ahte vejolaš čavgen stivrra prerogatiivvas galgá vuodustuvvot dievasčoahkkimis. Čoahkkinjođihangoddi lea maid mielas dasa ahte visot bellodagat leat ovddastuvvon guorahallamis.

Stivra mearridii geassemánu 14 – 15 b 2022, § 122.15

ahte gohčču hálddahusa gieđahallat mošuvnna dábálaš vieru mielde, eahpepolitihkalaččat, rievttálaččat ja áššečehppodaga vuodul, ja čájehit ovdeš mearrádusaid áššis.

Ákkastallan gáibádussii

Sámediggi ovdal juohke ođđa mandáhtaáigodaga fáallet dihtora dahje lohkundulbosa dahje Áigumuš berrešii leat beavttálmahttit politihkalaš barggu nu ahte guodđá evttohusaid dárbblaš ja sávahahtti rievdadusaide politihkalaš bargui ja maid áššáigullelaš njuolggadusat nu ahte dievasčoahkkin sáhtá ođasmahttit njuolggadusaid go nammadit politihkalaš luohátamušgohččosiid boahhte mandáhtaáigodagas.

Mošuvdna oaivvilda rievdadit Sámedikki bargovuogi nu ládje ahte galggalii lasihit Sámedikki transpareansa ja lasihit ávaštallama vuodđudeamis válgga mannil. Rievdadusaid nugo dán berreha dárkilit váldit vuhtii go ráhkadit stádisvuoda muhto sáhtá ráddjet doaibmavejolašvuoda boahtevaš stivrraide. Čoahkkinjođiheapmi árvvoštallá ahte gáibádus erenoamážit livččii buktán lasit stádisvuoda ja maid vejolaš gáržžideamet stivrra ovdamunis álggus galgá nannejuvvot dievasčoahkkimis. Čoahkkinjođiheapmi oaidná maid buorrin ahte visot bellodagat leat ovddastuvvon guorahallamis.

§ 175 Mošuvnnat - joatká

§ 175.6 M 571 – Geahčadit politihkalaš bargguid njuolggadusaid boahhte doaibmaáigodahkii – joatkka

Hálddahus merke ahte gáibádus mii ovddiduvvo mošuvnnas mearkkaša ahte bearráigeahčču ja vejolaš ođasmahttin Sámedikki bargoortnegiin. Dat ođasmahttojuvvo ja mearriduvvojedje mañemusat dievasčoahkkimis 2018-05-23--25, § 31. Ovddit sátnádeapmi ođasmahttui ja mearriduvvui 2012-10-23--26, § 43. Dat lea áigegaska sullii guhtta jagiin ođasmahttimiid gaskal. Evttohusa jelgii mošuvnnas de ođasmahtton bargoortnet galggalii mearriduvvot mañemusat čavčča 2024, mii fas livččii mearkkašan áigegaska guhtta jagiin ođasmahttimiid gaskal.

Mošuvnna ovddideaddji gáibida maid bearráigeahču Sámediggeortnegis. Okta evttohus ođasmahttimis das loktejuvvui dievasčoahkkimis 2021-02-23--26 muhto evttohus máhcahuvvui.

Muđui leat guoskkahančuoggát mošuvnna gáibádusas ja dan barggus maid Sámediggi lea čađahan gohččosa *Framtida samepolitik*, ja vel *Ođđaáigasaš Sámedipolitihka/Modern samepolitik* gos Sámedikki boahtteáiggi politihkalaš organisašuvdna leai okta áššiin mii loktejuvvui dán rapportas¹ mii hábmehuvvui ja dat digaštallamat mat čađahuvvojedje gitta jagi 2020.

Stivra bearráigeahččá dađi mielde bargoortnegiid ja delegašuvdnaortnegiid. Gávdno dál juo doaibmi njuolggadusortnet nammadeamis stivrras ja lávdegottiin demokratiija ja iešmearrideapmi Gutnis ovddasvástádusguovllut jna. galget sáhttit bearráigeahččut álgi stivrras mañnil válgga. Gáibádus mošuvnnas buktá maid dasa lassin ollu nákcagáibideaddji barggu.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte hilgut mošuvnna.

Paragrafa dárkkistuvvo dasttánaga

¹ Torp, Eivind. 2017. *En väg framåt. Utredning om den samtida Samepolitiken*.

§ 175 Motioner – *forts.*

§ 175.6 M 571 – Översyn av regler för politiskt arbete inför nästa mandatperiod

Dokument

- M 571 av Lars Miguel Utsi och Marita Stinnerbom 2021-12-02, dnr 1.1.8-2021-2017
- Styrelseprotokoll 2021-12-13 – 15, § 162.17
- Styrelseprotokoll 2022-04-05 – 07, § 60.16
- Presidieprotokoll 2022-05-13, § 4.2
- Styrelseprotokoll 2022-06-14 – 15, § 122.15

Lars Miguel Utsi och Marita Stinnerbom har den 2 december inlämnat en motion där de yrkar:

- att Sametinget tillsätter en utredning för översyn av politiska arbete inför kommande mandatperiod,
- att utredningen leds av en arbetsgrupp bestående av en representant och ersättare för varje parti i Sametinget,
- att översynsarbetet har följande utredningsdirektiv:

Utredningen ska se över och komma med förslag om:

- o regler för styrelsen sammansättning och fördelning av ansvarsområden,
- o ansvarsfördelning mellan nämnder och styrelsen
- o regler och budget för arvoden för politiska uppdrag
- o arbetsbeskrivningar och rapportering av genomfört arbete i politiska organ
- o eventuell permanent funktion för översyn av regler för politiskt arbete
- o eventuella behov för förändringar eller översyn inom andra områden utöver de ovan angivna

Utredningen bör ge förslag på eventuella ändringar i delegationsordningar, Sametingsordningen, ekonomiska förmåner och andra relevanta dokument.

- att utredningen färdigställer sina slutsatser och förslag i en rapport till Sametinget senast september 2024 ,
- att Sametingets plenum bereds möjlighet att behandla rapporten och genomföra eventuella ändringar innan mandatperiodens slut.

Styrelsen beslutade den 13 – 15 december 2021, § 162.17

- att uppdra till kansliet bereda ärendet,
- att inhämta yttrande från presidiet.

§ 175 Motioner – *forts.*

§ 175.6 M 571 – Översyn av regler för politiskt arbete inför nästa mandatperiod – *forts.*

Ärendet utgick vid styrelsesammanträdet den 5 -7 april 2022, § 60.16.

Presidiet beslutade den 13 maj 2022, § 4.2

att avge yttrande enligt nedan;

Motionen avser att förändra Sametingets arbetssätt på ett sätt som skulle öka Sametingets transparens och öka förutsägbarheten vid konstituerande efter val. Ändringar som denna bör beaktas noggrant då de skapar stabilitet men kan begränsa handlingsutrymmet för framtida styrelser. Presidiet gör bedömningen att yrkandena framförallt skulle bidra till ökad stabilitet samt att eventuell åtstramning av styrelsens prerogativ först skall förankras i plenum. Presidiet ser också positivt på att samtliga partier är representerade i utredningen.

Styrelsen beslutade den 14 – 15 juni 2022, § 122.15

att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.

Skäl för yrkandet

Inför varje ny mandatperiod bör Sametinget genomföra en översyn. Syftet bör vara att effektivisera det politiska arbetet genom att lämna förslag på nödvändiga och önskade förändringar för det politiska arbetet samt i relevanta regelverk så att plenum kan revidera regelverket inför tillsättandet av politiska förtroendeuppdrag i nästkommande mandatperiod.

Motionen avser att förändra Sametingets arbetssätt på ett sätt som skulle öka Sametingets transparens och öka förutsägbarheten vid konstituerande efter val. Ändringar som denna bör beaktas noggrant då de skapar stabilitet men kan begränsa handlingsutrymmet för framtida styrelser. Presidiet gör bedömningen att yrkandena framförallt skulle bidra till ökad stabilitet samt att eventuell åtstramning av styrelsens prerogativ först skall förankras i plenum. Presidiet ser också positivt på att samtliga partier är representerade i utredningen.

§ 175 **Motioner – forts.**

§ 175.6 **M 571 – Översyn av regler för politiskt arbete inför nästa mandatperiod – forts.**

Kansliet noterar att de yrkanden som framförs i motionen innebär en översyn och eventuell uppdatering av Sametingets arbetsordningar. Dessa uppdaterades och beslutades senast i plenum 2018-05-23—25, § 31. Tidigare lydelse uppdaterades och beslutades 2012-10-23—26, § 43. Det innebär ett tidsintervall på cirka sex år mellan uppdateringarna. Enligt förslag i motionen skulle en reviderad arbetsordning beslutas senast hösten 2024, vilket ånyo skulle innebära ett tidsintervall på sex år mellan revidering.

Motionärerna yrkar även på en översyn av Sametingsordningen. Ett förslag på revidering av denna lyftes i plenum 2021-02-23—26 men förslaget återremitterades.

I övrigt finns beröringspunkter i motionens yrkanden och det arbete som Sametinget genomfört inom uppdraget *Framtida samepolitik*, samt *Ođđaaígasaš Sámepolitihka/Modern samepolitik* där Sametingets framtida politiska organisation var en av frågorna som lyftes i den rapport² som togs fram och de diskussioner som genomfördes fram till år 2020.

Styrelsen ser löpande över arbetsordningar och delegationsordningar. Det finns redan ett fungerande regelverk för tillsättande av styrelse och nämnder. Av respekt för demokratin och självbestämmande ska ansvarsområden m m kunna ses över av en tillträdande styrelse efter ett val. Yrkanden i motionen innebär dessutom mycket resurskrävande arbete.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att avslå motionen.

Paragrafen justeras omedelbart

² Torp, Eivind. 2017. *En väg framåt. Utredning om den samtida Samepolitiken*.

Översyn av regler för politiskt arbete inför nästa mandatperiod

Inför varje ny mandatperiod bör Sametinget genomföra en översyn. Syftet bör vara att effektivisera det politiska arbetet genom att lämna förslag på nödvändiga och önskade förändringar för det politiska arbetet samt i relevanta regelverk så att plenum kan revidera regelverket inför tillsättandet av politiska förtroendeuppdrag i nästkommande mandatperiod.

Översynen ska se över och komma med förslag om:

- regler för styrelsen sammansättning och fördelning av ansvarsområden,
- ansvarsfördelning mellan nämnder och styrelsen,
- regler och budget för arvoden för politiska uppdrag,
- arbetsbeskrivningar och rapportering av genomfört arbete i politiska organ,
- eventuell permanent funktion för översyn av regler för politiskt arbete,
- eventuella behov för förändringar eller översyn inom andra områden utöver de ovan angivna.

Översynen bör ge förslag på nödvändiga ändringar i delegationsordningar, Sametingsordningen, ekonomiska förmåner och andra relevanta regelverk.

Yrkande

- att Sametinget tillsätter en utredning för översyn av politiska arbete inför kommande mandatperiod,
- att utredningen leds av en arbetsgrupp bestående av en representant och ersättare för varje parti i Sametinget,
- att översynsarbetet har följande utredningsdirektiv:

Utredningen ska se över och komma med förslag om:

- regler för styrelsen sammansättning och fördelning av ansvarsområden,
- ansvarsfördelning mellan nämnder och styrelsen
- regler och budget för arvoden för politiska uppdrag
- arbetsbeskrivningar och rapportering av genomfört arbete i politiska organ
- eventuell permanent funktion för översyn av regler för politiskt arbete
- eventuella behov för förändringar eller översyn inom andra områden utöver de ovan angivna

Utredningen bör ge förslag på eventuella ändringar i delegationsordningar, Sametingsordningen, ekonomiska förmåner och andra relevanta dokument.

- att utredningen färdigställer sina slutsatser och förslag i en rapport till Sametinget senast september 2024
- att Sametingets plenum bereds möjlighet att behandla rapporten och genomföra eventuella ändringar innan mandatperiodens slut.

För sametingspartiet Guovssonásti

Lars Miguel Utsi

Marita Stinnerbom

§ 122 Mošuvnnat - joatkka

§ 122.17 M 574 – Sámediggi ásaha bargjoavkku ruoná nuppástusa hárrái

Áššegirjiit

- M 574 Christina Åhrén, Hanna Sofie Utsi, Agneta Sandström, 2022-02-23, dnr 1.1.8-2022-282
- Stivrabeavdegirji 2022-04-05—07, § 60.19

Christina Åhrén, Hanna Sofie Utsi, Agneta Sandström guovvamánu 23 beaivvi 2022 ovddidan mošuvnna gos gáibidit:

ahte Sámediggi ásaha bargjoavkku gohčosiin:

- Identifieret ja čilget makkár uhkádusaid nuppástus dagaha sámi lundui ja kultuvrii
- Čilgehit dagaldagaid mat sáhttet geahpidit nuppástusa Sámis
- Buktit evttohusa got riiddut eanangeavaheami ja vuoigatvuodaáššiid ektui galget Meannuduvvot ođđa industriijaásahusain ja ávkkástallamiin.
- Buktit evttohusa dutkansurggiin mat sáhttet čielggadit dálkkádatríevdamiid váikkuhusaid sámi guvlui

Stivra mearridii cuorománu 5-7 b 2022, § 60.19

ahte gohččut hálldahusa giedahallat ášši,

Ákkastallamat gáibádusaide lea vuoiggalaš ruoná nuppástus mii ii billis vejolašvuoda ealli sámi lundui ja kultuvrii.

Sámedikki bargu dálkkádat- ja ruoná nuppástusain

Sámediggi cealká dađi mielde ávkkástallanáššiin mat plánejuvvojit sámi guovlluide. Daid cealkámušaid válbmemis gullo identifieret ja čilget makkár uhkádusaid ávkkástallan dahká sámi lundui ja kultuvrii. Ovddibun gávdno mearrádus e.e. boazoealáhuslávdegottis ráhkadit meahcestrategiija ja ođasmahttit/divvut bieggafápmopolity ja Sámedikki oainnu ruvkkiiide ja minerálaide Sámis. Sámediggi ferte lasiin váldit vuhtii mearrádusa (2018:1428) eiseválddiid dálkkádatheivehallanbarggu mii praktihkalaččat mearkkaša ahte Sámedikki dálá dálkkádatstrategiija (dohkkehuvvon dievasčoahkkimis 2019-05-21--23) ja Sámedikki doaibmaplána dálkkádatheivehussii ferte heivehuvvot ođđa mearrádusa mielde. Mearrádusas diedihuvvo ahte Sámediggi galgá iežaset ovddasvástádussuorggis ja rámmaid siskkobealde iežaset gohčosiidda vuolggahit, doarjut ja árvvoštallat barggu

§ 122 Mošuvnnat - *joatkka*

§ 122.17 M 574 – Sámediggi ásaha bargjoavkku ruoná nuppástusa hárrái - *joatkka*

dálkkádatheivehussii ja galgá e.e. čilget dálkkádatrievdadusaid váikkuhusa doibmii dálkkádat- ja rašesvuodaaanalysas mii galgá leat áigeguovdil.

Čilget ja buktit evttohusa das maid mošuvnna ovddideaddji gáibida lea guovddášis daid prográmmain, nugo ahte sierra bargjoavkkut bohtet searvat.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna dainna lea vástiduvvon.

§ 122 Motioner – *forts.*

§ 122.17 M 574 – Sametinget bildar en arbetsgrupp angående grön omställning

Dokument

- M 574 av Christina Åhrén, Hanna Sofie Utsi, Agneta Sandström, 2022-02-23, dnr 1.1.8-2022-282
- Styrelseprotokoll 2022-04-05—07, § 60.19

Christina Åhrén, Hanna Sofie Utsi, Agneta Sandström har den 23 februari 2022 inlämnat en motion där de yrkar:

- att Sametinget tillsätter en arbetsgrupp med uppdrag att:
- Identifiera och beskriva vilka hot om omställningen utgör för samisk natur o och kultur
 - Beskriva faktorer som kan underlätta den gröna omställningen i Sápmi
 - Ge förslag på hur konflikter runt markanvändning och rättighetsfrågor ska Hanteras vid nya industrietableringar och exploateringar.
 - Ge förslag på forskningsområden som kan klargöra klimatförändringarnas konsekvenser på samiskt område

Styrelsen beslutade den 5 -7 april 2022, § 60.19

att uppdra till kansliet bereda ärende.

Skälen bakom yrkandena är att rättvis grön omställning som inte underminerar möjligheten för en levande samisk natur och kultur.

Sametingets arbete med klimat- och grön omställning

Sametinget yttrar sig löpande i exploateringsärenden som planeras på samiska områden. I beredningen av dessa yttranden inkluderas att identifiera och beskriva vilka hot som exploateringen utgör för samisk natur och kultur. Sedan tidigare finns beslut i bl.a rennäringsnämnden att formulera en skogsstrategi och att uppdatera/redigera vindkraftspolicyn och Sametingets syn på gruvor och mineraler i Sápmi. Sametinget har därtill att ta hänsyn till Förordning (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete vilket i praktiken innebär att Sametingets nuvarande klimatstrategi (antagen av plenum 2019-05-21—23) och Sametingets handlingsplan för klimatanpassning måste anpassas till den nya förordningen. I förordningen anges att Sametinget ska inom sitt ansvarsområde och inom ramen för sina uppdrag initiera, stödja och utvärdera arbetet med

§ 122 Motioner – *forts.*

§ 122.17 M 574 – Sametinget bildar en arbetsgrupp angående grön omställning – *forts.*

klimatanpassning och ska bl.a beskriva klimatförändringens påverkan på verksamheten i en klimat- och sårbarhetsanalys som ska hållas aktuell.

Att beskriva och ge förslag på vad motionären yrkar är centralt i dessa program, liksom att olika arbetsgrupper kommer att vara delaktiga.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen därmed är besvarad.

M574

Motion

Min Geaidnu

För att möta behovet av klimatomställning sker nu en industriell satsning på gröna näringar i Sápmi. Gruvindustrin bygger ut, batterifabriker som är helt nödvändiga för att ställa om till en ny fossilfri och elektrifierad värld etableras. Skogens resurser har åter blivit helt centrala för att bygga välbstånd. Enorma mängder energi kommer att krävas för möjliggöra de vätgasanläggningar som ska försörja industrierna med grön energi. Vindparker anläggs på samiska områden, ofta med stora konsekvenser för naturen och rennäringen.

Den gröna omställningen måste ske men den måste ske på ett rättvist sätt och den får inte bli en "grön kolonisering" av Sápmi. Våra barns möjligheter att ha en levande samisk natur och kultur även i framtiden, avgörs av hur dessa frågor adresseras.

För att den gröna omställningen ska bli rättvis och inte helt underminera möjligheten för en levande samisk natur och kultur yrkar Min Geaidnu på:

- att Sametinget tillsätter en arbetsgrupp med uppdrag att:
 - Identifiera och beskriva vilka hot som omställningen utgör för samisk natur- och kultur
 - Beskriva faktorer som kan underlätta den gröna omställningen i Sápmi
 - Ge förslag på hur konflikter runt markanvändning och rättighetsfrågor ska hanteras vid nya industrietableringar och exploateringar
 - Ge förslag på forskningsområden som kan klargöra klimatförändringarnas konsekvenser på samiskt område

Staare 2022-02-23

Chrissena Ahren

Hanna Sofie Utsi

Agneta Sandström

§ 201 Mošuvnnat – joatkka

§ 201.4 M 575 –Evttohus ahte luondu oažžu stáhtusa juridihkalaš persovdnan, ja ahte nammaduvvo luonddu ovddasteaddji

Áššegirjiit

- M 575 Christina Åhrén, Hanna Sofie Utsi, Agneta Sandström ovddidan, 2022-02-23, dnr 1.1.8-2022-283
- Stivrabeavdegirji 2022-04-05—07, § 60.21
- Stivrabeavdegirji 2022-06-14--15, § 122.18
- Stivrabeavdegirji 2022-09-28—29, § 175.8

Christina Åhrén, Hanna Sofie Utsi, Agneta Sandström leat guovvamánu 23 b 2022 ovddidan mošuvnna mas sii evttohit:

- ahte Sámediggi ovddida evttohusa ráđđehussii ahte luondu oažžu stáhtusa iehčanas juridihkalaš persovdnan go lea sáhka sisabahkkemiin sámi guovlluide ja,
- ahte Sámedikkis nammaduvvo olmmoš/olbmot geain lea nana báikkálaš gullevašvuohta ja luonddudiehtu geat galget ovddastit luonddu šiehtadallamiin go ohccojuvvojit iešguđetlágán lobit guvlui.

Ášši ii gieđahallon stivračoahkkimis cuonománu 5 -7 b 2022, § 60.21.

Stivra mearridii geassemánu 14 – 15 b 2022, § 122.18

- ahte gohččut hálldahusa gieđahallat mošuvnna dábálaš vieru mielde, eahpepolitihkalaččat, rievttálaččat ja áššečehppodaga vuodul, ja čájehit ovddeš mearrádusaid áššis.
-

Stivra mearridii čakčamánu 28 - 29 b 2022, § 175.19

- ahte joatkit gieđahallat ášši.

- ahte gieđahallat ášši stivračoahkkimis golgotmánu 4 beaivvi.

§ 201 Mošuvnnat – joatkka

§ 201.4 M 575 –Evttohus ahte luondu oažžu stáhtusa juridihkalaš persovdnan, ja ahte nammaduvvo luonddu ovddasteaddji - joatkka

Ákkastallan gáibádussii

Go dál lea jođđus biras- ja dálkkádatroassu ja dat ruoná nuppástus galgá šaddat vuoiggalaš ja ii ollát rivvet vejolaávuodaid ealli sámi lundui ja kultuvrii de lea ihtán hoahpus dárbu suddjet sámi luonddu ja sámi beroštumiid.

Hálddahus oaidná ahte leat ovdamearkatahte evttohusasa bajil lea čadahuvvon, teaksta vižžon moáuvnnas Ruota ráđđehussi¹

“Daid mannemus jagiid lea moanat mearrádusat parlameanttain ja duopmostuoluin dovddastan luonddu vuoigatvuodaid. Ecuador lea vuosttaš riika máilmmis mii lea siskkil-dan doahpaga luonddu vuoigatvuodaid iežaset vuoäoláhkii. Jagiid 2007-2008 čállui vuođđoláhka ođđasit nu ahte luonddu vuoigatvuodát ožžo iežaset kapihttala oasis “vuo-datvuodát”, gos boahtá ovdan ahte luonddu galgá gudnejahttot ja hálddahuvvot bistevaš vuogi mielde, doaibmabijut galge váldot aigumušain bissehit jávkedami šlájain ja maid ahte olbmot, servodagat ja álbmogat ožžot dan juridihkalaš ovddasvástádusa láhttet lu-onddu buoremusa váras (kap. 7, art 71-74). Dat mearkkaša, ovdamearkka dihte, ahte meahcečuollamis sáhtta áššáskuhttot ja meahci ovddastuvvot advokáhtas. /Kahpihttala 72 paragrafas čilgejuvvon dárkkuhus luonddus lea riekti divvjuvvot ovdalaš dillai ja ovttaskas olbmot ja/ dajje báikkálaš servvordagst mat vaikkuhuvvojit vassis báikkis galget buhtaduv-vot dain negatiivs čuožshusain mat leat šaddan lundui, ovdamerkka dihte Eksploaterema-bokte. Dát lea vuođđoláhka mas luondu dohkkehuvvo riektiguoddin ja dasto ja dasto lea autonoma riektisubjeakta; vuođđoláhka eávvtuha luonddus lea riektoruniidit ja ovdánit. Colombia lea velá okta riikkka guhte lea implementeren doaba luonddu riekti mearridan-ja riekteproseassain. Cuonomanus jagis 2018 mearridii Colombia alimusriekti dohkkehit Amazonas juridihkalaš subjeaktan masa gullet rievttit, dan manjá go nuoraid ja mánaidjoavku ledje stegen stáhta danne go čuolahagat čuhcet dálkkádahkii ja dasto áitá sin rievtti buhtis birrasii, dearvašvuhtii, borramušaide ja čáhcái..

Nana sajádat luonddus suoríea eavttuid guhkesš bistevaš ovdáneapmái. Nubbe ášši Colombias mii lea ožžon stuorra beroštumi lea Atratoeanu ášši go alimus hálddahusduopmustuollu duođastii eaus leat juridihkalaš riekti. Duomu vuolggasadjji lei jorggu konseapta gos eanan ii gula olbmide, muhto olmooš ja buot eará šláhjat gullet eatnamii. Dán oainnu ektui ii leat olbmo riekti mearridit planehta ceavcima.

Bolivias parlameants dohkkehii jagis 2010 lága eanan eatni rivttiin (*Ley de Derechos de la Madre Tierra*) ja leat huksern ođđa ministeriija ja nammadan luonddu rivttiid áittareaddji. USA:s lea nuo golbmalogi gieldda dohkkehan báikkálaš njuolggadusaid main luonddu riekti dovddastuvvo, Pittsburgh gávpogis dát dagahii plánaid ráktoláiggohaga plánat bissehuvvoje.

¹ 2019/20:3306

§ 201 Mošuvnnat – *joatkka*

§ 201.4 M 575 –Evttohus ahte luondu oažžu stáhtusa juridihkalaš persovdnan, ja ahte nammaduvvo luonddu ovddasteaddji - *joatkka*

Njukčamáns jagis 2017 váldui ovddamanii mearradus, dalle go okta Aotearoa eanuin oaččui sajádaga jurihkalas persovdnan. Mearradusa vuodđu lea šeihtádus gaskkal maori eamiálbmoga ja stáhts ja dat lea kodifierejuvvon sierrsa lágas; “Whanganui River Claims Settlement Bill.”

Globála iegganeapmi boahtá muktit sirkumpoleara Arktisa eamiálbmogiid boahtteáiggi. Globála perspektiivvas gávdno sullii 80% dálá máilmmi biologalaš girjáivuohtá eamiálbmogiid territoriain. Danne ela oalle dehálaš bisuhit dáid luondduriggodagaid main lea siskit ceavzinnákcá mii šáhtta dustet lassánan dálkkadatrievdama.

Stivra lea ovttaoivlis dan oidnui ahte lea hohpolaš dárbu suddjet sámi kultureanadagaid, eallinbirrasiid, ekovuogádagaid, eatnamiid ja čáziid eksploareremiid vuostá. Boahttevaš buolvvat galget maiddá máhttet eallit buori eallima min eamiálbmotrivttiid mielde. Háddjáneapmi, luonddoriggodagaid eretdoalvumat ja eará sisabahkkemat mat vahágahttet rádjejuvvon luondduárvvuid fertejit eastaduvvot Árktisis.

Sámediggi bargš ángirit sihke nátionálalaččat ja gaskariikkalaččat suddje eamiálbmotrivttiid, sámi eatnamiid, čáziid, kulturbirrasiid, árbevirolaš máhtu ja ekovuogádagaid iešguđet dásis. Sámediggi bargá maiddá loktet min perspektiivvas, earret earái eiseváldiide ja lohpiaddinproseassaid oktavuodain. Lea maiddá jođus stuorra bargu ráđdehallanortnega implementeremiin mii addá sámiid stuorit váikkuhanvejolašvuoda. Sámedikki dievasčoahkin lea juo miessemánnu 25 beaivvi jagis 2018 mearridan doarjut Eanan Eatni rivttiid julgáštusa. Dat lea prinsihpalaččat dehálaš mearrádus mii lea čujuhus sihke gaskariikkalaš máilneservvodahkii, regionálalaččat ja báikkálaččat.

Sámediggi áigu bargat viidáset daiguin áššiiguin.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna dasto lea vástiduvvon .

Paragráfa dárkkistuvvo dakkaviđe

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.4 M 575 – Förslag om att ge naturen status som egen juridisk person, samt utse företrädare för naturen

Dokument

- M 575 av Christina Åhrén, Hanna Sofie Utsi, Agneta Sandström, 2022-02-23, dnr 1.1.8-2022-283
- Styrelseprotokoll 2022-04-05—07, § 60.21
- Styrelseprotokoll 2022-06-14--15, § 122.18
- Styrelseprotokoll 2022-09-28—29, § 175.8

Christina Åhrén, Hanna Sofie Utsi, Agneta Sandström har den 23 februari 2022 inlämnat en motion där de yrkar:

- att Sametinget utarbetar ett förslag till regeringen att naturen får status som en egen juridisk person vid exploateringar på samiska områden och,
- att en av Sametinget utsedd person/er med god lokal förankring och naturkännedom får uppdrag att företräda naturen i förhandlingar runt tillståndsprövningar.

Ärendet utgick vid styrelsesammanträdet den 5 -7 april 2022, § 60.21.

Styrelsen beslutade den 14 – 15 juni 2022, § 122.18

- att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.
-

Styrelsen beslutade den 28 -29 september 2022, § 175.8

- att behandla ärendet vidare,
- att behandla ärendet vid styrelsesammanträdet den 4 oktober.
-

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.4 M 575 – Förslag om att ge naturen status som egen juridisk person, samt utse företrädare för naturen

Skäl för yrkandet

Med anledning av den pågående miljö- och klimatkatastrofen och för att den gröna omställningen ska bli rättvis och inte helt underminera möjligheten för en levande samisk natur och kultur har det uppstått ett brådskande behov av att skydda samisk natur och samiska intressen.

Kansliet noterar att det finns exempel på att ovanstående förslag genomförts, text hämtad från en motion till Sveriges riksdag²:

”Under senare år har en lång rad beslut i parlament och domstolar erkänt naturens rättigheter. Ecuador är det första landet i världen som har inkluderat begreppet naturens rättigheter i sin grundlag. Under åren 2007–2008 skrevs grundlagen om så att naturens rättigheter fick ett eget kapitel under ett avsnitt om ”rättigheter”, där det framgår att naturen ska respekteras och förvaltas på ett hållbart sätt, åtgärder ska vidtas i syfte att stoppa utrotningen av arter samt att personer, samhällen och folk tilldelas det juridiska ansvaret för att agera för naturens bästa (kap. 7, art. 71–74). Detta innebär, exempelvis, att skogsskövling kan lagföras och skogen företräddas av en advokat. I kapitel 7 artikel 72 beskrivs innebörden av att naturen har rätt att bli återställd till sitt forna skick samt att individer och/eller lokala samhällen som är berörda av en viss plats ska bli ersatta för de negativa förändringar som har skett i naturen, t.ex. genom exploatering. Det är en konstitution där naturen tillerkänns rättigheter och alltså blir tillautonomt rättssubjekt; konstitutionen föreskriver att naturen har rätt att blomstra och utvecklas. Colombia är ytterligare ett land som har implementerat begreppet naturens rättigheter i besluts- och rättsprocesser. I april 2018 beslöt Colombias högsta domstol att erkänna Amazonas som ett juridiskt subjekt med rättigheter efter att en grupp barn och unga stämt staten då avskogningens påverkan på klimatet hotar deras rätt till en frisk miljö, hälsa, mat och vatten. En stärkt rättslig ställning för naturen ökar förutsättningarna för en långsiktigt hållbar utveckling. Ett annat fall i Colombia som har väckt stor uppmärksamhet är fallet om Atratofloden där högsta förvaltningsdomstolen erkände att floden besitter juridiska rättigheter. Domen utgick från ett omvänt koncept där jorden inte tillhör människan utan människan och alla andra arter tillhör jorden. Genom detta synsätt är det inte människan som äger jordens naturresurser, vilket gör att människan inte har rätt att besluta om planetens fortlevnad. Parlamentet i Bolivia antog 2010 en lag om moder jords rättigheter (*Ley de Derechos de la Madre Tierra*) och har instiftat ett nytt ministerium att tillsätta en ombudsman för naturens rättigheter. I USA har ett trettiotal kommuner antagit lokala förordningar som erkänner naturens rättigheter; i staden Pittsburgh ledde detta 2010 till att planer på skifffergasutvinning lades ner.

² 2019/20:3306

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.4 M 575 – Förslag om att ge naturen status som egen juridisk person, samt utse företrädare för naturen – *forts.*

I mars 2017 togs ett pionjärbeslut, då en av Nya Zeelands största floder, Whanganui, fick status som juridisk person. Beslutet har sin grund i en överenskommelse mellan urfolket maori och staten och har kodifierats i en lag, Whanganui River Claims Settlement Bill.”

Den globala uppvärmningen kommer att förändra framtiden för urfolken i cirkumpolära Arktis. Sett i globalt perspektiv finns det på urfolkens territorier uppskattningsvis 80 % av världens kvarvarande biologiska mångfald. Det är således av yttersta värde att bibehålla dessa naturresurser som genom sin inneboende resiliens kan motverka en eskalerande klimatförändring.

Styrelsen delar synen att det finns ett brådskande behov av att skydda samiska kulturlandskap och livsmiljöer, ekosystem, marker och vatten mot exploateringar. Kommande generationer ska även i framtiden kunna leva ett gott liv och i enlighet med våra urfolksrättigheter. Fragmentisering, extraktion av naturresurser och andra ingrepp som skadar ändliga naturvärden i Arktis måste förhindras.

Sametinget arbetar både nationellt och internationellt för att skydda urfolksrättigheter, samiska marker, vatten, kulturlandskap, traditionell kunskap och ekosystem på olika nivåer. Sametinget arbetar även med att föra fram våra perspektiv, bland annat till myndigheter och vid olika tillståndprocesser. Det pågår även ett stort och arbete med att implementera konsultationsordningen för att se ge ett ökat samiskt inflytande. Sametingets plenum har redan den 25 maj 2018 beslutat att stödja deklarationen om Moder Jords rättigheter. Det är ett principiellt viktigt ställningstagande som sänder signaler ut till såväl det internationella världssamfundet som regionalt och nationellt.

Sametingets styrelse ämnar arbeta vidare med dessa frågor.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen därmed är besvarad.

Paragrafen justeras omedelbart

M575

Motion

Min Geaidnu

Med anledning av den pågående miljö- och klimatkatastrofen har det uppstått ett brådskande behov av att skydda samisk natur och samiska intressen. Klimatförändringar drabbar områden runt Arktis särskilt hårt eftersom uppvärmningen går snabbare runt polerna och naturen är särskilt sårbar. Medeltemperaturen de senaste hundra åren har ökat dubbelt så snabbt i Arktis som i övriga världen.

Klimatförändringarna hotar att i grunden förändra naturen och kulturen som vi känner den, och en snabb omställning till ett hållbart samhälle är helt avgörande för att nå de klimatmål vi förbundit oss till i Parisavtalet.

För att den gröna omställningen ska bli rättvis och inte helt underminera möjligheten för en levande samisk natur och kultur yrkar Min Geaidnu på:

- att Sametinget utarbetar ett förslag till regeringen att naturen får status som en egen juridisk person vid exploateringar på samiska områden och,
- att en av Sametinget utsedd person/er med god lokal förankring och naturkännedom får uppdrag att företräda naturen i förhandlingar runt tillståndsprövningar.

Staare 2022-02-23

Chrissina Åhren

Hanna Sofie Utsi

Agneta Sandström

§ 175 Mošuvnnat – joatkka

§ 175.9 M 576 – Doaibmaplána nuorra sámiid dálkkádatbalu dikšumii ja dustemii

Áššegirjiit

- M 576 Christina Åhrén, Hanna Sofie Utsi, Agneta Sandström ovddidan, 2022-02-23, dnr 1.1.8-2022-284
- Stivrabeavdegirji 2022-04-05—07, § 60.21
- Stivrabeavdegirji 2022-06-14—15, § 122.19

Christina Åhrén, Hanna Sofie Utsi, Agneta Sandström leat guovvamánu 23 b 2022 ovddidan mošuvnna mas sii evttohit:

ahte Sámediggi ráhkada doaibmaplána dasa ahte got sámi nuoraiguin meannuda ja vuhtiiváldá go sis lea ballu dálkkádatrievdamiiguin ja boahtteáiggiin.

Ášši ii gieđahallo stivračoahkkimis cuorománu 5 -7 b 2022, § 60.21.

Stivra mearridii geassemánu 14 – 15 b 2022, § 122.19

ahte gohččut hálldahusa gieđahallat mošuvnna dábálaš vieru mielde, eahpepolitihkalaččat, rievttálaččat ja áššečehppodaga vuodul, ja čájehit ovddeš mearrádusaid áššis.

Akkastallan gáibádussii

Otná nuoraide vurdet garra geahččaleamit mii guoská dál jođus ja boahtteáiggi biras- ja dálkkádatrievdamiid. Biraspsykologat barget eanetloguservodagas gávnnaidit nuoraiguin geat vásihit psykalaš váttu birasátestus. Dát birasátestus lea vel čielgaseappot min sámi nuoraide geat ellet luonddus, luondu mii dagaha vuoddu sámi kultuvrii.

Sámediggi bargá juste dál psykalaš dearvvašvuoda áššiin ráđđehusgohččosa bokte *Nationell strategi psykisk ohälsa och suicidprevention*, gos 23 eiseválddi servet, okta dain Sámediggi. Bargo joatká 2022:s. Jagi 2021 buktui individuála analysa ovdan ráđđehusgohččosis <https://www.sametinget.se/strategi-suicidprevention>. Analysa vuoddu lea Sámedikki dearvvašvuodapolitihkalaš doaibmaprogramma (gos psykalaš dearvvašvuodta lea mielde ollislaččat mii guoská sámi dearvvašvuodadoahpaga) ja maid ráđđehusgohččos man Sámediggi čadahe 2016 *Kartläggning av psykisk ohälsa bland samer*. Analysas ovdabukto ahte nannen sámi psykalaš dearvvašvuodas sámiid luhte sáhtta dahkkot dan bokte ahte servodat jodiha doaimmalaš ja ulbmilaš barggu

§ 175 Mošuvnnat - joatká

§ 175.9 M 576 – Doaibmaplána nuorra sámiid dálkkádatbalu dikšumii ja dustemii Dálkkádatátestus - joatkka

dan guvlui, ahte sámiid vejolašvuohta váikkuhit duogáš beliid dearvvašvuhtii ja váttuide sámi servodagas nannejuvvo, ja sámi dearvvašvuodaovdáneami bokte čuovvuluvvo ja maid ahte máhtti dán birra juhkkjuvvo servodagas. Jus dát galgá šaddat duohtan Sámediggi oaidná čuovvovaš ovdanandárbuid:

- ahte Sámediggi ožžo ráđđehusgohččosa ja ovttasdoaibma loahppa servodagain dearvvašvuodaguovllus, dan bokte váikkuhit servodatovdáneami mearkkašumiin sámiid psykalaš dearvvašvuhtii ja suicidii;
- ahte Diehtofierpmádat sámi dearvvašvuhtii ožžo doarjaga ovddidit iežaset barggu, erenoamáš deattuinn sihkkarastit sámiid vuoigavuođa ja dárbbu heivehuvvon psykalaš dearvvašvuodadikšui ja maid álbmotdearvvašvuodabijut guovllus psykalaš dearvvašvuohta ja suicidprevenšuvdna.
- ahte Ubmeje universitehta ožžo ráđđehusgohččoda ovddidit evttohusa “nationellt kunskapscentrum för samisk hälsovetenskaplig forskning och utbildning”.

Stivra oaidná stuorra dárbbu sierra doaibmabijuide sámi dearvvašvuodasuorggis. Sámediggi dárbbaha návccaid jus galgá sáhttit bargat dearvvašvuodaáššiiguin guhkes áigái, ulbmilaččat ja bistevaččat. Dát lea rahčan Sámediggi joatká bargat nu ahte galgá duohtandahkkot. Sámediggi lea dohkkehan dearvvašvuodapolitihkalaš doaibmaprogramma ja čohkká maid Diehtofierpmádagas sámi dearvvašvuhtii, oassálastá ráđđehallamiin Álbmotdearvvašvuodaeseválddiin ja ovttasbargá dutkanásahusaiguin buoridit máhtu sámi dearvvašvuoda birra.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna dainna lea vástiduvvon.

Paragrafen justeras omedelbart

§ 175 Motioner – *forts.*

§ 175.9 M 576 – Handlingsplan för behandling och bemötande av samiska ungdomars klimatångest

Dokument

- M 576 av Christina Åhrén, Hanna Sofie Utsi, Agneta Sandström, 2022-02-23, dnr 1.1.8-2022-284
- Styrelseprotokoll 2022-04-05 – 07, § 60.21
- Styrelseprotokoll 2022-06-14 – 15, § 122.19

Christina Åhrén, Hanna Sofie Utsi, Agneta Sandström har den 23 februari 2022 inlämnat en motion där de yrkar:

att Sametinget utformar en handlingsplan för hur samiska ungdomar ska kunna behandlas och bemötas i deras ångest över klimatförändringar och deras framtid.

Ärendet utgick vid styrelsesammanträdet den 5 -7 april 2022, § 60.21.

Styrelsen beslutade den 14 – 15 juni 2022, § 122.19

att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.

Skäl för yrkandet

Dagens unga står inför stora prövningar vad gäller pågående och framtida miljö- och klimatförändringar. Miljöpsykologer arbetar i majoritetssamhället för att bemöta ungdomar som upplever psykisk ohälsa pga. miljöångest. Denna miljöångest är ännu mer påtaglig för våra samiska ungdomar som lever av och med naturen, en natur som utgör grunden för den samiska kulturen.

Sametinget arbetar just nu med frågan om psykisk ohälsa genom regeringsuppdraget *Nationell strategi psykisk ohälsa och suicidprevention*, där 23 myndigheter, däribland Sametinget ingår. Arbetet fortsätter under 2022. År 2021 togs den individuella analysen fram inom regeringsuppdraget <https://www.sametinget.se/strategi-suicidprevention>. Analysen baseras på Sametingets hälsopolitiska handlingsprogram (där psykisk hälsa ingår i en helhet avs. det samiska hälsobegreppet) samt regeringsuppdraget som Sametinget genomförde 2016 avseende *Kartläggning av psykisk ohälsa bland samer*. I analysen anföras att stärkandet av samers psykiska hälsa bland samer kan göras genom att samhället bedriver ett aktivt och målriktat arbete i den

§ 175 **Motioner – forts.**

§ 175.9 **M 576 – Handlingsplan för behandling och bemötande av samiska ungdomars klimatångest – forts.**

riktningen, genom att samers möjlighet att påverka bakomliggande faktorer till hälsa och ohälsa i det samiska samhället stärks, och genom att den samiska hälsoutvecklingen följs upp samt att kunskap om detta sprids i samhället. För att detta ska kunna bli verklighet ser Sametinget följande utvecklingsbehov:

- att Sametinget mottar ett regeringsuppdrag att samverka med övriga samhället inom hälsoområdet, för att därigenom påverka samhällsutveckling med betydelse för samers psykiska hälsa och suicid;
- att Kunskapsnätverket för samisk hälsa får stöd för att vidareutveckla sitt arbete, särskilt med fokus på att säkra samers rätt och behov av anpassad psykisk hälsovård samt folkhälsoinsatser inom området psykisk hälsa och suicidprevention;
- att Umeå Universitet mottar ett regeringsuppdrag att utveckla ett förslag till "nationellt kunskapscentrum för samisk hälsovetenskaplig forskning och utbildning".

Styrelsen ser ett stort behov av olika insatser på det samiska hälsoområdet. Sametinget behöver resurser och uppdrag för att kunna arbeta med hälsofrågor långsiktigt, målinriktat och med kontinuitet. Detta är en strävan Sametinget fortsätter arbeta med så att det ska kunna realiseras. Sametinget har antagit ett hälsopolitiskt handlingsprogram och sitter även med i Kunskapsnätverket för samisk hälsa, deltar i samråd med Folkhälsomyndigheten och samarbetar med forskningsinstitutioner för att förbättra kunskapen kring samisk hälsa.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen därmed är besvarad.

Paragrafen justeras omedelbart

M576

Motion

Min Geaidnu

Dagens unga står inför stora prövningar vad gäller pågående och framtida miljö- och klimatförändringar. Miljöpsykologer arbetar i majoritetssamhället för att bemöta ungdomar som upplever psykisk ohälsa pga miljöångest. Denna miljöångest är ännu mer påtaglig för våra samiska ungdomar som lever av och med naturen, en natur som utgör grunden för den samiska kulturen. Möjligheten att bedriva rennäring och utöva sin kultur är under direkt hot.

För att möta denna klimatångest yrkar Min Geaidnu på:

-att Sametinget utformar en handlingsplan för hur samiska ungdomar ska kunna behandlas och bemötas i deras ångest över klimatförändringar och deras framtid.

Staare 2022-02-23

Christina Åhren

Hanna Sofie Utsi

Agneta Sandström

§ 201 Mošuvnnat – joatkka

§ 201.5 M 578 – Sámedikki siskkáldas ráđđádallamat

Áššegirijit

- M 578 Marita Stinnerbom ovddidan, 2022-02-23, dnr 1.1.8-2022-288
- Stivrabeavdegirji 2022-04-05—07, § 60.22
- Stivrabeavdegirji 2022-06-14—15, § 122.20
- Stivrabeavdegirji 2022-09-28—29, § 175.10
-

Marita Stinnerbom lea guovvamánu 23 b 2022 ovddidan mošuvnna mas son evttoha:

- ahte Sámediggi hábme siskkáldas ráđđádallanortnega mas čilgejuvvo got Sámedikki stivra ja lávdegottit ráđđádallet organisašuvnnaiguin, čearuiguin ja ovttaskas sámiiguin,
- ahte Sámedikki eiseváldi hábme siskkáldas ráđđádallamiid go gulahallet organisašuvnnaiguin, čearuiguin ja ovttaskas sámiid dakkár áššiin main Sámedikkiin ráđđádallojuvvo.

Ášši ii gieđahallon stivračoahkkimis cuoŋománu 5 -7 b 2022, § 60.22.

Stivra mearridii geassemánu 14 – 15 b 2022, § 122.20

- ahte gohččut hálldahusa gieđahallat mošuvnna dábálaš vieru mielde, eahpepolitihkalaččat, rievttálaččat ja áššečehppodaga vuodul, ja čájehit ovddeš mearrádusaid áššis.

Stivra mearridii čakčamánu 28 -29 beivviid 2022, § 175.10

- ahte meannudit ášši ain viidáset ,
- ahte meannudit ášši stivračoahkkimis golggotmánnu 4 beaivvi.

Akkat gáibádussii

Sámediggi eiseváldin lea bargu ráhkadit vuogi movt Sámediggi galgá konsulterejuvvo. Dás ii boađe ovdán man láhkái Sámedikki stivra ja lávdegottit galget ráđđehallat sin evttohusaid birra go galgá mearridit sámi organisašuvnnaiguin, čearuin ja sámi álbmotláhttuiguin. Galgá maiddái ráđđehallat Sámedikki eiseváldiin iešguđet áššiin eará eiseváldiiguin muhto boahtá maiddái meannudit áššiid mat gusket čearuide, organisáuvnnaude ja ovttaskas sámiide.

Dárkkisteaddji/Justerarnas sign

§ 201 Mošuvnnat – joatkka

§ 201.5 M 578 – Sámedikki siskkáldas ráđđádallamat - joatkka

Sámedikki stivra lea meannudan ášši 2021-01-27—29, § 12 ja das boahtá čuovvuváš ovdán.

Ráđđehallanortnega mielde ráđđehallangeatnegasvuohta ii gula Sámediggái. Muhto evttohusas daddjo ahte ii leat miige mii eastá Sámedikki- jus dasa lea dárbu- ráđđehallat guoskevaš beroštumiiguin mat sáhttet lea oassin áššiin maid Sámediggi meannuda. Dan sujas galgá Sámediggi ráhkadit sierra njuolggadusaid dasa goasse galgá miehtat ráđđehallamiidda (sáhtta leat lága rádjemat dahje soames eará) ja njuolggadusaid ekonomalaš buhtadusaide sutnje guhte ovddasta eará sámi beroštumi. Stivra mearridii 2021-01-27—29, § 12 addit čállingoddái bargun ráhkkanit ášši viidásešt dan guvlui ahte sámi váikkuhanvejolašvuhta lea seammá dásis go gaskariikkalaš standardat leat eamiálbmogiid vára.

Dán oktavuođas sáhtta namuhit Sámedikki boazoealáhuslávdegoddi mearridii 2022-06-17 § 25.2 juolludit sámi organisašuvnna 700 000 SEK ovddidanruhtamearis mainna ráhkadit struktuvrra, meannudanbargovugiid ja earái mat gullet ráđđehallamiidda, doallat čoahkkimiid eiseváldiiguin ja gulahallamat Sámedikkiin ja leat veahkkin čearuide makkár bargovuogit ráđđehallamiin galgá leat ja earáid.

Maŋná go ráđđehallanláhka bođii fápmui njukčamánu 1 beaivvi 2022 lea Sámediggi doallan ovdačoahkkimiid eiseváldiiguin gos mii ovddalgihtii juo diehtit áššiid mearri leat stuoris, ulbmil leamaš oažžut áigái šiehtadusaid dahje soahpamušaid dasa mii gullá buot áššiid sisdollui ja hápmái ráđđehallanáššiin ja eará áššiin gos ráđđehallamat galggaše čadahuvvot. Siskáldas dieđihnabidju guoskivaš bargovehkii lea čadahuvvon ja siskáldas bagadallan lea álggahuvvon Sámedikki bargoveaga ja luohtámušválljejuvvon olbmuid váras. Bagadallama ulbmil lea geavahit dan doarjan Sámedikki meannudeamis ráđđehallanortnetjearaldagain ja ráđđehallamiid oasálastimiin. Maiddái olgguldas bagadallan eiseváldiidde geat leat geatnegahtton ráđđehallat lea buvttaduvvon ja almmuhuvvon Sámedikki ruovttosiidduin. Dasa lassin lea Sámediggi dieđihan go lea gávnnadan eiseváldiiguin mat leat geatnegahtton ráđđehallat, sámi organisašuvnnaiguin ja čearuiguin ahte eiseváldi oaidná oassin barggustis doarjut oktiiheivejumi ráđđehallangeatngasvuođas gaskkal eiseváldiid ja sámi sivila servvodaga. Lea goitge oalle dehálaš gávdnat geavatlaš čovdosiid garvin dihte badjelmearálaš byråkratiserema mii váldá sihke áiggi ja návccaid erenoamážit čearuin ja sámi organsiašuvnnain, muhto maiddái Sámedikkis. Danne lea dárbbášlaš Sámediggái gávdnat siskáldas ovttasbargočovdosiid sámi servvodaga organisašuvnnain ja čearuin, dakkár mii doaibmá ja lea ávkkálaš buot oasálaččaide. Sámediggi boahtá ovttasráđiid sámi organisašuvnnaiguin ja čearuiguin ja eiseváldiiguin main lea ráđđehallangeatnegasvuohta joatkit barggus njuolggadusaiguin, bagadallamiiguin ja ráđdeaddimiin dálvvi 2022/ 2023 dađi mielde go sihke Sámediggi, eiseváldit main lea ráđđehallangeatnegasvuohta, eiseváldit, čearut ja sámi organisašuvnnat čohkkejit vásáhusaid ja oahpu áigequovdilis ráđđehallamiin.

§ 201 Mošuvnnat – joatkka

§ 201.5 M 578 – Sámedikki siskkáldas ráđđádallamat - joatkka

Ráđđehallanlága jelgii Sámedikkis ii leat formála geatnegasvuohta ráđđehallat
Proposišuvnnas eai goit leat eastagat dasa jus oaidno leat dárbu.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna dasto lea vástiduvvon.

Paragráfa dárkkistuvvo dakkaviđe steras omedelbart

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.5 M 578 – Sametingets interna konsultationer

Dokument

- M 578 av Marita Stinnerbom, 2022-02-23, dnr 1.1.8-2022-288
- Styrelseprotokoll 2022-04-05—07, § 60.22
- Styrelseprotokoll 2022-06-14—15, § 122.20
- Styrelseprotokoll 2022-09-28—29, § 175.10

Marita Stinnerbom har den 23 februari 2022 inlämnat en motion där hon yrkar:

- att Sametinget utformar en intern konsultationsordning där det framgår hur Sametingets styrelse och nämnder konsulterar organisationer, samebyar och enskilda samer,
- att Sametingets myndighet utformar intern konsultation hur de konsulterar organisationer, samebyar och enskilda samer i frågor som konsulteras med Sametinget.
-

Ärendet utgick vid styrelsesammanträdet den 5 -7 april 2022, § 60.22.

Styrelsen beslutade den 14 – 15 juni 2022, § 122.20

- att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.
-

Styrelsen beslutade den 28 -29 september 2022, § 175.10

- att behandla ärendet vidare,
- att behandla ärendet vid styrelsesammanträdet den 4 oktober.
-

Skäl för yrkandet

Sametingets myndighet har som uppdrag att arbeta fram hur Sametinget ska konsulteras. Av detta framgår inte hur Sametingets styrelse och nämnder ska konsultera sina förslag till beslut med samiska organisationer, samebyar och samiska medborgare. Sametingets myndighet kommer att konsulteras i olika ärenden med andra myndigheter men kommer också att hantera frågor som berör samebyar, organisationer och enskilda samer.

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.5 M 578 – Sametingets interna konsultationer – *forts.*

Sametingets styrelse har behandlat ärendet 2021-01-27 – 29, § 12 av vilket framgår följande. Enligt konsultationslagen omfattas Sametinget inte av konsultationsskyldigheten. I propositionen anges däremot att det inte finns något som hindrar att Sametinget – om behov anses föreligga – ändå konsulterar berörda samiska intressenter och beaktar olika samiska intressen som kan finnas i de ärenden som Sametinget handlägger. Sametinget bör för detta ändamål upprätta särskilda riktlinjer för när konsultation ska medges (det kan vara lagens avgränsning eller någon annan) och ett regelverk för ekonomisk ersättning för den som företräder ett annat samiskt intresse. Styrelsen beslutade 2021-01-27 – 29, § 12 att uppdra till kansliet bereda ärendet vidare med inriktning att samiskt inflytande motsvarar internationell standard för urfolksrätt.

I sammanhanget kan även nämnas att Sametingets rennäringsnämnd 2022-06-17 § 25.2 beslutat bevilja en samisk riksorganisation 700 000 SEK från främjandeanslaget för att skapa en struktur, handlägningsrutiner mm avseende konsultationer, ha möten med myndigheter och dialog med Sametinget samt bistå samebyarna i arbetet med rutiner för konsultation mm.

Efter att konsultationslagen trätt i kraft den 1 mars 2022 har Sametinget haft förberedande möten med myndigheter där vi sedan tidigare vet att ärendemängden är hög, i syfte att ta fram överenskommelser eller avtal vad gäller innehåll och form för samtliga ärenden i samverkan, både konsultationsärenden och andra ärenden där samråd bör ske. En intern informationssatsning för berörd kanslipersonal har genomförts och en intern handledning har påbörjats som riktar sig till Sametingets personal och förtroendevalda. Handledningen är tänkt att användas som stöd för Sametingets hantering av konsultationsförfrågningar och deltagande i konsultationer. Även en extern vägledning för konsultationsskyldiga myndigheter har producerats och publicerats på Sametingets hemsida. Därtill har Sametinget även framfört i möten med konsultationsskyldiga myndigheter, samiska organisationer och samebyar att myndigheten ser det som sin uppgift att stödja samordningen i konsultationsplikten mellan myndigheterna och det samiska civilsamhället. Det är dock av yttersta vikt att hitta praktiska lösningar för att undvika en överbyråkratisering som tar både tid och resurser för främst samebyar och samiska organisationer men även för Sametinget. Därför är det nödvändigt för Sametinget att hitta samarbetslösningar internt i det samiska samhället med samiska organisationer, samebyar som fungerar ändamålsenligt för alla parter. Sametinget kommer att i samverkan med samiska organisationer och samebyar samt konsultationsskyldiga myndigheter fortsätta arbetet med riktlinjer, handledningar och vägledningar under vintern 2022/2023 allt eftersom både Sametinget, konsultationsskyldiga myndigheter, samebyar och samiska organisationer samlar på sig erfarenheter och lärdomar från aktuella konsultationer.

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.5 M 578 – Sametingets interna konsultationer – *forts.*

Sametinget är formellt inte konsultationspliktig enligt konsultationslagen.
Propositionen anger dock inte något hinder om behov anses föresligga.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen därmed är besvarad.

Paragrafen justeras omedelbart

M578

Sametingspartiet Guovssonásti

Motion

Sametingets interna konsultationer

Den 1 mars 2022 lagstadgas det om konsultationsordning. En konsultationsordning som innebär att Sametinget, organisationer och samebyar ska konsulteras.

Sametingets myndighet har som uppdrag att arbeta fram hur Sametinget ska konsulteras. Däremot ser vi inte att arbetet formaliserat sig hur Sametingets styrelse och nämnder ska konsultera sina förslag till beslut med samiska organisationer, samebyar och samiska medborgare. Sametingets myndighet kommer att konsulteras i olika ärenden med andra myndigheter men kommer också att hantera frågor som berör samebyar, organisationer och enskilda samer.

Yrkan

- Att Sametinget utformar en intern konsultationsordning där det framgår hur Sametingets styrelsen och nämnder konsulterar organisationer, samebyar och enskilda samer.
- Att sametinget myndighet utformar intern konsultation hur de konsulterar organisationer, samebyar och enskilda samer i frågor som konsulteras med Sametinget.

Markus Skinnerborn

§ 201 Mošuvnnat – joatkka

§ 201.6 M 579 –Sadjásaš lahtuid vejolašvuohta oassálastit lávdegoddečoahkkimiin

Áššegirjiit

- M 579 Marita Stinnerbom, Marika Renhuvud ovddidan, 2022-02-23, dnr 1.1.8-2022-289
- Stivrabeavdegirji 2022-04-05—07, § 60.23
- Stivrabeavdegirji 2022-06-14—15, § 122.21
- Stivrabeavdegirji 2022-09-28—29, § 175.11

Marita Stinnerbom ja Marika Renhuvud leaba guovvamánu 23 b 2022 ovddidan mošuvnna mas soai evttoheaba:

ahte Sámediggi mearrida nu ahte lávdegottiid sadjásaš lahtut ožžot vejolašvuođa oassálastit čoahkkimiin ja ahte ožžot buhtaduvvot oassálastima ekonomalaš buriid njuolggadusaid jelgii.

Ášši ii gieđahallon stivračoahkkimis cuoŋománu 5 -7 b 2022, § 60.23.

Stivra mearridii geassemánu 14 – 15 b 2022, § 122.21

ahte gohččut hálldahusa gieđahallat mošuvnna dábálaš vieru mielde, eahpepolitihkalaččat, rievttálaččat ja áššečehppodaga vuođu, ja čájehit ovddeš mearrádusaid áššis.

Stivra mearridii 28 – 29 čakčamánu 2022, § 175.11

ahte meannudit ášši viidáset ,

ahte meannudit ášši stivračoahkkimis golgotmánu 4 beaivvis.

Ákkat gáibádussii

Sámediggi berre lasihit demokratiija ja beroštumi sámepolitihkas dan láhkai ahte maiddái sadjásaččat besset oasálastit lávdegottiid čoahkkimiin. Dakko bokte sin čuvvot mii dáhphuvvan ovdal čoahkkimiid ja nu buktet oasis sámepolitihkii. Ođđa teknikka bokte máhtáše sadjásaččat čuovvut fysalaš čoahkkimiid digitálalaččat ja Sámedikkis lea juo vuogadat máinna sádde áššiid e-poastta bokte. Digitála reaidduid ii galgga hilgut ekonomalaš goluid unnideami váras.

§ 201 Mošuvnnat – joatkka

§ 201.6 M 579 –Sadjásaš lahtuid vejolašvuohta oassálastit lávdegoddečoahkkimiin - joatkka

Samedikki stivrra ja lávdegottiid bargoortnegis leat njuolggadusat sadjásaččaid doaibmamii Sámedikki ládegottiin. 22 § daddjo ahte lávdegoddáu gullet ságadoalli ja njeallje áirassa, earret válgalávdegottis mas lea ságadoalli ja guhtta áirasa,

Buohkain leat perdsuvnnalaš sadjásačča. Dát buktá mielddis juohke lávdegottis, earret válgalávdegottis, leat guhtta sadjásačča.

Otna beaivvi Sámedikkis eai leat njuolggadusat mat nannejis *ii doaibmi sadjásačča*. Lea vejolaš buohtalastit gielddalágain gos 6 kap. 17 § čilgejuvvo:

Dievasčoahkkin galgá mearridit sadjásačča doaimma lávdegottiin. Sadjásaččaide galgá čoahkkima báiki ja áigi dieđihuvvot. Eai doaibmi sadjásaččat ožžot oasálastit čoahkkimiin.

Viidáset lea Sámedikki čállingoddi fuomášan Region Norrbottena dievasčoahkkin geavaha vuogádaga mas eai doaibma sadjásaččat gohččojuvvojit dievasčoahkkimiidda vai sadjásaččat leat eambbo oasálaččat ja dihtet eambbo politihlaš áššiin. *Eai doaibmi sadjásaččain* goit ii leat sáhkariecti čoahkkimiin. Viidáset lea gohččojuvvon *ii doaibmi sadjásaččas* geatnegasvuohta dieđihit ságadoallái dahje čállái jus guođđá čoahkkima ovdal go dat loahpahvvo. Jus fást áirras ferte guođđit čoahkkima čoahkkináiggis mearrida ságadoalli goasse sadjásaš galgá searvat ja doaibmagoahtit. Čoahkkinbuhtádus addojuvvo maiddá *ii doaibmi sadjasažžii* mii lea gohččojuvvon ja searvan čoahkkimii

Manjá čállingottiin radđehallama lea stivrras seammá oaivil, lávdegottit mearridit iešaset bušehtain dainna gáibádusain ahte galget čoavdit barggus. Leat lávdegottit ieža guhte mearridit man láhkái čoavda barggus nu guhká go čuovvut bargoortnega ja delegašuvdnaortnega. Lea earuhus gaskkal lávdegottiid ja muhtomat vallejit diktít sadjásaččaid oasálastit stivračoahkkimiin vai sadjásaččat dihtet ja dovdet buot áššiid. Sadjásaččat guhte dalle oasálastet ii leat riekti buktit evttohusaid iige jienastit.

Stivra lea seamma oaivilis go evttoheadjis, muhto lea lávdegottiid duohken ieš mearridit

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna dasto lea vástiduvvon.

Paragrafen dárkkistuvvo dakkaviđe

Dárkkisteaddji/Justerarnas sign

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.6 M 579 – Möjlighet för ersättare att delta på nämndsmöten

Dokument

- M 579 av Marita Stinnerbom, Marika Renhuvud, 2022-02-23, dnr 1.1.8-2022-289
- Styrelseprotokoll 2022-04-05—07, § 60.23
- Styrelseprotokoll 2022-06-14—15, § 122.21
- Styrelseprotokoll 2022-09-28—29, § 175.11

Marita Stinnerbom och Marika Renhuvud har den 23 februari 2022 inlämnat en motion där de yrkar:

att Sametinget inför att ersättare i nämnder får delta på möten och att dagsarvode enligt reglementet för ekonomiska förmåner utgår för deltagandet.

Ärendet utgick vid styrelsesammanträdet den 5 -7 april 2022, § 60.23.

Styrelsen beslutade den 14 – 15 juni 2022, § 122.21

att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.

Styrelsen beslutade den 28 – 29 september 2022, § 175.11

att behandla ärendet vidare,

att behandla ärendet vid styrelsesammanträdet den 4 oktober.

Skäl för yrkandet

Sametinget bör öka demokratin och intresset för samisk politik genom att ersättare i nämnder får delta på nämndsmöten. Det är för att hålla sig á jour inför möten och för och bidra till samepolitiken. Med ny teknik kan ersättare delta på möten digitalt vid fysiska möten och Sametinget har redan system genom att skicka handlingar via epost. Digital utrustning bör inte utgå för att hålla nere de ekonomiska kostnaderna.

Arbetsordningen för Sametingets styrelse och nämnder innehåller regler om ersättares tjänstgöring i Sametingets nämnder. 22 § stadgar att nämnderna består av ordförande och fyra ledamöter, förutom valnämnden som består av ordförande och sex ledamöter,

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.6 M 579 – Möjlighet för ersättare att delta på nämndsmöten

samtliga med personliga ersättare. Det innebär att varje nämnd, förutom valnämnden, har sex ersättare.

Sametinget har i dagsläget inget reglemente som stadgar *ej tjänstgörande ersättare*. En jämförelse kan dock göras med kommunallagen som i 6 kap. 17 § beskriver att:

*Fullmäktige ska besluta om ersättarnas tjänstgöring i nämnderna. Ersättarna ska underrättas om tid och plats för sammanträdena. Även ersättare som inte tjänstgör får närvara vid sammanträdena. Vidare har Sametingets kansli noterat att Region Norrbottens fullmäktige tillämpar ett system där *ej tjänstgörande ersättare* kallas till fullmäktigesammanträden i syfte att göra ersättarna mer delaktiga och insatta i de politiska ärendena. *Ej tjänstgörande ersättare* har dock inte yttranderätt vid sammanträdena. Vidare har inkallad *ej tjänstgörande ersättare* som lämnar sammanträdet innan det avslutats ansvar för att meddela ordförande eller sekreteraren detta. Om en ordinarie ledamot måste avvika under pågående sammanträde bestämmer ordförande när en ersättare ska träda in och tjänstgöra. Även sammanträdesarvode utgår till *ej tjänstgörande ersättare* som kallat och inställt sig till sammanträde.*

Styrelsen har efter samråd med kansliet samma mening, nämnderna har egen rådighet över sin budget med kravet att man ska lösa sin uppgift. Nämnden väljer själva hur man löser sin uppgift så länge som arbetsordning och delegationsordning följs. Det finns skillnader mellan nämnderna och en delväljer att låta ersättarna delta under styrelsemöten för att ersättarna skall hållas uppdaterade i samtliga frågor. Ersättare som inte tjänstgör har då varken förslagsrätt eller rösträtt.

Styrelsen delar förslagsställarnas åsikt men det ligger på varje nämnd att själva avgöra.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen därmed är besvarad.

Paragrafen justeras omedelbart

Dárkkisteaddji/Justerarnas sign

M579

Sametingspartiet Guovssonásti

Möjlighet för ersättare att delta på nämndsmöten

Sametinget bör öka demokratin och intresset för samisk politik genom att ersättare i nämnder får delta på nämndsmöten. Det är för att hålla sig ajour inför möten och för och bidra till samepolitiken.

Med ny teknik kan ersättare delta på möten digitalt vid fysiska möten och Sametinget har redan system genom att skicka handlingar via epost.

Digital utrustning bör inte utgå för att hålla nere de ekonomiska kostnaderna.

Yrkande:

att Sametinget inför att ersättare i nämnder får delta på möten och att dagsarvode enligt reglementet för ekonomiska förmåner utgår för deltagandet.

Marika Renhuvud

Guovssonásti

Marita Stinnerbom

§ 201 Mošuvnnat – joatkka

§ 201.7 M 581 – Mošuvdna vuovdedoalu váikkuhusaid birra

Áššegirjiit

- M 581 Anja Fjellgren Walkeapää ovddidan, 2022-02-23, dnr 1.1.8-2022-291
- Stivrabeavdegirji 2022-04-05—07, § 60.25
- Stivrabeavdegirji 2022-06-14—15, § 122.23
- Stivrabeavdegirji 2022-09-28—29, § 175.13

Anja Fjellgren Walkeapää lea guovvamánu 23 b 2022 ovddidan mošuvnna mas son evttoha:

ahte Sámediggi barga dan badjelii ahte rievdadit vuovdegáhttenlága,

ahte Sámediggi farggamusat ráhkada vuovdestrategiija,

ahte Sámediggi bargá dan badjelii ahte vuovdedoaibma heivehuvvo boazodollui ja ahte vuovdedoaimea čuohppanvuogit eai galgga dagahit muorahis čuolahagaid.

Ášši ii giedahallon stivračoahkkimis cuonomanu 5 -7 b 2022, § 60.25.

Stivra mearrida geassemánu 14 – 15 b 2022, § 122.23

ahte gohččut hálldahusa giedahallat mošuvnna dábálaš vieru mielde, eahpepolitihkalaččat, rievttálaččat ja áššečehppodaga vuodul, ja čájehit ovddeš mearrádusaid áššis.

Stivra mearridii 28 – 29 čakčamánu 2022, § 175.13

ahte meannudit ášši viidáset

ahte meannudit ášši stivračoahkkimis golgotmánu 4 beaivvis

Ákkat gáibadussii

Meahccedoalu vahágis vaikkuhusat boazodollui lea oaidnimis mánngaid duođalaš hámiin. Dálá áiggi meahccedoallu mii odne jođihuvvo ferte heivejuvvot bohcco dárbbuide ja boazodoalu eavttuide.

Sámedikki stivra mearidii 2021-12-13—15 bivdit cealkámuša Sámedikki boazošaláhuslávdegottis. Boazodoalulávdegoddi mearridii 2022-01-18 addit čállingoddai barggu ráhkkanit ášši-

§ 201 Mošuvnnat – joatkka

§ 201.7 M 581 – Mošuvdna vuovdedoalu váikkuhusaid birra - joatkka

Relevánta dán oktavuodas leat lágat vuovdedoalus/ boazodoalus ja maiddá namuhivvon lávdegotti direktiivvas láidunlávdegottis, das daddjo earret earáid:

Sámedikki stivra mearidii 2021-12-13—15 bivdit cealkámuša Sámedikki boazošaláhuslávdegottis. Boazodoalulávdegoddi mearidii 2022-01-18 addit čállingoddai barggu ráhkkanit ášši-
Relevánta dán oktavuodas leat lágat vuovdedoalus/ boazodoalus ja maiddá namuhivvon lávdegotti direktiivvas láidunlávdegottis, das daddjo earret earáid:

“Evttohusat ođđa boazodoalluláhkii man lávdegoddi bukta sáhtta dagahit dárbbu rievdadit eará lágaid maidda boazodoallu gullá jus láhka evttohuvvo rievdaduvvon njuolggadusaid sisabahkkemiid suddjema boazodoalus dahje rievdaduvvon doabat mainguin čilge boazodoalu ja boccuid láidumiid. Lávdegoddi galgá evttohir dakkár rievdaádemiid. Evttohusat maid buktet fertejit váldit vuhtii dálál vuogadaga mainna seastaša eanan- ja čahceguovlluid. Dán barggu olis dárbbáša lávdegoddi analyseret eará riektiguiddiid beroštumiid ja movt sáhtta veajáhallat dalle go dát beroštumit šaddet vuostálaga boazodoalun.”

Lávdegotti direktiivvas daddjo viidáset “Ovdamearka njuolggadusain eará lágain maid ulbmil lea suddjet boazodoalu jođiheami sáhtta namuhut /.../ vuovdedikšunlága (1979:429) vuhtiiváldin boazodoalu go čuollá birrajagieatanamiin (13 b och 14 §§).”¹

Cealkámusastis galgá lávdegoddi:

- identifiseret makkár eará láhkačállosat sisdollet njuolggadusaid boazodoalu birra,
- buktit dárbbášlaš láhkárievdadusaid jus ođđa lágas leat rievdaduvvon njuolggadusat boazodoalurievtti suddjemii sisabahkkemiid vuostá, dahje rievdaduvvon doabat mainguin čilge boazodialu ja bohccuid láidumiid

Mii guoská mošuvnna evttohussii Sámedikki vuovdestrategiijai de gávdno boazoealáhuslávdegottii direktiiva mii gulla vuovdestrategiijai ja bargu dainna lea álggahuvvon muhto ii loahpahuvvon danne go leamaš váilevaš bargoveahka. Muđuin bargá Sámediggi čađat dainna ahte lokte vuovdedoalu čuozašusaid boaszodollui, earret eará go leat čoahkkimat ráđdehusečállingottiin, meahccestivrrain, ráđdehallamiin ja gulaskuddamiin.

¹ Dir. 2021:35, sid 13.

§ 201 Mošuvnnat – joatkka

§ 201.7 M 581 – Mošuvdna vuovdedoalu váikkuhusaid birra - joatkka

Dasa lassin lea Sámediggi juolludan ruđa sámi prošeaktaoamásteddjiide ovddanruhtamearis prošeavttaide mat gullet vuovdedoalu čuozausaide boazodollui.

Mehccedikšunláhka rievdaduvvui jagis 1993 earret earáid dainna ahte vuolimus ahki loahpalašnjeaidimii vuoliduvvui 120 jagi rájis gitta 90 jahkái, ja muhtomiin 80 jahkái. Dát lea dagahan váttis váikkuhusaid dan oassái Ruotas mii gullá Arktisii. Kulturbázahusat & dološbázahusat dutkojuvvojit oalle summal ja dát dagaha dakkár kulturbirrasiid vahágahttot dahje billašuvvat. Eanangeavaheapmi rievda dan lahkái ahte sáhtta dadjat eanangeavaheapmi rievda negatiivvalaččat boazodoalu guoddinnákcái ja bis-tevašvuhtii. Maiddái eará bealit čilgejuvvojit nu go dás bajil ja dahká dan okta buot deháleamos áššiin odne.

Dat sierra riekti eananoamásteapmái man boazodoallu addá, guoská buot eananoamástemiide boazodoalluguovllus. Muhto go dát riekti ii leat čállon eananoamásteami registra sisčállonoasisi de ihte stuorra vissismeahtunvuohta das movt rievtti mielde meannudit áššiid plána- ja huksenlága mielde daid guovlluin gos boazoealáhusas lea eananoamásteami riekti.

Láidunguorahallama bargu mii lea jođus máhtta buktit dakkár evttohusaid ođđa boazodoalluláhkii ahte ferte buktit rievdademiid mat čuhcet bazodoallui “jus evttohuvvo láhka sisdoallat rievdaduvvon njuolggadusaid boazodoalurievtti suodji sisabahkkemiid vuostá.”

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna dasto lea vástiduvvon.

Paragrafen dárkkistuvvo dakkaviide

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.7 M 581 – Motion om skogsbrukets påverkan

Dokument

- M 581 av Anja Fjellgren Walkeapää, 2022-02-23, dnr 1.1.8-2022-291
- Styrelseprotokoll 2022-04-05—07, § 60.25
- Styrelseprotokoll 2022-06-14—15, § 122.23
- Styrelseprotokoll 2022-09-28—29, § 175.14

Anja Fjellgren Walkeapää har den 23 februari 2022 inlämnat en motion där hon yrkar:

att Sametinget arbetar för att förändra skogsvårdslagen,

att Sametinget snarast inrättar en skogsstrategi,

att Sametinget arbetar för att skogsbruket ska renskötsel-anpassas och tillämpa hyggesfria metoder.

Ärendet utgick vid styrelsesammanträdet den 5 -7 april 2022, § 60.25.

Styrelsen beslutade den 14 – 15 juni 2022, § 122.23

att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.

Styrelsen beslutade den 28 – 29 september 2022, § 175.13

att behandla ärendet vidare,

att behandla ärendet vid styrelsesammanträdet den 4 oktober.

Skäl för yrkandet

Skogsbrukets negativa påverkan på renskötseln tar sig i uttryck på flertalet allvarliga sätt. Det skogsbruk som bedrivs idag måste anpassas till renarnas behov och renskötselns förutsättningar.

Sametingets styrelse beslutade 2021-12-13—15 att inhämta yttrande från Sametingets rennäringsnämnd i ärendet. Rennäringsnämnden beslutade 2022-01-18 att uppdra till kansliet att bereda ärendet.

Dárkkisteaddji/Justerarnas sign

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.7 M 581 – Motion om skogsbrukets påverkan – *forts.*

Relevant i sammanhanget är lagstiftning avseende skogsbruk/rennärning även nämnd i kommittédirektiven till renmarkskommittén², där det bland annat står att:

”Det förslag till ny renskötellag som kommittén lämnar kan leda till att det behövs ändringar i annan lagstiftning som berör renskötseln om lagen föreslås innehålla ändrade regler om skydd mot intrång i renskötselrätten eller ändrade begrepp för att beskriva renskötseln och renskötselområdet. Kommittén ska föreslå sådana ändringar. De förslag som lämnas måste ta hänsyn till nuvarande system för hushållning med mark- och vattenområden. Inom ramen för arbetet i de här delarna behöver kommittén analysera andra rättighetshavares intressen och hur avvägningar kan ske när dessa intressen kolliderar med renskötselrätten.”³

I kommittédirektivet står vidare att ” Som exempel på bestämmelser i annan lagstiftning som syftar till att skydda rennäringens bedrivande kan nämnas /.../ skogsvårdslagen (1979:429) om hänsyn till renskötseln vid avverkning på åretruntmarkerna (13 b och 14 §§).”⁴

Kommittén ska i betänkandet:

- identifiera vilka andra författningar som innehåller bestämmelser om hänsyn till renskötseln,
- föreslå de författningsändringar som behövs om den nya lagen innehåller ett förändrat regelverk om skydd mot intrång i renskötselrätten eller ändrade begrepp för att beskriva renskötseln och renskötselområdet.⁵

Angående förslaget i motionen om en skogsstrategi för Sametinget så finns direktiv⁶ från rennäringsnämnden avseende en skogsstrategi och arbetet har påbörjats men ännu inte slutförts pga. bristfälliga personalresurser. Sametinget arbetar i övrigt kontinuerligt med att lyfta frågan om skogsbrukets påverkan på renskötseln, bland annat i möten med regeringskansliet, skogsstyrelsen, vid samråd och i yttranden och remisshantering. Sametinget har därutöver även beviljat medel till samiska projektägare ur främjandeanslaget till projekt med anknytning till skogsbrukets inverkan på renskötseln.

² Dir. 2021:35

³ Som ovan, sidan 13.

⁴ Dir. 2021:35, sid 13.

⁵ Som ovan, sid 13-14.

⁶ Direktiv från rennäringsnämnden 2018-03-26, rennäringsnämndens protokoll § 15 *Sametingets arbete med skogsfrågor*, 12-13 mars 2018

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.7 M 581 – Motion om skogsbrukets påverkan – *forts.*

Skogsvårdslagen förändrades år 1993 bland annat på så sätt att lägsta ålder för slutavverkning sänktes från 120 år och ner till 90 och i vissa fall 80 år. Det har skapat svåra konsekvenser på den del av Sverige som ligger i Arktis. Kulturlämningar & fornlämningar inventeras på ett väldigt slumpartat sätt och detta gör att många sådana kulturmiljöer skadas eller förstörs. Markanvändningen förändras på ett sådant sätt att man kan säga att markanvändningen förändrats till det negativa för en bärkraftig och uthållig renskötsel. Även andra aspekter beskrivs enligt ovan som gör detta till en av de viktigare ärendena i dagsläget.

Den särskilda rätt till fastighet som renskötselrätten utgör, belastar alla fastigheter inom renskötselområdet. Men eftersom rätten inte finns inskriven i fastighetsregistrets inskrivningsdel så uppstår betydande osäkerhet vid den rättsliga hanteringen av ärenden enligt plan- och bygglagen i områden där rennäringen har rätt till fastighet.

Den pågående Renmarkskommittens arbete kan ge sådana förslag till ny renskötellag att det behövs ändringar som berör renskötseln "om lagen föreslås innehålla ändrade regler om skydd mot intrång i renskötselrätten".

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen därmed är besvarad.

Paragrafen justeras omedelbart

Motion om skogsbrukets påverkan

Renen är ett djur som genom årtusenden nischats till att beta mark- och hänglavar på vintern, och har alltid återvänt till sina skogar för att söka föda och skydd under vinter. Skogarna förr var äldre och glesa, rika på båda formerna av lavar. Allt eftersom skogsbruket med trakthyggesbruket som tillämpad metod avverkat skogsområde efter skogsområde så har mark- och hänglavskogarna renarna behöver för att överleva minskat drastiskt. Studier visar att sedan 1950-talet har andelen marker rika på marklav minskat med 70%.

Skogsbruket är den aktör som enskilt har den största påverkan på mark- och hänglavar och därmed också renarnas möjlighet till bete och renskötseln. Skogsbruk bedrivs i hela renskötselområdet där det finns skogsmark. Skogsbrukets negativa påverkan på renskötseln tar sig i uttryck på flertalet allvarliga sätt.

När skogsbruk bedrivs så minskar och försvinner mark- och hänglaven, renbetesmarkerna fragmenteras och således behöver renarna mer betesmarker för att överleva. Det finns inte längre flyttleder som är funktionella med tillhörande rastbeten. Det skogsbruk som bedrivs idag måste anpassas till renarnas behov och renskötselns förutsättningar.

För att renskötsel ska kunna bedrivas överhuvudtaget så måste mark- och hänglavsskogar finnas, renskötseln behöver sammanhängande betesområden och renarna ska kunna finna mat på egen hand, och flyttas efter sina traditionella flyttleder i enlighet med hur den samiska renskötseln bedrivs.

Undertecknade ledamöter yrkar

- Att Sametinget arbetar för att förändra skogsvårdslagen
- Att Sametinget snarast inrättar en skogsstrategi
- Att Sametinget arbetar för att skogsbruket ska renskötsel-anpassas och tillämpa hyggesfria metoder

§ 201 Mošuvnnat – joatkka

§ 201.8 M 582 – Mošuvdna bohccuid biebmama birra

Áššegirjiit

- M 582 Káren-Ann Hurri, Marianne Gråik, Anja Fjellgren Walkeapää ovddidan, 2022-02-23, dnr 1.1.8-2022-292
- Stivrabeavdegirji 2022-04-05—07, § 60.26
- Stivrabeavdegirji 2022-06-14—15, § 122.24
- Stivrabeavdegirji 2022-09-28—29, § 175.14

Káren-Ann Hurri, Marianne Gråik ja Anja Fjellgren Walkeapää leat guovvamánu 23 b 2022 ovddidan mošuvnna mas sii evttohit:

- ahte Sámediggi bargá heaktebiebmama ruhtadeami ovdii mii lea dárbbášlaš go lea guohtunroassu,
- ahte Sámediggi bargá dan ovdii ahte boazoeaiggádat ja suoidne- ja fuođđarbuvttadeaddjit ožžot vejolašvuoda lonohallat máhtu ja buoridit kvalitehta ja ovdánahttit buktagiid,
- ahte Sámediggi bargá dan ovdii ahte boazoeaiggádiidda fálloruvvo máhttu ja kursset doarjjabiebmama birra ja iežá doaibmabijuid birra jus lea guohtunroassu,
- ahte Sámediggi bargá dan ovdii ahte ávžžuhit šibitdoaktáriid ja šibitdoavttiroahpu buoridit máhtu bohccuid birra.

Ášši ii gieđahallojuvvon stivračoahkkimis cuonamánu 5 -7 b 2022, § 60.26.

Stivra mearridii geassemánu 14 – 15 b 2022, § 122.24

- ahte gohččut hálldahusa gieđahallat mošuvnna dábálaš vieru mielde, eahpepolitihkalaččat, rievttálaččat ja áššečehppodaga vuodul, ja čájehit ovddeš mearrádusaid áššis.

Stivra mearridii 28 – 29 čakčamánu 2022, § 175.14

- ahte meannudit ášši viidáset ,

- ahte meannudit ášši stivračoahkkimis golgotmánu 4 beaivvis

§ 201 Mošuvnnat – *joatkka*

§ 201.8 M 582 – Mošuvdna bohccuid biebama birra - *joatkka*

Ákkat gáibádussii

Rievdan luondduguohtumis foddarbiebmamii lea váttis proseassa bohccui ja ollu nuorra bohccot eai birge rievdademiin danne go leat heajos dilis. Lea čielggas eambo dutkan lea dárbbaslaš ja buoreburt kvalitehtsa lea dárbbaslaš fodderiidda mii livččii áhpun bohccui ja boazobargái. Buoriduvvon buktá, dan vaikko buvttadangolut gorgnut ii galgga divrrudahttit ovttaskas boazobargái ja čearui.

Mii gullá doarjabiebama ruhtten goavvidiliid áiggi máhtá Sámediggi Min Ansökn bokte juolludit ruđa čearu biebamiidda (katastrofskadeskydd STFS 2019:1). Mii gullá eará áššiide ráđđeaddima, máhtulonohallama, doarjabiebmanurssiid birra j.n.a háliida Sámediggi deattuhit Sámiid Riikkasearvi/SSR oázžu ruđa anslagas 1:28 Främjande av rennäringen ealáhusráđđeaddimii/ konsultadoaimmaide jahkásaččat. Dieđut bohcco dearvvašuođa birra, rávvasgat biebmamii, bohtosat gursain doarjabiebama birra ja eará gávdnojit maiddái Sámedikki ruoktusiiddus. Muđuin bargá Sámediggi ovttá Stáhta Veterinärmedisiinnallas ásaheamis, SVA, ja Ruota eanandoalluuniversitehtain, mii gullá stuorit proševttaide ja doaimmaide mat gullet bohcco dearvvašvuhtii.

Sámediggi lea ovttsoaivilis mošuvnna čalliin muhto oaivvilda Sámedikki jus odne ruhtte čearuid riikkaorganisašuvnna RSR nu ahte dat máhtu lásiheamit mat gáibiduvvojit sáhttet ja leat čađahuvvon.

Boazofodariid ruhtten radjejuvvo dain njuolggadusain mat Sámedikkis leat, dat leat maiddái dohkkehuvvon EO:áš, dat meastá bágge ráđđehusa bušeahtas bokte juolludit ruđa. Mii oaidnit golut stuorrume ja bargat dál njuolggadusaid ja regulerema rievdademiiguin mainguin duste ođđa hámat guovvediliid.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna dasto lea vástiduvvon.

Paragrafen dárkkistuvvo dakkaviđe

§ 201 Motioner – *forts.*

§ 201.8 M 582 – Motion om stödutfodring av renar

Dokument

- M 582 av Káren-Ann Hurri, Marianne Gråik, Anja Fjellgren Walkeapää, 2022-02-23, dnr 1.1.8-2022-292
- Styrelseprotokoll 2022-04-05—07, § 60.26
- Styrelseprotokoll 2022-06-14—15, § 122.24
- Styrelseprotokoll 2022-09-28—29, § 175.14

Káren-Ann Hurri, Marianne Gråik och Anja Fjellgren Walkeapää har den 23 februari 2022 inlämnat en motion där de yrkar:

- att Sametinget verkar för en finansiering av stödfoder för renar som är nödvändig vid katastrofbetesförhållanden,
- att Sametinget verkar för att ge renskötare och ensilage- och foderproducenter möjligheter att arbeta för kunskapsutbyte och höjd kvalité och utveckling av produkterna,
- att Sametinget verkar för att renskötare erbjuds kunskap och kurser om stödutfodring och andra åtgärder vid katastrofbete,
- att Sametinget ska verka för att veterinärer och veterinärutbildningar uppmanas att öka kunskapen kring renar.

Ärendet utgick vid styrelsesammanträdet den 5 -7 april 2022, § 60.26.

Styrelsen beslutade den 14 – 15 juni 2022, § 122.24

- att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.

Styrelsen beslutade den 28 – 29 september 2022, § 175.14

- att behandla ärendet vidare,
- att behandla ärendet vid styrelsesammanträdet den 4 oktober.

§ 201 **Motioner – forts.**

§ 201.8 **M 582 – Motion om stödutfodring av renar – forts.**

Skäl för yrkandet

Övergången från naturbete till foder är en svår process för renen och allt för många renar klarar inte av övergången i och med att de är i dålig form. Det är tydligt att mer forskning och bättre kvalitet på foder behövs för att hjälpa renen och renskötaren. Förbättrade produkter, även om produktionskostnaderna ökar, ska inte kosta mer för enskilda renskötare och samebyar.

Angående finansiering av stödfoder vid katastrofbetesförhållande kan Sametinget utifrån ansökan lämna bidrag till sameby för utfodring (katastrofskadeskydd STFS 2019:1). Avseende övriga frågor om rådgivning, kunskapsutbyte, kurser om stödutfodring etc. vill Sametinget framhålla att Sámiid Riikkasearvi/SSR av anslag 1:28 Främjande av rennäringen erhåller bidrag för näringsrådgivning/konsulentverksamhet varje år. Information om renens hälsa, råd vid utfodring, resultat från kurser om stödutfodring mm finns även på Sametingets hemsida. I övrigt samverkar Sametinget bland annat med Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA, samt Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, när det gäller projekt och aktiviteter med anknytning till renens hälsa.

Styrelsen delar motionärernas syn men menar att Sametinget redan i dag finansierar samebyarnas riksorganisation SSR så att de kunskapshöjningar som efterfrågas kan genomföras och har genomförts.

Finansiering av renfoder regleras av de föreskrifter Sametinget har, som också godkänts av EU, vilket är så gott som tvingande för att regeringen via budget skall lämna anslag. Vi ser att kostnaderna ökar och arbetar nu med förändringar av föreskrifter och riktlinjer för att möta nya former av katastrofförhållanden.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen därmed är besvarad.

Paragrafen justeras omedelbart

Dárkkisteaddji/Justerarnas sign

M 582

2022-02-23
Staare

Motion om stödutfodring av renar

Allt fler renskötare tvingas till att hel- eller stödutfodra renarna vintertid i och med betesmarkerna krymper, återkommande katastrofbetesvintrar och avsaknaden av alternativa lösningar.

Övergången från naturbete till foder är en svår process för renen och allt för många renar klarar inte av övergången i och med att de är i dålig form. Många renar riskerar också att drabbas av smittsamma sjukdomar under utfodringen med anledning av bl.a. stressen omställningen innebär för dom. Dessa renar måste antingen behandlas av veterinär eller i värsta fall avlivas. När renarna mår dåligt och i värsta fall dör utan att veterinärerna kan svara på vad som gått fel så står renskötaren ensam och utan stöd.

Det är tydligt att mer forskning och bättre kvalitet på foder behövs för att hjälpa renen och renskötaren.

Forskning inriktad på renfoder och renens särskilda behov skulle kunna innebära att renfodret blir skonsammare och mer välanpassat till renens biologi. Optimalt skulle vara om val av råvaror i produktionen inte väljs utifrån ekonomisk lönsamhet för producenterna, utan av hänsyn till vilka råvaror som är bäst för renen.

För att kunna välja bättre råvaror måste producenterna motiveras till detta och välgjord grundläggande forskning ska stödja reglering av råvarorna som används. De råvaror som används i tillverkningsprocessen får heller inte skada andra urfolk som exempelvis framställningen av palmolja gör.

Forskningen ska göras i samarbete med renskötare och ta hänsyn till traditionell kunskap om renen och dennes beteende. Det ska även tas ett etiskt ansvar för renen och ha dess välmående i fokus.

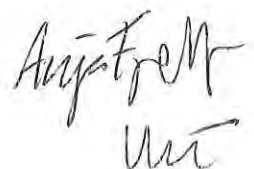
Förbättrade produkter, även om produktionskostnaderna ökar, ska inte kosta mer för enskilda renskötare och samebyar utan de skonsamma alternativen ska vara standard.

Sámiid Riikkabellođat yrkar att Sametinget

- verkar för en finansiering av stödfoder för renar som är nödvändig vid katastrofbetesförhållanden
- verkar för att ge renskötare och ensilage- och foderproducenter möjligheter att arbeta för kunskapsutbyte och höjd kvalitet och utveckling av produkterna
- verkar för att renskötare erbjuds kunskap och kurser om stödutfodring och andra åtgärder vid katastrofbete
- ska verka för att veterinärer och veterinärutbildningar uppmanas att öka kunskapen kring renar

- Kären-Ann Hurni

Uut

Sámiid Riikkabellodat evttoha Sámediggai:

- Ahte Sámediggi galgá bargat dálkadatheivehan buhtadusa ovdii, mii gokčá visot goluid masa dálkadatrievdadeamit leat sивvan, ovttaskas boazudoallu fitnodagain ja čearuin.

Káren-Ann Hurri

Paulus Kuoljok

Anja Fjellgren Walkeapää